

CSALÁDI REGÉNYTÁR

GENEVIÈVE MEGTÉRÉSE

○○○○○○ IRTA ○○○○○○

C. d. LAMIRAUDIE

A Szent-István-Társulat kiadása

Családi Regénytár.

A katolikus művelt közönségnek egy régi vágyát teljesítette a *Szent-István-Társulat*, midőn *Családi Regénytár* cím alatt új vállalatot indított, mely a maga nemében egyedül álló hazai irodalmunkban. Regényeket és elbeszéléseket nyújt e vállalatban, a legjelesebb hazai és idegen katolikus íróktól, de csak oly műveket, melyek a kath. szépirodalom minden követelményének megfelelnek: kiváló irodalmi beccsel bírnak, de egyszerűen tiszta erkölcsi légkörben mozognak s valódi keresztény fölfogást tükröznek vissza. Valóban égető szükség is van arra, hogy a katolikusoknak oly szórakoztató olvasmányaik legyenek, a melyek sem hitüket, sem erkölceiket nem sértik; melyek szellemüket gyönyörködtetik, de harmóniában is vannak katolikus világnézetükkel és erkölcsi fölfogásukkal. Ezért reméljük, hogy a *Családi Regénytár* kedvező fogadtatásra talál a katolikus olvasóközönségnél, melynek pártolása csak ösztönzésül fog szolgálni a minden áldozatra kész *Szent-István-Társulatnak*, hogy ez új vállalatát minél szélesebb alapokon fejlessze.

A *Családi Regénytár* 10 íves kötetekben jelenik meg, az egyes kötetek ára csinos angolvászonykötésben csak egy korona. A *Családi Regénytár* kötetei megrendelhetők a *Szent-István-Társulat* könyvkiadóhivatalában (Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28. sz.), vagy könyvkereskedésében, (Budapest, IV., Kecskeméti-u. 2. szám), valamint minden fővárosi és vidéki könyvkereskedésben.

A «Családi Regénytár»-ból megjelentek:

I. és II. kötet.

Germaine eszménye. Regény. Irta *Montal Mária*. Fordította *Szentannai*. — **D'Arbout ezredes három párba.** Elbeszélés. Irta *Beugny d'Hagerne*. Fordította *dr. Rada I.*

III. kötet.

Utak az életben. Elbeszélések. Irta *Cyprián*.

IV. kötet.

Filemon ezredes. Elbeszélés. Irta *C. De Lamiraudie*. Ford. *A. Vilma*. — **Hol a boldogság?** Elbeszélés. Irta *Minna Canth*. Finnből fordította *Bán A.*

V. és VI. kötet.

Eszter. Eredeti irányregény az alkoholizmus ellen. Irta *X. . . grófnő*.

- VII. és VIII. kötet.
Éliane. Regény. Irta *Graven Agostné*. Fordította *dr. Rada I.*
- IX. kötet.
Rajzok a kuruczvilágból. Irta *Kincs István.*
- X., XI. és XII. kötet.
A vértanú szelleme. Történeti regény. Irta *Filó Károly.*
- XIII. kötet.
Úgy a mint volt. Elbeszélések. Irta *Büttner Julia.*
- XIV. kötet.
A Mária-kép. Elbeszélés. Irta *Buol M.* Ford. *Sziklay János.*
- XV. kötet.
Anyaföldön. Elbeszélések. Irta *Andor József (Cyprián).*
- XVI. és XVII. kötet.
Don Luis Coloma elbeszélései. Spanyol eredeti után fordította *Jándi Bernárdin.*
- XVIII. kötet.
A kékruhás asszony. Irta *Csapodi Istvánné.* — *Psyche lámpája.* Elbeszélés. Irta *Léon de Tinsseau.* Fordította *A. V.*
- XIX. kötet.
Hricz és az úrfi. Elbeszélés. Irta *dr. Franko Iván.* Fordította *Zsátkovics Kálmán.*
- XX., XXI., XXII. és XXIII. köt.
A leánymamák fia. Víg regény. Irta *Kincs István.*
- XXIV. és XXV. kötet.
A hiábavaló gazdagság. Irta *Jeanne Mairé.* Francia eredetiből fordította *dr. Rada István.* — *Az utolsó betét.* Elbeszélés. Irta *Mrs. Bartle Teeling.* Angolból ford. *M. G.*
- XXVI. kötet.
Falusi történetek. Elbeszélések. Irta *Vértesy Gyula.*
- XXVII. kötet.
Az ezer tó országából. Finn elbeszélések. Finn eredetiből fordította *Bán Aladár.*
- XXVIII. és XXIX. kötet.
Budai históriák. Irta *Tarczai György.*
- XXX. kötet.
A Karassó mellől. Elbeszélések. Irta *Neumayer K. Dezső.*
- XXXI. és XXXII. kötet.
Két világ között. Regény. Irta *Andor József.*
- XXXIII. és XXXIV. kötet.
Masolino. Regény Zsigmond király korából. Irta *Tarczai Gy.*
- XXXV. és XXXVI. kötet.
Küzdelmek. Olasz regény. Irta *Enrico Castelnovo.* Ford. *M. Hrabovszky Julia.*
- XXXVII. kötet.
A méltóságos asszony emberei. Elbeszélések. Irta *G. Büttner Julia.*
- XXXVIII. és XXXIX. kötet.
Sampaoulo grófné. Angol regény. Irta *Henry Harland.* Ford. *G. M.*
- XL. kötet.
A zengő hegy. Bükkvidéki históriák. Irta *Tarczai György.*
- XLI., XLII. és XLIII. kötet.
A műlovas leánya. Reg. három kötetben. Irta *báró Brackel Ferdinándé.* Ford. *dr. Rada I.*
- XLIV. kötet.
Az aranypók és egyéb elbeszélések. Irta *Kiss Menyhért.*
- XLV. kötet.
Női szívek. Elbeszélések. Irta *M. Hrabovszky Julia.*
- XLVI. kötet.
Az egetverő hegy. Elbeszélés a Tátra vidékéről. Irta *Tarczai György.*
- XLVII. kötet.
Geneviève megtérése. Elbeszélés. Irta *C. d. Lamiraudie.*
- XLVIII. kötet.
Spanyol képek. Irta *D. Luis Coloma.* Fordította *Jándi B.*

CSALÁDI REGÉNYTÁR.

GENEVIÈVE MEGTÉRÉSE

Elbeszélés

Írta

C. d. LAMIRAUDIE

Fordította

A. V.

Budapest

a Szent-István-Társulat kiadása

VIII., Szentkirályi-utca 28.

STEPHANEUM NYOMDA R. T.
Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28/a.

GENEVIÈVE MEGTÉRÉSE.

185... június 26-án a Kasbah udvara el volt árasztva fénynyel, virágokkal és pompás öltözékekkel. Az udvar legmélyén az oltárról tündöklően verődtek vissza a nap sugarai, míg az ajtónál mindig nagyobbodott a tolongás, noha az őrségre ki-rendelt katonák a puskatussal verték a kövezetet, míg a lovas csendőrök megérkeznek, hogy kiürítsék a czitadella bejáratát.

Az oltár földiszítésével megbizott hölgyek le- és föllépkedtek annak lépcsőin, itt egy virágot igazítva meg, amott egy csokrot helyezve hátrább, vagy pedig egy tolakodó ágat távolítva el. Szóval azon igyekeztek, hogy a jó Isten öltözéke is olyan kaczér és takaros legyen, mint az övék.

Gyönyörű volt ez a katonás, de egyúttal nőies oltár. Puskákra helyezett pisztolyok képezték a szentélyt, mely fölött fehér fegyverekből rakott dicskör ragyogott. A csillár gyertyatartói, melyhez a 3-ik vadászrezred kölcsönözte az állazókat, a szél

legkisebb fuvására is csörögtek, míg a kis építmény oszlopait ágyúk helyettesítették. Lent, a lépcső alján, két tarack között, melyeket rózsaszín szalagos babérfűzerek kötöttek össze, a Parabère tisztelendő úr erélyes barna fejét lehetett megpillantani, ki ezen utolsó, az oltárt a közönségtől elválasztó gátat erősítgette. A tiszteletreméltó lelkiatya minden újabb erőlködésnél megrántotta a használattól megvere sedett czingulusát; és ez által az azzal egykorú reverenda főlemelkedett annyira, hogy sovány lábán jó darabon meg lehetett számlálni az izmokat. A jóakarátú tömegből mosolyogva mutatgattak rá: «Ez a krimi lelkiatya» szölt csodálattal egy kis Tarn-et Garonne-beli ujoncz egy spahihoz, ki igenlőleg bölintott fejével és mondá: «Bono, besef» (nagyon jó).

— Egy ágyún lovagolva, kelt át az Almán! — tette hozzá egy maltai, kinek fején az óriás fez jobbra és balra ingott, a mint szavait erősítgette.

A katonák nem igen szeretnek a maltaiakkal érintkezni, mert megvetik a kereskedők e fajtáját; de ez alkalommal a kíváncsiság győzött a mon-
taubani fiúban és figyelmesen hallgatta a küzdő egyház e derék fiának hőstetteit: mint gyógyította a kolerás betegeket a Simferopol viárkaiban töltött éjszakákon; miképen vigasztalta a haldoklókat ez apostoli lélek, midőn csak úgy esett körülötte az

ágyútöltelék és befecskendezte vérrel . . . Lassanként sűrű kör fogta körül a beszélőt, ki midőn észrevette, hogy hallgatják, emeltebb hangon kezdett beszélni és szenvedélyesen hadonászott kezeivel.

— Hej! hallod-e, Dumanais?! — hangzott egyszerre egy rekedt és parancsoló hang, mely az oltár aljából jött. És mert senki sem mozdult:

— Jöjj hát, te ficzkó!

— Téged szólít, Dumanais! — szólta Jugurtha, könyökével meglökve az ujonczot — a tisztelendő úr hí, menj!

A kis katona büszkén, hogy a reverendás hős így megkülönböztette a tömegben, elvörösödött és az oltár felé sietett, hol egy taraczkot kellett eltávolítani és egy ember magában nem birt vele.

— A ficzkó! — szólta Jugurtha, gúnyosan hangsúlyozva e szót és elfoglalva Dumanais helyét a csoportban.

Jugurtha tizenöt éves volt. Lábán fűzős czipő harisnyája nem volt, lábszárait térdig érő bő bugyogó fedte, mely szíjjal volt ingéhez erősítve. Fején hetykén félreapott fez és olyan kiejtés, mely egyenesen a Mouffetard-utczából származott, egészítették ki ezt a személyiséget, melyet a második császárság egész Algirja oly jól ismert. Egészben véve nem volt más, mint egy semmire se jó, de mindenre alkalmas csirkefogó; tolvaj, ha lehet,

mindig szemtelen, mindenki barátja egész Constantineban, még a börtönőre is, ki megbizásokat szokott neki adni, ha kikerült a börtönből, mi megtörtént vele néhányszor. A postakocsi indulásánál és megérkezésénél mindig jelen volt; segített a hölgyeknek elhelyezkedni az ingó járműben és hátán vive a málhákat, majom módra kúszott föl a kocsi létráján. Eljárt a piacra Rózával, a kormányzó szakácsnéjával, kinek derogált a kosarat vinni. És mindezen mesterségekkel keresett: itt egy-egy lábrúgást, ott egy hátbaütést és olykor-olykor néhány soldit egy pohár abszinthra. A mi az élelmét illeti, Allah úgy a hogy gondoskodott róla, inkább rosszul, mint jól: hát nincs elég árticsóka a zsidók temetője mögött, meg füge a mansourah oldalán? . . .

Jugurtha sokat tudott a tisztelendő úrról; de viszont az is sokat tudott Jugurtháról, ki ösztönszerűleg távol tartotta magát éleslátó szemeitől és izmos ökleitől.

Nyomasztó hőség volt; a kegyes hölgyek vörösek voltak, mint a pipacs, ruháik mousselinja le-lankadt és a virágok szirma összegöndörödött, mintha kemenczébe tették volna. Most a Parabère tisztelendő úr rezes arca helyett, ki elment, hogy a misemondó ruháját fölvegye, egy kis leányé tünt föl a kerítés fölött, ki fontos képpel mohot helye-

zett el egy hibiscus cserepére. Ez arcz kifejezése komoly volt, kissé sápadt, de a vonások tökéletesen szabályosak, nagy szemeit többnyire lesütötte és roppant büszkeség nyilvánult feszes magatartásában és a dús haj által hátrahúzott fej mozdulatában. Ilyen volt ez a kis személyiség tizenhárom éves korában.

Nem beszélt, nem mosolygott, de kutató szemei minduntalanul a Kasbah ajtaja felé irányultak, honnan végre előtűnt a menet a csauszok által botozott és a csendőrök által kardlapozott tömeg rivalgásai között.

— Jöjj, Geneviève — szólt egy még fiatal, elegáns hölgy, zsebkendőjével megtörülve a gyermek izzadt homlokát — itt jön a körmenet.

Mind a ketten félrehúzódtak és letérdeltek az oltár aljában két imazsámolyra, melyeket számukra hoztak volt.

De Geneviève csakhamar megúnta a mozdulatlanságot, anyja és az elnökné terjedelmes krinolinja mögött; ott hagyta az imazsámolyt, átsiklott a zuavok sorfaláig, kik az utat őrizték és egyiket megszólította:

— Ne mozduljon addig, míg a körmenet ide nem ér. Akkor majd engedjen át, elül akarok lenni.

— Helyes — felelt a katona a fogai közül, miután

a rendszabály tiltja, hogy a katona a sorban beszéljen.

Már mondtam, hogy a hőség fullasztó volt. Az oltár elé szórt rózsával behintett homok édeskés illatot terjesztett, a nap éles sugarakat vetett az oltár fegyverzetére, a kórház fehér falaira és amott lenn az aranyozott kereszt karjaira, melyet egy levita hozott nagy lassúsággal egy kivont kardú tiszt őrizete alatt.

Geneviève, ajkait összeszorítva, nyakát kinyújtva nézte a körmenet hosszú folyamát, mely egyszer jobbra, másszor balra kanyarodva közeledett... A trombiták harsogtak, váltakozva a dobpergéssel; a zene, a 83-ik ezred híres zenéje, a legcsalogatóbb dallamot játszotta és az oltár körül a ministráns gyerekek túlharsogták a lármás összhangot, belekezdve a *Tantum ergo*-ba olyan hangon, mely ledönthette volna a czitadellát.

Ekkor a térdelő tömegben az áhitat lehellete csáptott át; az öregek az ütem szerint mozgatták fejüket, a fiatalok büszkén kiegyenesedtek; az anyák vállaikra vették kicsinyeiket, kik különben nem láthattak volna; és minden szív gyorsabban dobogott. Istenért-e, ki ekkor haladt el aranyos menyegyzete alatt? vagy a távoli hazáért, melyet e pompa emlékezetükbe idézett? az égért-e, vagy a földért?... Ki tudja? Kiki a saját módja szerint

érezte a meghatottságot! És Constance testvér, ki betegek élén ment, szemüvegei mögött bizonyára inkább az előbbire gondolt, mint az utóbbira, míg a szép tiszt, ki hátrálva haladt, hogy jobban felügyelhessen katonáira, talán egy kicsit többet gondolt a világra, melybe oly pompásan illett.

Gyönyörű volt komoly és elegáns tüzér-kapitányi egyenruhájában, az aranyzsinórral, mely mellét és karját övezte körül, rövid patrontáskájával, hetyke szőke bajuszával, finom vonalú arczélével és úriás megjelenésével.

... De vonuljunk magunkba, a csöngetyűk szólnak, rózsá-éső hull az oltár elé, az ágyúk dörögnek, minden homlok meghajlik. Geneviève szeliden félretolja két szomszédját, a zuavokat és térdre hull puskáik között, két lépésre egy tisztől, ki csengő hangon vezényli: «Térdre!» ...

«Istenem, dobogá a leányka szive, adj nekem sok ily napot, mint a mai, napsugaras, zenével, virágokkal és ágyúkkal elárasztott napot.»

— Ran-plan, plan-plan, plan — feleltek a dobok.

«Istenem, tette hozzá a kis Geneviève, engedd, hogy tüzérhez menjek férjhez!»

Éz ez előre nem látott végeredmény után Geneviève hirtelen fölkelt.

Sajnos! nem látta, hogy a tiszt, ki épen előtte állott, az áldás alatt egy lépést hátrált és rátette

lábát a leányka elterülő rózsaszín ruhájára
A szerencsétlenség megtörtént és a szakadás füzér alakban lógott le a ruha aljáról.

Geneviève szemei villámokat szórtak, ajka reszketett :

— Ügyetlen ! — kiáltott oly hangon, hogy a rózsaszín mousselinok e hóhérja mindenesetre meghallja.

Ez visszafordul és hidegen végig néz a kis személyiségen.

— Vállhoz ! Balra át, mars ! . . . — Már messze van.

— Az ostoba ! — gondolja Geneviève, mindinkább boszankodva e vezénylet miatt, mit személyes sértésnek tekint.

A nagy udvar most már majdnem egészen üres, Parabère tisztelendő úr levetette misemondó ruháját, melyet a pékműhely kilincsén lenget a szél és tovább vezényli a munkálatokat, de immár azért, hogy elrontsa, a mit oly gonddal épített volt :

— Előre, barátom, arra ! Nem, fentebb . . . fentebb hát ! . . . Ügyetlen ! . . . Mit csinál ott ? . . . Na hát, emelje . . . Jól van. Köszönöm, gyermekeim, csengetnek az ebédhez . . . Menjenek, majd azután visszajönnek.

— Igen, atyám — mondják a katonák menetközben.

És a tisztelendő úr mosolyog őszbecsavarodott szakála között, mert hallotta, mikor az egyik «gyermek» így szólt a másikhoz: «Kemény legény ez a mi lelkiatyánk!»

Geneviève ruháját gombostűvel megtűzködve, a fáradságtól megtörve, szintén eltávozik a csataterrről, hol egész nap próbára volt téve.

Este, az asztalnál, a családban és mindenütt nem volt másról szó, csak a nap ünnepélyességéről. Geneviève és unokaöccse, ki egy időre náluk tartózkodott, egyszerre beszéltek és mindig találtak módot a veszekedésre, úgy hogy La Tour úr még a pecsenye előtt kénytelen volt őket széjjelváasztani, hogy béke legyen: egyiket jobbra, másikat balra ültette maga mellé, mi azonban nem akadályozta sem a dühös kifakadásokat, sem a többit.

— Geneviève, láttad a kapitányt, ki a csapatot vezényelte? Milyen szép bajusza van!

És Lucien kereste a sajátját, mialatt ezt mondta.

— Az egy ügyetlen, neveletlen ember! — kiáltott Geneviève.

— Ugyan, kérlek, ellenkezőleg és a hangja!..

— Ki nem állhatom! Valóságos medve!

— Ha szabad kérdezni, mit vétett ellened?

— Elszakította ruhámat!

— Az ördögbe is! — szólt La Tour úr — kez-

dem érteni; azért mondottad ügyetlennek, de miért neveletlen?

— Mert nem méltatott arra, hogy kimentse magát.

— Igaza volt; a tisztnek nem szabad beszélni, ha a csapatja élén áll.

— Különösen egy hölgygyel! — szólt az unokaöcs merészen.

— Hallgass Lucien! — szólt La Tourné élénken, belevegyülve a társalgásba.

— Ha valaki udvarias akar lenni, az mindig talál módot, hogy ügyetlenségét helyrehozza — mondá Geneviève, kinek sok tapasztalata volt ezen a téren, minden szabály ellen való nagyszámú kihágásainak következtében.

— Azt hiszed, hogy észrevett téged? — felelt az unokaöcs. — Egy francia tiszt többet is tehet annál...

Dühkiáltás szakította félbe a fiú mondását, Geneviève az asztal alatt hatalmas rugást irányzott feléje, melyre az unokaöcs egy ökölcsapással felelt, az egyik a helyzet urának lábai előtt, a másik a háta mögött történt meg a nélkül, hogy ez utóbbi megakadályozhatta volna a meggyőződés e nagyon is élénk tanújeleit.

A nyugalom helyreállt és La Tour úr végre szóhoz jutván, jelentette nejeének, hogy találkozott az

ujonérkezettel, e testvéries vita okozójával és nem-sokára be fogja őt mutatni.

«Auvergnei rokonaink nagyon melegen ajánlják őt figyelmünkbe, kikkel távoli rokonságot is tart, különben nincs szüksége ajánlatra, mert daczára fiatalságának kiváló ember, minek próbáját már letette az ellenség előtt.»

E pillanatban az inas egy csokrot hozott az ebéd-lőbe, csupa gyönyörű rózsából állott az, milyent csak a tropikus égalj terem.

— Oh! de szép virágok! — kiáltott Geneviève.

— A kisasszony számára küldték — szólt az inas, átadva a mellékelt látogatójegyet fiatal úrnőjének.

Geneviève e szokatlan figyelemre elpirult örö-mében és mohón olvasta a kis kártyáról: «de Chabrol Jean, tüzér-kapitány».

— Az ellenséged, Geneviève! — szólt atyja mosolyogva.

— Nem rossz egy neveletlen embertől! — tette hozzá Lucien tartózkodva, ki még érezte a zszibongást lábszárcsontjaiban.

A kis leány elsápadt a kezeiben tartott virágok mögött és dühében, hogy nem volt igaza a fiatal kapitánynyal szemben, megesküdt, hogy soha sem bocsájt meg neki. És aki ismerte Genevièvet, minden vakmerőség nélkül hihette, hogy sokkal

jobban meg fogja tartani ezt az esküjét, mint akármelyik másikat.

*

Algirban a társaság hölgyei mindnyájan vasárnap fogadnak és ilyenkor szalonjukban valóságos díszszemlét lehetne tartani, annyi az egyenruha.

Az Úrnap után következő vasárnap de Chabrol Jean megjelent La Tournénál, ki úgy fogadta, mint jóbarátot, majdnem rokont. Nem lehet csodálkozni, hogy oly könnyen megbarátkozott vele, kit még tegnap nem is ismert.

Odalent, távol a hazától, a rokonok szeretetének hiányában, azokat fogadjuk rokonainknak, kik néhány évet együtt töltenek velünk az afrikai földön.

Mentegetőzésének kifejezésére hamar módot talált a könnyed társalgás közben:

— Félek, hogy a leánya nagyon haragszik rám a csütörtöki ügyetlenségem miatt; nem volna szabad kifejeznem előtte sajnálatomat?

— Leányom még nem fogad látogatásokat, uram, de ebben a komoly esetben eltérek a rendes szokástól és elhivatom.

És La Tourné mosolygott, visszaemlékezve a Geneviève haragjára.

Sajnos! Ez volt a legfőbb hibája e tehetséges, de változó kedélyű gyermek nevelésének. Moso-

lyogtak csinyjein és azoknak száma napról-napra növekedett.

Geneviève nem tudta, hogy ki van anyjánál. Hirtelen lépett be, arcza még föl volt hevülve a félbenhagyott játéktól, a mely bizonyosan fiús játék volt. A nehéz hajfonatok föl voltak borzolva és keble pihegett. Anyjához szaladt, hogy megölelje, mert, daczára lobbanékony voltának, gyöngéd is tudott lenni. A hirtelen rohamban lesodorta a kapitány kardját, mely borzasztó zörejjel zuhant a földre. Csak akkor vette észre Geneviève, hogy egy idegen is van a szalonban; félkörben ellépetgetett anyja mellől, megállt előtte és szó nélkül végig nézte.

— Geneviève, Chabrol úr, úgy látszik, sajnálatát akarja előtted kifejezni, ő maga jött el, hogy ezt neked megmondja.

A kis leány lesütötte szemeit, de fejét fölemelte, hogy annál imponálóbb legyen és így felelt:

— Nem szükséges magát mentegetnie, kvittek vagyunk! — és ujjával a kardra mutatott, mely oly nagy zörejjel esett volt le az ő hibája következtében.

«Kiállhatatlan kis teremtés», gondolta magában a tiszt, «vissza kell adnom a bókot.»

A kapitány még mindig illatozó rózsái büszkén pompáztak egy vázában a kerevet fölött, két lépés-

nyire az engesztelhetetlenektől; de Chabrol Jean rámutatott az ujjával épen úgy, mint a hogy Geneviève tette volt a karddal:

— Bocsánat, kisasszony, ön még tartozik nekem egy virággal.

A leczke kemény volt, mintha csak azt mondta volna a kis lázadónak:

«Én e kedves figyelemmel helyrehoztam ügyetlenségemet, ön pedig növeli a sajátját azzal a modorral, a melylyel mentegetésemet elhárítja magától.

La Tourné kétségkívül segélyére jött volna leányának e nagy bajában, ha más, a szalonba lépő vendégek igénybe nem vették volna figyelmét néhány pillanatra.

Geneviève megzavarodott; ott állott, megalázva, dühösen, keresve, miféle villámmal sujtsa a vakmerőt, ki a maga részéről teljesen uralkodott magán és nyugodtan csatolta föl a kardját.

Először történt, hogy valaki ellenállott e gyermeknek, reszketett, mint az a csikó, a melynek kámzsával kötik be a fejét, hogy megzabolázzák. Ha három vagy négy évvel idősebb lett volna, tovább folytathatta volna a küzdelmet ezen a téren, de akkor még nagyon fiatal volt, nem volt tapasztalata és indulata nagyon is elragadta. Érzelmeinek heve megakadályozta kifejezésüket.

«Még megfullad», gondolta de Chabrol úr.

Nem, épen ellenkezőleg, kezdte összeszedni magát, és szenvedélyes vágyában, hogy megsebezze ellenfelét, egészen közel ment hozzá, és fojtott hangon szólt:

— Gyülölöm magát!

A kapitány megfogta kezét, udvariasan megcsókolta, és kissé büszke meghajlással mondá:

— Az nekem mindegy, kisasszony.

— Szent a béke, gondolá La Tourné, ki helyéről mindent látott, de semmit sem hallott.

Geneviève nem tudott mit tenni; kiment, szobája egyik sarkába huzódott és zokogásban tört ki: így az összes keserősége eltávozott a szemein keresztül.

De Chabrol kapitány néhány hét alatt nélkülözhetetlenné vált Constantineban. Nem mintha ő igyekezett volna tetszeni és élére állani a helyzetnek, vagy jobban törődött volna az egyik emberrel, mint a másikkal; nem, inkább hidegen viselte magát, de lovagias udvariassággal: és bár ép úgy nem vegyült bele a lovaglások, mint a falusi kirándulások rendezésébe, ő volt az első, ki a csinos lovasokat nyergeikbe segítette, ő volt a kotillonban az előtánczos, inkább azért, hogy kellemessé tegye magát a nagyvilági hölgyek előtt, nem a maga kedvéért, és ezt az árnyalatot ők kiérezték

nőies ösztönükkel, mely sohasem téved, és még inkább vágyakoztak őt magukhoz lánczolni. Szóval, divatban volt és minden oldalról özönlöttek feléje a meghívások.

«Drága barátnőim, így írt az öreg de Messyné S...néhez és L...néhez, jöjjenek hozzám ma este egy játszma écartéra, lesz fagyalt és itt lesz de Chabrol úr is.»

Algirban écartét játszani annyit tesz, mint megnyitni az ajtót különféle multságok előtt. A kártyáról alig volt szó, leggyakrabban fordítva tartották kezeikben. A fiatal asszonyok és fényes tisztak e csapatja, kik egyik nap összebarátkoztak és kiket talán másnap már dicsteljes halál választott el egymástól, mindenféle ürügy alatt összegyülekeztek, elmulattak minden kicsiségen, csupán azért, mert fiatalok voltak, és egymással rokonszenvező elemekből alkotva.

E könnyű élet, e szokások, a folytonos multságoknak e szüksége oly légkört képeztek, mely Genevièveben inkább a rossz hajlamokat fejlesztette, mint a jókat. Anyjának igaza volt, midőn azt mondta, hogy ha távol tartja is ez összejövetelektől, melyekre még nem volt elég idős, nem egy veszély rejlik már magában abban, hogy hallja azok elbeszélését, mi által feltüzelődik a reménye és vágya, hogy ő is elfoglalhassa helyét a világban.

Mindennap újabb bizonyítékok tanúskodtak arról, hogy a dolgok nem maradhatnak jelenlegi állapotukban, és nemsokára elérkezett az idő, mikor a szegény anya szemei egészen fölnyiltak. A végeredmény az volt, hogy Genevièvenek intézetbe kell mennie, hogy ott nevelését befejezzék. Írtak Párisba, tudakozódtak, és elhatározták, hogy Abbaye des Prèsbe fogják küldeni; a dolog elkerülhetetlenné vált.

De még a legnehezebb hátra volt; azt mondani a gyermeknek: «Itt hagysz bennünket!» Milyen lesz a hatás? Az a tüzes, hajthatatlan természet, az a családjához szenvedélyesen ragaszkodó szív, ez a repkény, mely mindenütt gyökeret vert ebben az országban, a hol csak elhaladt, ebben a házban, a melyben született! Hogyan szakítsák el mindattól, a mit szeret!

A hatás vad kitörés volt, kiáltások, könyvek, kérelmek:

— Szeretem magukat, hagyjanak itt élni; miért akarnak elküldeni? A hol maguk nem lesznek, én ott meghalok!...

— Az lehetséges, mondá a gyermek öreg barátja, Vadel orvos; de mégis meg kell próbálni, mert semmi kifogást sem találok arra, hogy itthon hagyjuk. Ön oly gyöngye e gyermekkel szemben, asszonyom, hogy sohasem lesz bátorsága őt komo-

lyan ráfogni a tanulásra, kitéve egy oldalról a környezete, más oldalról a leánya támadásainak.

Mikor Geneviève érezte, hogy kérelmei és könyvei hasztalanok, megtörülte szemeit és ezen időtől kezdve hallgatott fájdalmairól; mindent magába zárt és sötét kétségbeesésének ijesztő csendjébe merült, őt senki sem szereti, miután ellentállnak neki, szabadulni akarnak tőle... Vannak a gyermekek fejében néha ilyen megkapó drámák, melyek közel állanak az örülséghez. Fej és szív először találja magát szemben a fájdalommal és nem akarja utitársul elfogadni az egész életre. Kikerülhetetlen ez a küzdelem, melyben a megsebzett lélek mindig legyőzetik és ott hagyja legdrágább illúzióinak foszlányait.

El kell hát válni a drága háztól, a kis porcellánal kirakott szobától; lelkében kell megőriznie az ezer részletet, melyek eddig életét megszépítették. Az arab galériák állványain elhelyezett virágok Geneviève felé fordították fejecskéiket és hívní látszottak őt.

— Nyolcz nap mulva elhervadtok — felelt nekik a szerencsétlen gyermek, — és én sohasem látlak többé benneteket... Soha — ismétlé borzongva, és elfordult, hogy más szenvedés felé menjen, megszámlálva a szép galéria kőkoczkáit, a zöld-vörös rácsozat kerék nyílásait, melyeken mint kis gyermek annyi-

szor kidugta a fejét, hogy lenézhesen az udvarba és megbámulhassa a vizet, mely az ereszről lecsöpögött, vagy Józsefet, ki egy kutya után futott, mely egyenesen a kis leány kedvéért került az udvarba. Ki mondhatná el, hogy mi mindent sirattott meg, mint örökre elvesztett és mennyi csókkal borította még a falakat is, melyek pedig taszítani látszottak őt.

Este, az ágyában, könyökét térdein nyugtatva, arcát kezeibe rejtve, napközben fölhalmozott fájdalmas emlékein rágódott ; de nem sírt többé, mert így gondolkozott :

Meghalok én ott, és vége lesz a szenvedésnek.

— Ejha, hát utaznak-e már vagy nem? — szólt a doktor, legmogorvább hangján az újra habozni kezdő anyához. — Geneviève sárga, mint a viasz, ütere lázas, kezei szárazak, szemei fénylenek...

— De hisz, doktor, az iskolaév csak októberben kezdődik, mit csinálunk azalatt a két hónap alatt ottan!

— A mit akarnak, de menjenek el mindjárt, vagy hagyjanak föl egészen, nincs középút. A levegőváltozás, az utazás, és ennek következtében a szórakozások szükségképen ki fogják ragadni a kicsikét sötét szomorúságából. Ha nem teszik azt, a mit mondok, meglátják, hogy tönkre fog menni és én mosom kezeimet!

— Nos, hát elindulunk a legközelebbi hajóval.

— Isten hallgassa meg! — mormogá a javíthatatlan okoskodó, ki annál vérszomjasabb volt, mert e gyermekkel szemben gyengének érezte a szívét.

— Nyolcz nap! már csak nyolcz nap! El akarok bucsúzni azoktól a helyektől, a melyeket szeretek; mama, vezess el a kis hegyhez.

Mi volt az a kis hegy? Az anya jól tudta, mert az volt leánya sétáinak kedvencz célpontja. Másnap korábban keltek föl, mert abban az időszakban a déli meleg órákban nem lehetett kint lenni, és Geneviève magához véve kosarát, kését és napernyőjét, ezek elmaradhatatlanok voltak kirándulásainál, elindult.

Kimentek a város kapuin, és egész hosszában átvágták a «la Brèche»-teret. Ez a tér, melyet az egymást követő törvényhatóságok különböző hires nevekre kereszteltek el, mint például la Vallée tábornagy nevére, az igazi algiriak előtt mindig la Brèche-tér maradt, és minden bizonynyal nem lehetne annál dicsőbb neve. Nagy négyzetet képez, melynek közepén fasor vezet, ennek közepén pedig szürke kőkút van, melyben természetesen víz nincs. Ide jönnek a pusztából érkező öszvérek és szuszogva sétáltatják kiszáradt orrlyukaikat a kút

nedves kávján. Jobbra és balra V betű alakjában ültetett azedarac-fák, melyeket a nap sugarai egészen elhervasztottak. A sétifi út mellett fehér falakkal körülvett kis zöld térségen kis kunyhó látszik, előtte rokkant katona üldögél, török-pipát szíva. Köszönjetelek, mikor itt elmentek, mert ezen a kis elkerített helyen aluszszaék örök álmukat a bátrak, kik testeikkel boríták el a várfalon ütött rést, melyen a francziák behatoltak Constantineba. És más nevet akarnának adni ennek a helynek?

Épen a katonáink sírhalma mellett haladtak el a hölgyek, hogy a sétifi útra térjenek. Geneviève lassan haladt, teleszedte szívét ez ismert helyek emlékeivel. Oh, a szülőföld akár forró, akár zord, szomorú vagy komoly, káprázatos a tája. A talaj, melyen első lépteinket tettük, az első álmainkban megjelenő ég; a koldus, ki mindennap feléd nyújtja kezét, mióta adni tudsz; a fanatikus, ki a kút kőkávján ülve várja a nap lementét, hogy a porba omolhasson, és homokot szórva a fejére, imát mormolhasson, mely tele van átkozódással az elhaladó keresztények iránt! És ott messzebb a karaván, melynek tagjai félhangon énekelnek, mialatt a csapat lassan elhalad!... Az út, melyen Geneviève megy, lépcsőzetes... Lenéz a mélybe, majdnem lábai előtt terül el a szűk lapály, melyen a hajnal köde, mint valami szivárványszínű fátyol, bele-

kapaszkodik a sziklák kiszögelléseibe és a Rummel nagy hársfáiba.

Jobbra emelkedik a talaj, a látóhatár kiszélesedik; ime ott van a Camp des Oliviers szürke lombú, rendetlen fáival, melyek meghajlanak, tekerőznek és mutatják megvörösödött repedéseiket a fölkelő napnak. Még messzebb a gyakorlótér látszik, rajta a szántás nyomai és omladékok. Egy csomó lovas indul el onnét, ép abban a pillanatban, mikor a hölgyek a fordulónál előtűnnek. Geneviève büszkén nézi daliás alakjukat, lehaladnak a rövidebb úton, a trombita harsog, egy felhő eltakarja őket, eltűntek.

— Mama, van afrikai vadászezred Párisban?

— Nem, gyermekem, de vannak muskétások, testőrök, a császárné dragonyosai. Egyenruháik sokkal díszesebbek, mint a mi vadászainké és gyönyörű lovaik kétszer akkorák, mint a milyeneket itt látsz.

Geneviève fájdalmas és szemrehányó méltatlankodással nézett La-Tournéra. Hogyan ejthettek ki anyja ajkai a leánya szívét oly mélyen sértő szavakat? Szébbek, mint ezek a vadászok, díszesebbek, jobb felszerelésűek?...

— De legalább nem olyan bátrak! — szólt hangosan, befejezve megalázó összehasonlítását. — Oh! hát mondhatja, hogy lehet valami szebb ennél, —

ujjával egy lovasra mutatva, ki a dombon, a nap sugaraitól elárasztva megjelent. Nem lehetett ki-
venni a megvilágított lovas arcvonásait, de egyetlen mozdulata sem kerülte el figyelmüket, mit a fekete paripával való küzdelmében kifejtett, mely egészen megcsöknyösödött, és el volt határozva mindenre, csak az engedelmességre nem. Egész magasságában fölemelkedett, aztán rendkívüli ugrásokban megint lábaira állott, vagy pedig fejét szügyére hajtva, négy lábát mereven kifeszítve várt, hogy újabb szeszélyes ugrásban oldalt forduljon, azon gyáva reményben ringatva magát, hogy ki-dobhatja a nyeregből lovasát, és megszabadul a szorító lábak csavarától.

Geneviève siettetni kezdte lépteit, hogy közelebről gyönyörködjék a látványban; most már hallotta a paripa fúvását és urának néhány halk szavát is. E férfias hang, mely hízélgéssel igyekezett megfékezni a lovat a sarkantyú mellett, olyan mély és nyugodt volt, hogy végre is elcsitította a paripa haragját. Lassanként csendesedett a rendetlen ugrálás, toporzékolás, finom és ideges feje megnyúlt és a kis fülek elvesztették merevségüket.

— Úgy, úgy, öregem — szólt a lovas, mialatt kezeivel a fényes, fekete nyakat veregette — úgy, ugorjál!

A ló az akadályra nézett és nem tudta magát el-

határozni. Végre két reszkető hátulsó lábára emelkedett és előre iramodott, nyerítéssel engedve utat tehetetlen haragjának; le volt győzve; engedelmeskedett!

— Szegény állat! - kiáltott Geneviève kezeit összecsapva.

A heves küzdelemben győztes lovas, meg akarva győződni a legyőzött teljes meghódolásáról, megint visszatért kiinduló pontjához, megint ugratott; mikor látta, hogy a ló egészen lecsendesedett, egy kis kört írt le vele, és csak akkor vette észre diadalának két szemtanúját. Köszönt, és átadva lovát az ordináncznak, közeledett a sétáló hölgyekhez. De Chabrol úr volt.

— Milyen szép látványt nyújtott ön nekünk, uram.

— Szegény állat. — mormogott Geneviève, mi alatt a paripához közeledett. — Miért engedted? Úgy kellett volna ugrálnod, mint egy birka, vagy egy fához dörzsölőznöd; De Chabrol úr leesett volna, vagy eltörött volna a lába.

Meggyőződésének hevében hangosan beszélt.

— Látom, kisasszony, hogy minden rokonszenvét ellenem és Saïdra fordította. Igaza van. Saïd nemes állat, a büszkesége egyenlő jó szívével. Nem adja meg magát, csak a szeretet nyilvánulási előtt. Ha csak erőmet használtam volna ellene,

bizonyosan előre érezte volna az ön rossz tanácsait és követte volna az utát, melyet ön kegyes volt neki megjelölni, hogy lerázza magáról igámat; de nem tud ellentállni a jó szónak.

Geneviève kétkedve mutatott egy vércsöppre, mely a paripa oldalán szivárgott.

— És ez? — kérdé.

— Ez azt mutatja, hogy annyira szeretem, hogy szeretném, ha egészen hibátlan lenne.

— Épen úgy, mint a kis leányoknál? — ellentété Geneviève meglehetősen impertinens módon.

— Mint a kis leányoknál — hangsúlyozta a fiatal ember, a különös leányka szeméi közé nézve és kezét nyujtva neki.

Geneviève kénytelen volt az övét odaengedni, de elvörösödött a haragtól, mert hisz megint előnyt adott neki. Nem is foglalkozott tovább sem a lóval, sem a lovassal, hanem átment az úton és gyorsan fölhaladt drága kis hegyének lejtőjén.

Ez a kis halom tele volt kökörcsinnel és más mindenféle virággal, a hogy Isten telemarokkal szórta itt ebben a boldog országban. Főnt a csúcson egy kőpad, mely egy nyugágyhoz hasonlított és melyet Geneviève igen jól ismert és gyakran elfoglalt a gyíkoktól, vont a magára a figyelmét; kinyújtózott a kalczit-ágyon, mely kevésbé lesz kemény a testének, mint az apai elhatározások a lel-

kének, gondolá. Ott kimerülve a szenvedések, meg a dús természet e körulte nyilvánuló intenzív élet-nyilvánulásai által, behunyta szemeit és hallgatta a rovarok suttogását, meg a fecskék csicsérgését, melyek ide-oda röpködtek a légben. A mint ott feküdt a langyos kövön, szalmakalapját szemére húzva, úgy látszott, mintha aludnék. Mikor anyja, ki lassan jött utána a hegyen könyvvel a kezében, utólérte, csendesén fölemelte a szalma-menedéket, szegény arczát könyekben úszva találta alatta. Geneviève nem tudott ellentállni a bucsú e fájdalomnak, szive ellágyult és a könyek árama megindult feltarthatatlanul, pedig ugyancsak erőlködött, hogy a zokogást visszafojtsa.

Az anya térdre borulva gyermeke mellett, szintén elkezdett sírni, de mégis volt annyi bátorsága, hogy nem tett valami elhamarkodott ígéretet és szomorúan tértek vissza a városba.

Csomagolni kellett; La Tourné, ki szokva volt pedig az utazásokhoz, azt hitte, hogy sohasem fogja elvégezni ezt a munkát, miután Geneviève fehér kecskáját és fekete macskáját is bele akarta pakolni a nagy kalap-skatulyába. Végre beleegyezett, hogy anyja kedvéért csak egyik négy lábú barátját fogja magával vinni, de ezt az egyet megkövetelte, hogy legyen, a mi vigasztalja a száműzetésben. Mikor bizonyítani akarták előtte, hogy

mennyi nehézségbe ütközik az, egy kecskét, vagy még egy macskát is, kalapokkal, ruhákkal és fehérneművel együtt utaztatni, kereken kijelentette, hogy semmi szüksége sincs ez utóbbi tárgyakra, de Blanchettet vagy Noireaut nem nélkülözheti.

Nem volt könnyű munka Genevièvevel visszavonatni valamely elhatározását, különösen ha az az elhatározás teljesen abszurdum volt, de most mégis engednie kellett, mert maga a kecske határozottan vonakodott útra kelni, a macska pedig köpdösött és karmolt már a skatulya fedelének láttára is. Miután terveit az állatseregletet illetőleg meghiusultak, a növényországban keresett magának kárpótlást; fűvet, földet, magvakat vitt magával, hogy afrikai kertet csináljon Franciaországban, de ezt is oly nagymértékben cselekedte, hogy La Tournénak megint össze kellett szednie minden tekintélyét annak mérséklésére és Geneviève elkeseredve a folytonos tilalnak által, bezárkózott szobájába és kijelentette, hogy nem vállal felelősséget ez átkozott utazás semmiféle körülményére nézve. Siettek fölhasználni ezt a jó alkalmat, hogy megtegyenek minden józan előkészületet és bezárják a pakktáskákat, annyi küzdelem okozóit!

Százan voltak a postakocsinál, hogy elbucúzzanak a hölgyektől. Ezek az elindulások Philippevillebe nagy szórakozást nyújtottak és nyújtanak még

sokáig a társaságnak. Sajnos! most már vasútjaik és állomásaik vannak. Tíz percnyi megállás, bufet El Kantourban, Saf-Safban és Biskrában. Proh pudor! mikép vélekednék róla a vén római híd, a kék hegyek és rózsaszínű sóstavak, meg a sivatag... De én még nem láttam e megszezteltelítést; abban az időben, a melyről beszélek, postakocsi közlekedett a tengerpartig. Tehát mindenki ott volt: Ah! édes kicsikém, milyen boldog maga, hogy elutazhat, valóságos kis párisi lesz majd belőle! — mondta egy hang, mely mindennek daczára elárulta a marseillei eredetet. Párisi lesz belőlem! mit használ az nekem! — gondolá a szegény Geneviève, kit egészen elkábított a sok jó tanács, csók, fölkiáltás.

— Bátorság! — szólt a jó Vanel doktor, ki szükségét érezte annak, hogy saját szívét megerősítse és szemüvegét megtörölje, melyet hirtelen köd takart el. Nem is lehet tudni, honnan jöhetett az a köd, mert nagyon szép este volt. — Négy év — folytatá dörgő hangon — nem a világ; írni fogunk, elmegyünk meglátogatni téged. Úgy, úgy! ne csókolj annyit, hisz látod, hogy... — és a jó ember elvegyül a tömegben, keresve elröppent mondatának a végét.

— Helyet! — kiált Jugurtha, ki Geneviève óriás kalap-skatulyájával vállán közeledik és mint a majom kúszik föl a kocsi oldalán.

— Franciaországba mész, La Tour asszony? — kérdezi, lekúszva a létrán, hogy újra megtegye a műveletet egy másik pakkal.

Ezalatt egy spanyol hölgy, ki alig tud még francziául, előre tolja Geneviève karjaiba zöld baregeruhába öltözött leányát és így szól:

— Kisasszony, Eugénie szégyenlős.

Geneviève megérti, hogy a piruló Eugéniet föl kell bátorítani; és megöleli, bár nem szívesen; a szomorúság, a nagy tömeg, a por, a sok izgalom egészen megtörik. La Tour úr véget vet kínjainak, fölszáll a kocsiba és kezét nyújtja feléje: egyszerre bent találja magát a sötét helyiségben atyja és anyja között. Az emberek a kocsiajtókhoz tolonganak, kezeiket nyújtják, kalapjaikat emelik, istenhozzádot mondanak különböző nyelveken, mialatt a kocsis odafönn összeszedi a gyepelőszarakat és megindítja egymást harapdáló lovait, mi ordításra ösztönzi Jugurthát.

— Megvan? — kérdi a kocsis a bakról.

— Megvan! — felel egy maltai, egy köteg madzagot dobva föl neki, melynek az a rendeltetése, hogy összekötözzék vele, a mi útközben eltörik.

És dühös galoppban megindulnak, rázzák a csengetyűket, nyikorgatják az ócska járművet, jobbra-balra dobálva az utasokat és mindig az ellenkező oldalra, mint a hogy várják. Ha nagyon

gyorsan megy, akkor mind az öt ló nyerít, mintha megőrült volna; ha meg nagyon lassan megy, akkor kéri az utasokat, hogy szálljanak le és segítsenek a kereket tolni; de végre mégis megérkeznek és miután ezért indultak el, mindenki meg van elégedve az utazás végén.

Geneviève kinézett az ablakon; mint fantasztikus árnyak, úgy vonultak el előtte a sziklák, törpefák, telegráf-karók, azután e gyors lejtő aljában a Ham-mah gyönyörű árnyai következtek . . . Egész éjjel nézte őket, csupán reggel felé, atyja vállára támasztva fejét, felejtette el néhány perczre, hogy elutazik.

Délben hajóra szálltak s a szegény apa, épen oly szomorúan mint gyermeke, zsebkendőjét lenggette feléjük a Stora partján, míg a «Marabout» csendesen elhagyta az afrikai partok smaragdos vizét.

Mikor Franciaországba érkeztek, Geneviève semmit sem méltatott figyelmére. Marseille csak Constantine tökéletlen kivonata volt előtte, hol nem lehetett látni sem tevéket, sem hegyet és a hol a sakálok ordítózását macskanyávogás helyettesítette és más hasonló kicsinységek.

Végre, miután még egy pihenőt tartottak Loire-ban a nagyanyjánál, a szegény szerencsétlen kicsike megérkezett Párisba.

Páris! bűvös név, melyről annyit álmodozott mindaddig, míg nem gondoltak arra, hogy oda-küldjék; csodás város, melyet gyermeki képzeletében egyértelműnek tartott mindazzal, a mi vakító szép és nagy . . . Járkált benne, elvonult előtte a Champs-Elysées minden pompája, megállt a leg-híresebb kirakatok előtt . . . De szive nem volt ott és minden szintelennek látszott előtte.

Volt benne egy bizonyos utca és ebben az utcában jobbra egy nagy zöld kerítés, mely egy ósdi homlokzatú házra nyult, ennek az egyetlen háznak a képe megmérgezett mindent.

Egy napon bement azon a kerítésen, átment az udvaron és belépett a kis társalgóba, melyből azután a zárdába lehetett jutni. Az anya és leány szó nélkül megcsókolták egymást és a vendégszerető ház megnyílt Geneviève előtt . . .

A szegény gyermeknek fogalma sem volt rendes életmódról, komoly tanulásról, az egymás iránt való apró előzékenységekről; arról, hogy mit lehet mondani és mit nem. Valóságos vadoncz volt és ha nem volt hátra tanulmányaiában, azt csupán csodásan könnyű felfogásának köszönhette. Szerencsétlenségére a többi növendékek csak néhány nappal később érkeztek, ezért nagyon elhagyatottnak érezte magát és egészen átadta magát szomorúságának és lázongó érzelmeinek.

Kívüle még két idősebb leány volt ott, kik a zárdában töltötték a szünidőt és a kiket nagyon untatott, hogy egy ilyen kis leány zavarja meg bizalmas együttlétüket. Az egyik, Mina, egy önző angol leány, milyen az angoloknál előfordul néha, érezte szegénykével, hogy fölöslegesnek találja a jelenlétét; ő pedig nem lévén nagyon türelmes, a mit mindenki tud róla, katonai emlékei közül merített, hogy Albion e leányának szemébe vágjon valami sértést, a miért Franciaországba jött keresni azt, a mit otthon nem talált. Ez mélyen sértve érezte magát, bepanaszolta és Genevièvet kiszídták. Mina barátnője kötelességének tartotta az újonjött gyarmatias megjelenését nevetségessé tenni: tudott rajzolni, tehát Genevièvet tévén ülve, fején arab fátyollal vetette papírra. A kicsike megragadta a rajzot, elvörösödött, egy pillanatig arra gondolt, hogy körmeivel és fogaival boszulja meg magát, de azután erőt vett magán, eltépte a papirost a művész előtt és oly hangon, melyen semmi gyöngecség sem volt, így szólt:

— Maga és a magához hasonló (ez Minának szólt) sértegetik az embert, hogy azután beárulhasák: én nem árulkodom, de megvetem magukat!

El lehet képzelni, hogy az ilyen kezdet nem járult hozzá a közös élet megkönnyítéséhez. A két idősebb néma harczot folytatott ellene és túsúrások-

kal üldözték. Megvetésről beszélt, tehát meg kellett vetnie e rohamokat, de alapjában kegyetlenül szenvedett és egész lelkéből vágyott a növendékek érkezésére, a mikor két szomszédjának el kellett távoznia.

La Tourné is útra készült; kivitte, hogy magával viheti Geneviève-t egy egész napra a nagy elválás előtt. A testvér, ki a kapunál volt alkalmazva, adta tudtára Geneviève-nek a jó hírt, ki elrohant a hálóterembe kalapjáért, keztyűiért.

Egész napi szabadság! Egy egész napja van arra, hogy kiönthesse megsebzett szívét, a mikor kilátása határa nem csupán a Mina sárga alpaka főköetője és a Mina barátnőjének zöld öve! Egy egész napon át csókolhatja anyját annyiszor, a hányszor neki tetszik! Ez a boldogság sok is volt egyszerre szegény száműzött szívének, szinte tántorgott, mikor a szekrénye felé-indult, meg akart támaszkodni, de szemei elé felhő tolult, ő pedig hosszában végig-esett a padlón. Mikor magához tért, a hosszú folyosó végében egy ajtót hallott nyikorogni, hirtelen fölkel, sietve összeszedte a mire szüksége volt és bár kissé fogózkodnia kellett a falakba mialatt lement, inkább meghalt volna, mint hogy bevallja e gyöngeségét.

A fiatalnak szüksége van a boldogságra. Geneviève érezte, hogy lelkében újraéled a szenvedélyes

vágy: boldognak lenni, ha csak egy órára is. Elfelejtette elmúlt bajait, a kocsiban anyja nyakába csimpeszkedett, csókolta kezeit, melyek szeliden simogatták arczát és vállait: «Kicsikém!» mondá az anya. «Mama!» felelt boldogan a leány. És a kocsi elhaladt a boulevard sárguló fái között anélkül, hogy Geneviève arra gondolt volna, hogy hova mennek. Mit törődött ő most a czéllal, e pillanatban csupán anyja szemeinek, ajkainak és kezeinek dédelgetésére vágyott és az otthonról kapott hírekre. Úgy látszik, sáskák borították el a várost, de hála a La Tour úr és cselédek gyorsaságának, még idejében be tudták hordani a csarnok virágait. A rosszul fegyelmezett kecske fölhasználta az általános zürzavart és fölszaladt a lépcsőn, miáltal úgy megzavarta a macskát, hogy az leugrott az udvarba, utána iramodott a sáskáknak és nagy mézszárlást vitt végbe közöttük.

— Helyes! — kiáltott Geneviève; kezeivel tapasztalva — ez aztán ujság.

— A vendéglőben fogunk reggelizni — szólt La Tourné, mikor a kocsiból kiszálltak — aztán majd sétálunk.

— Jó lesz, mama; de azután, ugy-e, elvezetsz a lakásodra.

— Megtetszett neked a lakásom? — kérdé az anya csudálkozva, mert Párisba érkeztekkor Gene-

viève keserves panaszokban tört volt ki a közönséges szoba ellen, melybe most úgy kíváncszott.

Geneviève-t megzavarta e kérdés, mégis megfelelt rá, hangját nagyon meghalkítva.

— Nem, de szeretném még egyszer látni a paktáskádat.

Az a paktáska volt az egyetlen, a mi az atyai hajlékból megmaradt neki a száműzetésben; érezni akarta még egyszer annak ibolya illatát, kibontani anyja szalagjait és csipkéit, melyeket oly gyakran megforgatott, mikor még egészen kicsike volt, valahányszor anyja valamely utazásra készült.

La Tourné megértette, hogy mennyi szomorúság rejlik e szavakban: «Szeretném látni a paktáskádat!» és szeretetteljes öleléssel felelt gyermeke szívének e megnyilatkozására.

Mindennek daczára a nap kellemesen mult el a két egymást gyöngéden szerető nő felett. Mikor besötétedett, ugyanaz a kocsi, melyet egész nap használtak volt, berobogott a vén ház rácsos kapuján és ők megölelték egymást a félig nyitott ajtó előtt. A gyermek szakította ki magát először a szerető karok közül, az anya pedig visszahanyatlott a fiakerba és könyekben tört ki, mikor a kocsi elrobogott vele.

Geneviève az ajtó rácsához támaszkodva, szemei-

vel követte a távozót és gépiesen ismételte: «Mindennek vége, egyedül vagyok!»

— Kisasszony! — szólt már harmadszorra a jó testvér, karját megérintve — már csöngettek lefekvésre, föl kell mennie.

— Föl, hova, testvér? — kérde Geneviève, mintha álmából ébredt volna.

— Hát a hálóterembe, lefeküdni.

— Ah! le kell feküdni?

És visszafordult az ajtón levő kis négyszöghöz, melyen ki lehetett kukucskálni.

Az udvar már egészen csendes volt, a hegyes mohhal körülvelt kövek durva mozaiknak látszóttak. Jean, a házmester, fölrakta a lakatokat a rácsozatra. Geneviève nem is tudta már hol van, mit jelent mindez; agya fölmondta a szolgálatot és minden ellentállás nélkül engedte, hogy a testvér magával vigye, egészen az ágya lábáig.

Másnap láza volt, de azért fölkelte mégis, hogy elvánszorogjon a kert egyik kis nyugodalmas sarkáig, hol egy repkénnyel szőnyegezett fal mellé ülve, behúnyta szemeit, száját pedig összeszorította, hogy a fogai ne vaczogjanak.

— Mi a baja az új leánynak? — kérdeék a többiek, kik lassanként szállinkóztak be az intézetbe.

— Elutazott az anyja, azért búsul.

— Nagyon sápadt.

— Olyan az arczbőre, hisz Timbuctuból jött.

Hanem, miután Geneviève megmaradt hallgatósgóságában és mozdulatlanságában és mindig halványabb lett, a fölvigyázó testvért meghatotta és hozzá sietve, megcsókolta a szegény, elhagyatott leánya homlokát.

— De hisz ez a kicsike beteg! — kiáltott, mikor a jéghideg homlokot megérintette. — Jöjjön a betegszobába gyermekem, majd lefektetjük; miért nem mondta, hogy rosszul érzi magát?

Hát tudta ő azt? Az anyja elment, nem fogja többé látni, ez a gondolat borzongatta, ezért nem tudott egyenesen megállni. Mert ha az ember minden tagjában reszket, azért még nem beteg, szerencsétlen, annyi az egész. És könnyögött, hogy hagyják a zöld, napsugaras kertben.

— Kérem, testvér — szólt kezeit összetéve — az intézetben jönnek-mennek a növendékek, a lárma fáj nekem, itt pihenek.

— Nem, gyermekem, be kell jönnie, ígérem, hogy csendben és nyugalomban lesz; le kell feküdni, jöjjön.

Ah! ez már mégis sok volt! Geneviève, ki fölkelte volt, újra leült, fejét a falhoz támasztotta és kijelentette, hogy nem fog onnan mozdulni.

— Ez kegyetlenség! — szólt halk, reszkető hangon, mintha önmagához beszélt volna — és én

nem fogok kimenni a kertből, hacsak erővel nem visznek.

— Kicsikém, ha majd jobban megismer — felelt szeliden Marie-Madeleine testvér — tudni fogja, hogy én senkit sem szoktam erőltetni. Legyen kedve szerint, csak majd akkor jöjjön be, ha úgy tetszik.

Csakhogy a jó testvér nem mondta meg Genevièvenek, hogy neki külön fortélyai vannak a fejések legyőzésére és azonnal működésbe is hozta az egyik legjobbat, megértvén, hogyha nem tudja meggyőzni a fejét, majd hozzáfér a szívéhez.

— Kis Germaine! — szólt egy kis szőke leánykához, kit szintén sírva talált a kert egy másik sarkában — maga nagyon szomorú; megengedem, hogy egy kicsit a hársfasorban sétálgasson, ott jobb helye lesz.

Germaine engedelmesen indult oda, a hova küldték, hogy elrejtse könyeit és zokogását.

Geneviève még mindig ugyanazon a helyen ült, meglapulva főkötője mögött és szemeit behunyva. Kis idő múlva sóhajtást, azután meg zokogást hallott maga mellett. Oda nézett és kérdé:

— Ki van ott?

— Germaine! -- felelt egy gyermeki, zokogástól elfojtott hang.

Geneviève fölkelt és közeledett a kicsikéhez:

— Mi baja?

— Mama elment.

— Ah! a magáé is?

És letérdelve a kis leány előtt, keresni kezdte a gyermek arczát leomló fürtei között. Mikor megtalálta, megcsókolta szemeit és száját és a gyermek, kit e hizelgések által megnyert, körülkarolta nyakát és még erősebben kezdett zokogni:

— Magát nagyon szeretem! — mondá.

— Hová ment a mamája? — kérdé Geneviève, azt remélve, hogy oda, a hova az övé.

— Tegnap ment az égbe! — felelt a gyermek, nagy saphir szemeivel fölfelé nézve.

— Oh! szegény drágám! — És Geneviève karjai közé vette.

A gyermek sokat sírt volt, lassankint lecsendesedett, azután elaludt. Kis idő múlva Marie-Madeleine testvér elhaladt Geneviève mellett.

— A kicsikének nagy szüksége van az ágyára; segítsen kérem, bevinni őt! — szólt.

Geneviève erőlködött, hogy terhével együtt föl-emelkedjék; a fákat forogni látta maga előtt és úgy tetszett neki, mintha több kis leányt tartana karjai között. Azért mégis, hála az apácza segítségének, ki a valóságban mind a két bánkódót támogatta, végre beértek a betegszobába.

Germainet tiszta fehér függönyös ágyacskába

fektették, melyre kék dunnát takartak. Geneviève, ki nem szabadult meg egykönnyen az elhatározásaitól, nem akarta példáját követni, hanem elhelyezkedett az ágy lábánál álló nagy sárga damaszt karosszékbe és megígérte, hogy vigyázni fog reá.

A kis leánynak semmi szüksége se volt a vigyázatra; mélyen aludt, azt álmodta, hogy az anyja megcsókolta és mosolygott rá, ez az árvák rendes álma! És így megcsalva az angyalok által, kik a drága képet lebegtették előtte, reggelig pihent.

A mi pedig Genevièvevel illeti, ő a láz által legyőzve, kénytelen volt alávetni magát az előbb visszautasított ápolásnak; és nemsokára a kis szőke lány mellett épen olyan fehér függönyös és kék dunnás ágyat foglalt el a lázadó, ki immár képtelen volt a további ellentállásra.

Másnap zsibbadtságából Germaine hangja ébresztette föl, ki kurta szoknyácskájában sietett hozzá, hogy megcsókolja. Már nem sírt. Figyelmét egészen lefoglalta egy csésze párolgó csokoládé, mely a két ágy között álló asztalra volt elhelyezve.

— Éhes vagy, Geneviève?

— Nem, köszönöm.

— De van rajta tejhab is.

— Köszönöm, nem kell.

A kicsike megfoghatatlannak találta ezt a visszautasítást és tovább unszolta:

— Márta testvér hozott nekem süteményt, adok belőle neked egy kis darabot... Kérlek, szerezd meg nekem ezt az örömet! Hisz' tudod — szolt fájdalmasan mosolyogva — tudod, hogy nekem már nincs mamám; légy te a mamám és tedd meg mindazt, a mit akarok.

Daczára kis társa e csalogató kínálgatásának, Geneviève nem vehette ki részét az izletes eledelből, a fájdalom összeszorította torkát és halántékát, és még három napig az ágyban kellett maradnia.

Mikor végre lement a tanterembe, a kas már telve volt és a kert csak úgy zsongott tőlük a déli napfényben. A vén falak reszkettek az örömtől repkény köpönyegük alatt és azt suttogták a százasados hársaknak: «Visszajöttek!» És a fák gyönyörködve hullatták leveleiket és bólingatva válaszoltak: «Most is éppen olyan fiatalok, olyan vígak, olyan jók». Mire a nagy sövény rigója, előkelő személyiség, melynek ősei akkor menekültek erre az elhagyatott helyre, mikor a d'Estiange palotát átengedték a népnek, a rigó, mondom, köszönteni akarva őket, elrikkantotta magát: «Jó reggelt, szépeim!» Ekkor ötven leányka felelt neki, próbálva utánozni, bár hiába, a kivándorlottak fiát. O pedig a galagonya-bokrok közt tovább hangicsált, rikoltozott és a nevető leányok tapsoltak. «Ez a mi

rigónk, majd a télen adunk neki kenyeret, ő meg tavasszal bemutatja nekünk a kicsinyeit.»

A gyermekek által emlegetett tél hamar megérkezett. Egy reggel fehérbe öltözött a kert, a fák olyanok voltak, mintha porral lettek volna behintve, csak az udvar fala maradt sötét és mogorva, sárguló futókáival a mélyedésekben és az aljában ki- virágzó salétrommal. A rigó az intézet ablakai előtt szemergélt és néha-néha vörös kezezske nyult ki a kissé kinyitott ablaktáblák között, hogy kenyér- morzsát dobjon ki. Geneviève mindezt a beteg- szoba karosszékéből látta, melyet egy hónap óta ismét alig hagyott el. Az Algir forró napja alatt született növény ellankadt e különösen kemény tél zord légkörében. Mindig gyöngélkedő és szomorú lévén, nehézkes természete csak rosszabbodott és Marie-Madeleine anyának, az intézet igazgatónőjé- nek ugyancsak meggyült a baja vele, hogy növen- dékét a fegyelem korlátai között tartsa. Geneviève függetlennek hitte magát, bizonyos jogokat min- den alkalommal következetes szigorral akart érvé- nyesíteni és jaj volt annak a tanítónőnek, ki át akarta lépni a tanítvány által emelt határokat.

Csak egy jó napja volt a hétnek, mikor az afrikai posta megérkezett. Milyen öröm! Mily elragadta- tás! A drága leveleket dobogó szívéhez szorította; könyeivel áztatta; csókjaival halmozta. És mialatt

olvasta, hányszor fölkiáltott, monologizált örömben. Ah! mennyire szerette őket!

Újév napján anyja azt írta neki, hogy egy csomag fog érkezni számára, mely meglepetéseket tartalmaz. A kis leány nem akarta, hogy valaki tanúja legyen boldogságának és mikor megkapta a csomagot, elzárta, anélkül, hogy borítékától megszabadította volna. Csakhogy a szabályok szigorúan megtiltották az egyedülletet és azért terve nem egykönnyen sikerült; úgy hogy három nap elmúlt és a meglepetést még mindig nem ismerte.

— Nos, meg van elégedve az ajándékaival, Geneviève? — kérde Marie-Madeleine anyja, mellette elhaladva — mit küldtek hazulról?

— Nem tudom, anyám! — felelt a leányka, boszankodva, hogy be kellett ezt vallania.

— Hogyan? Hát nem nyitotta még föl a csomagot?

— Nem, anyám.

— De hát miért, gyermekem?

Geneviève halkán válaszolt:

— Annyira boldog leszek, mikor a kezembe veszem azt, a mi hazulról jön, hogy nem szeretném, ha e pillanatban látnának.

Az apáczát meghatotta ez a felelet.

— Jöjjön — szólt — bezárom magát a kincsé-

vel együtt a szobámba; azután majd egy fél óra múlva érte megyek, hogy tanulni hívjam.

Geneviève elsápadt az örömtől, megcsókolta az anyja kezét és kincsével bement a czellába.

Lassankint vette le a borítékokat a csomagról. «Papa pakkolta be; csak ő szokta ilyen módon összehajtani a papirost . . . De a mama szobájában pecsételte le, megismerem a spanyolviaszkat, három rúd volt íróasztala fiókjában; olyan jó szaga van . . . Mama mellette állott, ő tette az ujját a madzagra, mikor papa összebogozta; hajdanában én szoktam azt tenni és mindig azt mondta: «Geneviève, jól tartsd, ez a fontos pillanat». A dobozban egy óra volt és annak tokja alatt egy fénykép, az elsők közül való, melyeket Constantineban készíttettek és azt mindjárt lehetett is látni, mert a kép tele volt sárga foltokkal, fekete pontokkal, a háttér pedig egészen fordított volt. De a tökéletlenségek daczára, melyek legkevésbé sem csökkentették a kis számúzott örömét, jól föl lehetett ismerni a mór karzat egy részletét, az ő faragott ajtócskáival és márványoszlopaival, melyeket körülöleltek az állványokról elszabadult futókák. Az árnyékból két kis fehér folt világlott ki.

«Papa és mama!» kiáltott elragadtatva.

Mily gyorsan elmúlt az a fél óra!

Volt akkor az intézetben egy tanítónő, kit Geneviève szivéből gyűlölt. Vincent de Paul testvér a megtestesült szabály volt, nem fogadott el sem kifogást, sem okot, sem enyhítő körülményt: «Kisasszonyok!» szólt, irónjával az asztalra ütve, melyet külön e célra használt és mely már néhány centimétert elvesztett e miatt hosszából: a szabály tiltja, hogy óra közben kinyissák a fiókjukat!» És ha maga a Szentlélek szállt volna le kézzelfogható alakban az egyik fiókba, akkor is kérlelhetetlenül megtagadta volna az engedélyt, hogy arról meggyőződjenek.

E szigorúság nem volt a mi önálló Geneviève-ünk ínyére és így nyílt ellenségeskedés volt közöttük, mely néha egészen tragikus fordulatot vett.

Egy alkalommal tanulási óra volt, nagy csend, a könyökök az asztalon, a fejek a kezekre hajtvva. Vincent de Paul testvér megelégedetten járatta körül kis népén szemeit, mikor hirtelen a Geneviève hangja hallatszott:

— Tisztelendő testvér, engedje meg, hogy kinyissam a fiókomat, benne felejtettem a tollszárat.

— Nem, gyermekem. A szabály azt mondja: «A tanulás kezdetén minden növendéknek legyen gondja rá, hogy elővegye összes tanuló-eszközeit...»

Geneviève, ki e napon hiába várta volt az afrikai póstát, meglehetősen rossz hangulatban volt. Karjait

összefonva, egy félóráig ült a nélkül, hogy hozzányult volna azokhoz az iróeszközökhöz, melyeket társai jelentőségteljes kézmozdulatokkal és élénk arcjátékkal mosolyogva nyújtogattak neki.

Geneviève, ajkait összeszorítva, szemeit lesütve, eltökélte, hogy fölbőszíti a testvért, ki szintén elhatározta, hogy a szabály jogait védeni fogja minden áron. Végre is kitört a vihar. A növendékek gyönyörködve hajtották le orrocskáikat füzeteikre, mint jó gyermekek, kiknek semmi közük ahhoz a zabolázatlan teremtéshez; ez most fölállva, nagy fekete szemeit az apáczára szegezve, a megbánás legkisebb jele nélkül hallgatta a szidást, mely a tanári szék magasából büszke homlokára csak úgy omlott. Az asztal alatt a kisasszonyok biztatólag nyomkodták annak a lábait, ki ily vértanúságot vállalt magára testvérei szabadságáért, azok a növendékek pedig, kiknek rokonszenves lábacskaí nem juthattak el Genevièveig, rózsaszín gelatinekereszteket és töröket juttattak kezeihez, mint jelvényeit bátorságának és szenvedéseinek.

Mikor már minden meggyőző érve elfogyott, a nélkül, hogy a Geneviève meggyőzését megíngatta volna a testvér, a vonalzóval az asztalra ütött és így szólt:

— La Tour kisasszony, csókolja meg a földet.
Ha a növendékeket a családnevükön szólította,

akkor már komoly volt a baj. A kisasszonyok meg is zavarodtak és föltekintettek, hogy lássák: elérte-e a jelenet tetőpontját?

Geneviève nem mozdult.

— La Tour kisasszony, hallotta, mit mondtam?

— Igen, asszonyom (!!!)

— Akar engedelmeskedni?

— Nem, asszonyom.

— Csókolja meg a földet, kisasszony, vagy elhivom a Tisztelendő Anyát.

E szörnyűszavakra borzongás futott végig a növendékek hátán; a legbátrabbak is meghökkentek. A Tisztelendő Anya a gyermekek szemében annyira felsőbb, annyira tagadhatatlan tekintély volt, hogy már megjelenésének gondolata is szörnyen aggasztotta őket.

A kis Germaine, ki szenvedélyesen szerette Geneviève-t, fölhasználta az általános izgalom e pillanatát, hogy könyvét ez utóbbi mellé ejtse és mielőtt fölvette, a fülébe súgta:

— Leterítettem a kötényemet elibéd, csókold meg a földet azon, egészen tiszta.

Geneviève a rossz szellem incselkedéseire hallgatva és megrészegedve a küzdelem nagy méreteitől, hangosan felelt:

— Köszönöm, de vagy megcsókolom a földet, úgy a hogy kell, vagy sehogy.

— Nos tehát, leányom — felelt a tanítónő — válaszszon; öt perczet engedek.

Geneviève leült, kezébe vett egy könyvet, alját fölfelé fordítva, és nagynehezen betüzgetni kezdte hátulról a rézsavakról szóló fejezetet. Természetesen nem sokat jegyzett meg belőle, miután nem értett egy árva szót sem, hacsak azt nem, hogy mérgesek és könnyen megszabadíthatják az embert valamely ellenségétől.

Mialatt olvasott, nem vette le figyelmét a tanári szék fölött függő óráról. Mikor az öt percz elmúlt:

— Nos, Geneviève, választott?

— Igen, elmegyek.

És mialatt ezt mondta, átment a nagytermen és eltűnt az ajtó mögött, mielőtt a tanítónő és a növendékek magukhoz jöttek volna meglepetésükből.

Egyik Mária-gyermekek elküldték, hogy értesítse Marie-Madeleine Anyát a történetekről és miután az egész osztály fölhasználta a nem remélt alkalmat, hogy beszéljen, kiáltson; sóhajtson és a fiókban turkáljon, Vincent de Paul testvér csöngetett és kijelentette, hogy mindannyian rossz osztályzatot kaptak.

Geneviève, magánkívül a megaláztatás miatt, melyre kárhoztatni akarták, egészen elvesztette a fejét; a fogashoz rohant, fölvette kalapját és f

öltőjét és leszaladt a lépcsőn. O komolyan értette az elmenetelt.

Azután a torony felé sietett, de az ajtó előtt egy csomó apácát vett észre, kik a kapusnővel beszélgettek, ennek pedig az övéen lógott a kulcscsomag; megfordult és a kertbe sietett. Ott mély csend volt, előtte pedig a kis ajtó nyitva állott, mert homokot szállítottak volt be rajta. Megállt és a sekrestye falához támaszkodott, hogy lélegzetet vegyen; egyszerre csak, egészen közel, szelid hangon megszólalt valaki:

— Milyen bánatot fog okozni az anyjának!

Genevièvet sziven találta ez a mondás, hirtelen visszafordult, hogy lássa, ki beszél hozzá; senkit sem látott, csak a sekrestye ablaka volt nyitva a feje fölött.

— Anyámnak? — ismétlé, a nyitott ablakra pillantva.

Egy pillanatig szörnyű küzdelem fejlődött a kis lázadó esze és szive között; a szív győzött és Geneviève a zárdán keresztül futva, a konyhába siető testvéreket faggatta:

— Hol van a Tisztelendő Anya? Látni akarom a Tisztelendő Anyát.

Ez kijött a sekrestyéből, de csakhamar visszament oda a bűnbánó vétkessel. Azután pedig volt nagy sirás és fogak csikorgatása és olyan zajos

mentegetődzés a tanulószobában, hogy a tanári szék majdnem fölfordult bele és miután nagyobb örömet okoz az égben egy megtért bárány, mint kilenczvenkilencz hű, Vincent de Paul testvér Geneviève kérelmére beleegyezett, hogy kitörüli az osztálykönyvből az általános rossz osztályzatot.

Így mult el a tél és a tavasz a kis algiri leány fölött, melyeket részint a betegszobában, részint büntetésben töltötl. De megtérése mindannyiszor oly hirtelen és oly teljes volt; bűnbánásának tolmácsolásában oly heveséget és bátorságot mutatott, hogy a jó apácák mindennek daczára megszerették a kis vadonczot és sajnálták gyöngékedése miatt: ilyen egészségi állapottal kétségessé vált, hogy vajjon visszajöhet-e a következő évben az intézetbe.

A növendékek kivétel nélkül szerették társukat, sőt néhányan szenvedélyesen. Geneviève végezte be a lusták föladatait, ő súgott azoknak, kik nem tanulták meg jól a leczkét, magára vállalt minden felelősséget, és elviselte a szomszédja által kiérdemelt szidást is. Meg aztán, ha nem is lett volna olyan szolgálatkész, ragaszkodtak volna hozzá már csak mosolyáért is, vagy csengő hangjáért, mikor néhány szívből jött szót mondott. Azonkívül ő volt minden mulatságnak a lelke, és ha ő a betegszobában volt, mindenki unta magát a kertben, és

küldöttségek jöttek hozzá tanácsot kérni a játékokra nézve.

Az esti szünóra ra kigondolt egy vadász-játékot, mely tizenöt napon át izgalomban tartotta az egész intézetet. Voltak falkamesterek, kutyák, vadászok, sőt vadak is. Szerencsétlenségre egy napon az alsóbb osztályokból kiválasztott kutyákat nem Isabellere, egy ártatlan szarvasra uszították, ki rendesen a Szent-Angyalok kápolnája mögé menekült, hogy ott megfogassa magát, hanem Camillera, ki oroszlán volt, az Atlas-hegyek közül jött és félelmes fogakkal és körmökkel volt ellátva. Ebből aztán a szoknyáknak és kötényeknek olyan mészárlása következett, hogy a fehéreneműre fölügyelő testvér megtiltotta az oroszlánvadászatot és a játék kiment a divatból.

— Nos, hát akkor menjetek el keresztes-háborúba — mondá Geneviève, kihez tanácsért folyomódtak.

Ekkor a kék sereg festett papiroskeresztet tett a válla közé; a zöld sereg (a szaraczénok) a fejtetőre tűzte kibontott haját; kereszttek, lobogók, beszédek, véres ütközetek, foglyok kiváltása, szóval a legtisztább történelmi igazságok töltötték meg szent zajukkal az intézetet. Montjoye Saint-Denis! — kiáltottak a kékek; La Allah, il Allah! — válaszoltak a zöldek, míg a sárgák, kik első áldozásukra készültek, föl-

vonultak Jeruzsálembe szent zsolozsmákat énekelve. — Hanem Bouillon Godefroy egyik társa a harc hevében kificzamította a kézcuklóját, mi nagyon megzavarta az első vizsgájához készülé-
ben és ezért megtiltották a kereszteshadakat is.

— Ugyan, Geneviève, találjon ki már valami leányjátékot, ha tud, mert ezek a csaták mindenféle kellemetlenségbe kevernek bennünket.

— Na, hát fonjanak! — felelt Geneviève mély megvetéssel.

Különben is a vizsgák ideje közelgett és a fiatalság minden hevével a könyvek és füzetek felé fordult. Míg a szegény száműzött, kit fölmentettek e félelmes próba alól, miután évközben oly sokat mulasztott, egészen átadta magát az örömnak, hogy nemsokára viszontláthatja övéit.

Még nyolcz nap... még öt... holnap!...

Milyen hosszú volt ez az utolsó éjszaka! Geneviève ágyában ülve töltötte, várva a napot, mely sehogysem akart, érkezni; mégis öt óra felé kegyeskedett mutatkozni, de kilenczig várni kellett. Akkor minden csöngetésre megdobogott a leánykák szive.

A testvér kinyitotta az ajtót és egy-egy növénydétet kihivott.

— La Tour kisasszonyt várja az édesanyja — szólt végre Mélanie testvér.

Geneviève egyet ugrott, megragadta a testvért és lerohant a lépcsőn, négyet ugorva egyszerre:

— De kisasszony...

— Testvérem, gyorsabban, hisz mama van itt.

És a szél fölfújta a portásnő fátyolát, napvilágra hozva főkötőjének szövevényes szerkezetét; míg végre Geneviève úgy találván, hogy nem siet eléggé, otthagya a zárda közepén és mint valami szélroham rontott be a nagy társalgóba.

— Mama!

— Leányom!

Constantine nem változott a Geneviève távozása óta, a por még mindig égető volt, a vásártéren még mindig hemzsegett a sok dinnye, narancs és maltai; a szűk, tekergő utcák jobbra még mindig az arab negyedbe vezettek, balra pedig a Kasbah felé emelkedtek.

Az utazók szombaton reggel érkeztek meg és máris oly meleg volt, hogy a zsidó asszonyok, fekete foulardba betekert fejükkel és túlszűk, túl-hosszú ruháikban valóságos processzióban mentek át a la Brèche-téren, árnyas helyet keresve, mi azonban hiábavaló fáradság volt, miután más árnyék nem volt, mint a kút árnyéka és az azéradach-fáké, melyek oly vékonyak és lombtalanok voltak, mint a söprűnyél.

Ekkor néhány fiatal ember, Izrael reményei, föl-

áldozták magukat társnőikért és falat képezve állottak a nap és a ternókendők közé, mely fődíszét képezte e hölgyek héber öltözékének, kik e közben a földre ültek ezen emberi fal előtt és megkezdték Babilon romlásának végtelen történetét, vagy pedig vitatkoztak a henneh ára fölött.

Az öreg koldus, beburkolva ócska zsákjába, még mindig az ajtó előtt ült és ordítozott torkaszakadtából:

— Mamma, soldi!

A levegőben még mindig érzett a tömjén, pézsmá és narancshéj illata, küzdve a bőrcserzők patakjának csipős szagával és a város körül elszórt nádkunyhók füstjével.

Geneviève apró elnyomott kiáltásokat hallatott, mikor fölismerte e régi barátait és teljes tüdővel szívta szülőföldje levegőjét. Gyorsan átsietett az utcán, bement a szűk sötét kapun, mely a házukba vezetett.

A kőpadon, melyen olykor az éji őr szokott pihenni, e pillanatban a levélhordó altiszt ült és a leveleket válogatta, meg egy arab, a burnuszában lévő pénzt számlálgatva, és egy kis fiú, ki jóízűen aludt.

— Nini — szólt Geneviève, hirtelen megállva az altiszt előtt — hát áthelyezték az ezredet, hisz ez nem a 83-as.

A katona a sapkájához emelte a kezét, hogy feleljen a kérdésre.

— A 65-ös jött a helyébe junius óta.

— Hát te, Arbi — szólt a burnusz tulajdonosához — vigyázz, hogy meg ne lásson valami zsidó.

A megijedt arab visszajuttatta a csengő pénzt burnuszába és eliramodott e kevésbé biztos helyről.

Geneviève szarvat mutatott neki, előrenyujtva hüvelykét és kis ujját és komolyan szótagolta a rossz elűzésére való mondókát: Ramsach fi ainech.* Minek következtében a muzulmán futása valóságos száguldássá fajult.

E hamisság után a fiatal leány fölment a lépcsőn, mely a földszintre vezetett. Miután sötét volt és nagyon gyorsan ment, majdnem összeütközött egy tiszttel, ki ujságját olvasva haladt le a lépcsőn. Bocsánatot kértek mindketten, azután fölismerték egymást:

— De Chabrol úr!

— La Tour kisasszony!

Geneviève-t nagyon boszantotta ez a találkozás. Tizenötéves korában már van az emberben egy kis kaczárság; pedig ő egy egész éjet töltött kocsin, két napi tengeri út után; a tengeri betegség,

* Ötöt a szemedbe. (Babonás mondóka.)

a por, a fáradság, gyűrött kalap, ruha, piszkos czipő együtt kellemetlen látványt nyujtottak; azért hirtelen véget vetett a beszélgetésnek, hogy fölkeresse kecskáját és macskáját, melynek most már kicsinyei is voltak; ők legalább nem törődtek a divattal és annak változásaival.

— Még mindig épen olyan olyan barátságos! — gondolá de Chabrol úr távozás közben, miután barátait üdvözölte.

La Tour úr és neje még aznap tanácsot tartottak a jó doktorral, melyben elhatározták, hogy ez évben Geneviève nem megy vissza az intézetbe. Annyira el volt változva, hogy veszélyes lett volna visszaküldeni bánatához és tanulmányaihoz. De, hogy tovább is a jó irányban tarthassák, nem említették neki ezt az elhatározást és a kicsike azt hívén, hogy csak két hónapig maradhat otthon, teljes erejéből kezdte élvezni a szünidőt.

Elképzelhetik, hogy a gyöngéledő állapot, melyben La Tour úr és neje leányukat találták az egyévi elválás után, nem könnyítette meg munkájukat szeszélyeivel szemben. Az első mindjárt a lovaglás volt. Vanel doktor — elég vigyázatlanul — nagyon sok mozgást ajánlt. Geneviève, ki csak ezt az alkalmat várta, mindjárt lovat kért.

— Tanulj meg előbb járni — felelt a család öreg barátja, botja végét rágcsálva, mert, bár jó

későn, észrevette, hogy bakot lőtt — és elégedjél meg azzal, ha minket megzabolázol, azzal nem teszed ki magad semmiféle veszélynek; míg, ha a lóval is úgy bánasz, a mint eddig minden emberrel és állattal bántál, alighanem kénytelen leszek tagjaidat helyrerakni egyiket a másik után.

E tiltakozás daczára nemsokára egy kis vasszürke mokány paripát helyeztek el az istállóban La Tour úr fakója mellé, melynek szelid szemeit vad sörény takarta el és Champuis, a de Chabrol úr legénye, mindennap eljött, hogy mint hölgy, hosszú zsákvászonból készült ruhában lovagoljon rajta.

A kis mokány mindig az istálló udvarán kapta leczkáját, hova a konyha ablaka nyílt. Péronne, a savoyai leány, kit sorsa a La Tourék pecsenyéje mellé kárhoztatott, teljes gyönyörűséggel élvezhette a hatalmas, kemény szoknyájú lovagló kellemét és ügyességét, ki sipkáját hetykén fülére húzva, káromkodott, átkozódott és pattogtatta ostorát, minden tekintet nélkül a ló érzékenységére.

— Ez aztán jó lenne férjnek — gondolá a szakácsné.

És Champuis, ki megérezte a bámulatot, föl-emelte fejét és orrhangon, mely egyik főbája volt, kezdett kiáltozni:

— Jó állat ez! olyan szelid, mint a bárány, nincsenek körmei!

Ezeket a mélyértelmű szavakat, melyek ép úgy vonatkozhattak a lóra, mint a savoyai leányra, Péronne harsogó nevetéssel fogadta.

— Istenem, milyen szellemesek néha ezek a tüzérek!

Mikor a ló megbarátkozott a szügyét összeszorító pokrócczal, Geneviève, ki gyermekkorát egy kis számaron töltötte, mely majdnem olyan hamis volt, mint ő maga, olyan könnyedén érezte magát a nyeregben, mint akármelyik lovas, és mindenestre kellemesebben, mint a Vincent de Paul testvér padján.

Ezzel megkezdődtek a nehézségek a családra nézve, mert Geneviève olyan szenvedélyesen megkedvelte Rago-t, hogy többé nem akart megválni tőle.

Egy napon lelkesedve, fénylő szemekkel tért haza a sétalovaglásból és kijelentette, hogy részt fog venni a futtatásokban, hogy a tisztikarral lovagolhasson!... Hanem most az egyszer La Tourné kijelentette, hogy leánya bolond és kereken tiltotta ezt a tervet. Geneviève visszafelelt és a társalgás már-már tragikus fordulatot vett, mikor de Chabrol urat jelentették. A mamát egy karosszékbe mélyedve találta egy olyan embermegadó kifejezésével az arcán, ki mindenre el van készülve. A leány előtte állt; egyik kezével posztószoknyá-

ját emelve, a másik kezében lovagló-ostort tartott és egy melegítőt csapkodott, mely pedig nem vétett neki semmit.

— Ime, segítséget kaptam — gondolá — mert a multkor épen de Chabrol úr segített neki elhárítani néhány nehézséget, a lovaglást illetőleg.

Nem is mondott neki se jó napot, se jó estét, hanem hirtelen megszólította :

— Ugye hogy mehetek a futtatásra és a tisztikar között lovagolhatok Ragot-on? Ugye nagyon szelid és nincs semmi veszély?

— És az illendőség? — sóhajtott La Tourné.

— Az illendőség nem létezik a kis leányokra nézve és elégszer emlegetik, hogy én még nem számítok, hogy még nem vagyok felnőtt leány, hogy néha hasznát is vegyem. Ugye igazam van?

De Chabrol hol Genevièverre, hol La Tournéra, hol a csizmája hegyére nézett, azután meghajtotta magát a fiatal amazon előtt :

— Ha volna nővérem, kisasszony, nem szeretném, ha csak gondolna is ilyenféle kalandra.

Geneviève elvörösödött és lesütötte a szemeit, hogy két égető könyet elrejtse, miket a szégyen sajtolt azokból.

— Hát legyen — szóló tompa hangon és nem beszéltek róla többet.

A futtatások és különösen a befejező fantasiah * nemcsak hogy egészen megzavarták a két engesztelhetetlen között a már amúgy is feszült viszonyt, hanem e mellett felforgatták az egész várost és mozgalomba hozták a kaczérság összes fegyvereit.

A hölgyek egyenlő gondossággal őrködtek saját és férjeik öltözékei fölött. A varrónő és az ordnánicz találkoztak a glyceneák bejáratánál: az egyik fehér mousseline-felhőket és szalaghullámokat hozott; a másik gombot akart fölvarratni, vagy más efféle háziasszonyi munkát követelt.

— Asszonyom, itt hozom a hadnagy úr forgóját, meg kellene igazítani, mert a moly megette a közepét.

Hamar egy tűt, ollót; ime, készen van.

— Asszonyom, hol van a magnézia-por? a kapitány úr keztyűjébe kellene.

Hát a vállzsinór, kardbojt, az egyenruha!

— Aztán, Andrieux, ne felejtse el befonni a Cocotte sörényét és lilaszín-pántlikát tűzni a füléhez!

Andrieux, ki rettenetesen szerette volna, hogy Cocotte jó hatást tegyen, huszonkét czopfot font a sörényéből és ugyanannyit a farkából, még az úrnője sütővasát is használatba vette, hogy tökéletesítse művét.

* Arabok lóversenye.

A mi pedig a fiatal vadásztiszteket illeti, azok egészen oda voltak. Néhányan közülök lovaikat gyakorolták a versenytéren; mások mindenféle hajlongásra, ficzánkolásra tanították e derék kis lovackákat, hogy megijeszszék majd a hölgyeket, mikor elléptetnek a tribün előtt. Azután meg szidták a szabót, sürgették a szíjgyártót és este a Charles-kávéházban disputáltak, veszekedtek minden apróságon, annyira izgatottak voltak az idegeik a sok komoly előkészület közepette.

De, hogy visszatérjünk Geneviève-hez, ő, miután terve nem sikerült, haragudott a lóversenyekre is és csupán azért akart elmenni, hogy alkalmat keressen megtámadni de Chabrol urat; valami jó kis boszú édes lett volna! De, hogy igazságos legyek, hozzá kell tennem, hogy mikor a főlzalagozott, kardját csörtető rendező karján odaért a nagy tribün lépcsőjéhez, mialatt a zene egy csábító polkát játszott és a nap sugaraiban oly szépen csillogtak a fegyverek, mindenről megfeledkezett, hogy csupán hallgasson és lásson.

— Jöjjön erre, Geneviève — susogtak a fiatal leányok — föntartottunk itt magának egy helyet.

Nem kis munkába került, míg barátnőihez furakodhatott, mert az emelvény már tömve volt; rá kellett előbb taposni a jószágigazgató lábaira, hozzáütödni néhány hivatalnok háromszögű kalapjához,

összegyűrni néhány ruhát és beleakadni egy-két napernyőbe, míg kivívhatta a jogot, hogy leülhessen a kiváltságos sarokban, hová a katonaság hölgyei menekülnek a nap, a por és a czivilek kíváncsi és irigy fülei elől.

A fiatal leányok, kik mamáik előtt ültek, folyton fecsegték, lélegzet nélkül. Ott voltak mind: a szép Noémi, a Vosgesok e rózsája, melynek illata és üdesége annyira tetszett Marchal parancsnoknak; Aline, az ő bársonyos szemeivel, melyek csak az az alkalmat várták, hogy szikrázzanak, ez alkalmat jó barátnői Ruyden hadnagynak hívták; Berthe, álmodószemű barna leány kreol arczélével; Marie, ki oly könnyen sírt és Léonie, ki mindig nevetett, mintha tudta volna, hogy mint leány már úgysis csak egy évig nevethet.

— Kedvesem — szólta Noémi az elkésett Genevièvehez — a versenyek még soha se voltak ilyen mulatságosak; most következik a steeple-chease.

— És Marchal úr is nevezve van — tette hozzá az egyik.

A rózsza biborvörös lett és közönyösséget erőltetve, felelt:

— Igen, azt hiszem, ő is futtat.

— Hát aztán? — kérde Geneviève, hogy elterelje a társalgást erről a barátnőjére nézve égető talajról.

— Akarja tudni a futtató tisztek névsorát, Ge-

neviève? — folytatá a javíthatatlan Marie — ime: Ruyden hadnagy...

— El kellene hallgattatni — szól Aline zavartan.

— Saiddal... — folytatá Marie, jóízűen nevetve.

— Aztán Marlou úr...

— Velem! — kiáltott élénken Léonie, ki már égett a vágytól, hogy tudtukra adhassa eljegyzésének örömteljes titkát.

— Igazán! — kiálták a kíváncsiak, a fiatal leány fölé hajolva. — Mióta? Mikor lesz az esküvő? — Hol van? — Ah! ott van a tábornoka mögött, a jury tribünje alatt. — Ide néz. — Nevet.

— Észrevette, hogy róla beszélünk. — Nini! Miért forgatja a gyeplőt?

— Ez a válasz nekem, hogy megértette.

— Mit értett meg?

— Hogy tudtotokra adtam eljegyzésünket.

— Talán bizony ezüst hallócsöve van a vőlegényednek, hogy onnan is meghallja, mit beszélsz?

— Nem, hanem jelekkel beszélünk.

És a kis Léonie tovább rázogatta a keztyűjét, míg szemben vele a gyeplő szintén tovább forgott.

A fiatal leányok mosolyogtak és lopva odapillantgattak, de nagyon mégsem mertek oda nézni, pedig annyi látnivaló lett volna.

— Kedvesem, nézze csak, de Bessy úr milyen szép lóháton.

— Igen, olyan, mint valami órarész, mihelyt elválasztják a lovától, nem jelent semmit. Nekem sokkal jobban tetszik de Chabrol úr. Ez aztán nemcsak a térdeivel lovagol, hanem a szemével, hangjával...

— És az orrával — fejezte be Geneviève, kit e dicséret boszantott.

— Jó, jó; de mindenesetre nagyon csinos, urias; meg aztán soha se tudja az ember, mit gondol és a keresés mindig kellemes. Lássuk csak, kisaszszonyok, kitalálták, hogy mire gondol?

— Én azt hiszem, hogy szerelmes, de szerelmét nem viszonzózzák.

— Talán féltékeny?

— Ő nagyon is komoly ember és minket nagyon is kis babáknak talál arra, hogy velünk gondolatait közölje.

— Hát maga, Geneviève, mit gondol hallgatagságáról?

— Semmit — felelt a fiatal leány — mert nincs is benne semmi.

E pillanatban Léonie vőlegénye és de Chabrol úr leszálltak a lovaikról és nevetve, beszélgetve közeledtek a tribün felé. Mikor feljöttek, meg kellett állaniok a fiatal leányok előtt, hogy köszönthessék a mögöttük ülő mamákat.

— De Chabrol úr — szólt Noémi — miért né-

zett olyan nevetve az imént errefelé? talán hallotta, hogy mit beszélünk?

— Igen, kisasszony.

— Ah! — szólt a fiatal leány kissé megzavarodva, mert nem várta ezt a választ.

— Önök rólam, alázatos szolgálujkról beszéltek.

— Igaz, igaz! — mondák a leányok. — De hát honnan tudja?

— Az az én titkom.

— Mondja meg!

— Oh nem, mert észrevettem, hogy a fiatal leányokkal szemben a legbiztosabb, ha az ember elhitei velük, hogy semmit sem gondol. Pedig a hol nincs, ott ne keress, azt mondja a szekeres.

— Puff! — mormogá Marie a Geneviève fölébe — meghallotta, a mit mondtál.

— Lehetetlen, hisz száz lépésre volt tőlünk.

E pillanatban trombitaharsogás jelentette, hogy a hajsza megindult, már lehetetlen volt lemenni a tribünről. Marlou úr fölhasználta az alkalmat, hogy jegyeséhez közeledhessék, de Chabrol úr pedig leült La Tourné mellé egy üres székre. Mikor a futtatás a ledérkesebb momentumot elérte, Geneviève fölé hajlott, ki előttük ült és kérdé:

— Kisasszony, megengedi, hogy befejezzem értesülésemet a felől, mit rólam beszéltek?

Geneviève úgy tett, mintha nem értené, tehát jobban megmagyarázta :

— Akarja tudni, miről vettem észre, hogy barátnői jóakarólag nyilatkoztak felőlem ?

— Hát csak mondja !

— Nos tehát, míg az ő szemeik, melyek még nem tudnak hazudni, felém irányultak, a maga arca olyan haragos volt, a milyennek még sohasem láttam, kedves rokon.

És mialatt ezt mondta, olyan jóízűen nevetett, hogy Geneviève nem tudta megállani, hogy vele ne nevéssen.

— Na hát, ha ennyire éleslátó és bizalmas — tette hozzá — mondja meg azt is, hogyan értette meg azt a mondatot, a mit csaknem szóról-szóra ismételt: Nem gondol semmit, mert nincs is benne semmi.

A fiatal tiszt újra kezdte a kaczagást, olyan jóízűen, hogy La Tourné megkérdezte, mit nevet.

— Oh! nagyon egyszerű a dolog, kisasszony; a rokonszenv, mely a kisasszony és köztem létezik, egy különös esetet produkált; én találomra ismételttem egy mondatot, mit a kisasszony rólam mondott és ő oly jó, hogy beismeri.

— Még egy vágás! — gondolá Geneviève dühösen. — De mi szükségem is volt reá, hogy beszéljek!

Ezalatt az arab-futtatások sorozata majdnem elvégződött; a vad csikók és fantasztikus lovasaik forgószél módjára háladtak el a tribün előtt, melyet a forró nap egészen barátságtalanná tett.

Jurgurtha gyümölcsöt hordott körül, míg a Ne-mours-téri maltai fagylaltos tálczáját kezein tánczoltatva, dunnyogó hangon kiáltozott: Citrona, frisco la glace, ah citrona! Ez körülbelül így van mindenütt, de ott a mélységes kék ég, melyen a hegyek rózsaszín csúcsai oly kecsesen rajzolódnak, a mindent beborító aranypor, mely elsimítja e tűzben égő tájnak nagyon is élénk színeit, meg az a bizonyos naiv, idegenszerű valami vonzza és rabul ejti képzeletét.

A tűzben égő puszta közepén a törzsek mozgolódni kezdtek, mert kezdődött a fantasiah; fölhangzott a vékony fuvolák és tam-tamok zenéje; a tollaskalapú lovasok előrenyujtva Katholikus Izabella-korabeli karabélyaikát, már előreszáguldtak. Most jön a Ben Srir-törzs, fiatal főnökük lovagol elől nagybátyjaitól körülvéve; kék bársony, aranynyal himzett nyergen ül, melynek magas kápája a gyermek vállait súrolja, látszik, hogy méltó lesz fajára és keményen bánik fegyverével. Asszonyai, azaz anyja, testvérei és kis, előre kiválasztott menyasszonya amott vannak a fák függőnye mögött az árnyékban, ha ugyan lehet e hőségben árnyékról

beszélni; palankinjuk, mint valami óriási kagyló ásitva nyilik meg néha és ilyenkor a nyíláson át lehet látni fehér fátylaikat. — You you! — kiáltanak nevetve. — You you! ünnep van, por, zene és örült hajsza! You you, a menet még gyorsabban halad, a megvadult lovak egymásra tolulnak, el-esnek, azután nyerítve megint felkelnek; uraik örökös tekintenek körül, orrlyukaik tágulnak, figyelve az ellenséget, nehogy eltűnjék a tömegben. A lövés eldördül: you you és holnap majd olvassuk az «Africain» vagy a «l'Indépendant» hasábjain: «A tegnapi fantasiai alkalmával sajnálatraméltó véletlen következtében az Ouled abd El Nour-törzs egyik tagja, nem birván tudomással arról, hogy karabélyá meg van töltve, megölte Sidi l'Arbit az Ardesasok törzséből». You you, így boszuljuk meg magunkat a hűtlen kutyákon!

— Oh! milyen szép mindez! — kiáltott Geneviève, e színelte csata különböző fázisait figyelemmel kísérve; egészen megrészegítette ez a harci robaj, melyet néha oly nagy csend váltott föl, hogy a lovak patáinak toporzékolásán és a próféta zászlájának suhogásán kívül egyebet nem lehetett hallani.

— Nézzé, most a nagy fehér meharasok jönnek elő, röpülnek a homokon és mégis azt hinné az ember, hogy meg sem moczczannak.

Csakugyan a tuaregek kék fátylaikba burkolva,

mint az asszonyok, eljöttek a kormányzó meghívására; de nem vettek részt a fantasiaiban, e tettezett harczban, mely után barát és ellenség együmmulat a sátrak alatt. Ők nem értették volna meg e játékot és tömegükkel elsöpörték volna azokat, kiket rossz sorsuk útjukba vetett volna. Nem érdeklődtek a harcz kimenetele iránt; olyan csendesen, mozdulatlanul állottak, hogy árnyéknak lehetett volna őket tartani, ha mozgékony, élénk szemek és az elnyomott apró kiáltások, melyekkel lovaikat fékezték, el nem árulták volna, hogy tevékenyen résztvesznek azon az ünnepélyen. Elhaladtak a tribune előtt, melyen a kormányzó a leigázott törzsfőnökök köszöntését fogadta; ők nem köszöntek, meg se nézték a fiatal és szép európai hölgyek csapatját, kik mosolyogva pillantottak feléjük; nem, ők nem akartak semmit látni és mikor a tolmács följánlotta, hogy elvezeti őket arra a helyre, melyen sátraikat felüthetik, így feleltek: «Nem, mi visszamegyünk Sbufba! holnap már sátrainkban aluszunk».

Menjeteek, sötét utasok, legyőzhetlen lovagok; mondjátok el, mit láttak kék szeméiteek a mai napon; nyugtassátok meg az öregeket, kik kelep-czétől féltettek benneteket és helyezéteek a meg-aranyozott rabszolgaság és sátraiteek közé az afrikai sivatag mérhetetlen távolát!

— Oh! milyen szép volt! milyen szép volt! — ismétlé Geneviève, mikor elhagyta a csatát, mely már ekkor majdnem egészen elhagyatott volt.

— Eljön ma este? — kérde Léonie anyja La Tournétól.

— Szívesen.

— Én meg elviszem de Chabrolt — mondá Marlou úr, karját barátja karjába öltve.

— Igen, hozza el, hisz tudja, hogy őt mindig szívesen látjuk.

— Este tehát megint találkoztak a Léoniék kis kertjében, a Ravin partján, melynek tulsó oldalán a Mansourah terült el, hol a törzsek táboroztak. A hegy oldalán teveszőr-sátrak voltak elszórva, minden vízmosásban egy-egy tábortűz; egy mélyedésben egy csomó néger valami pokoli táncot járt, míg a többiek tapsolva kísérték az örült körtáncz ritmusát; távolabb vékonyhangú fuvola szólt meg időnkint valamely vad költemény rafrainejeül. Emitt nagy csapat arab ül körben a földön, fejüket előre hajtva; előttük egy botra olajos papirból készült lámpa van akasztva, mely sápadt fényt vet arcaikra, ezek játékosok; zsíros kártyáik hosszú szolgálatról tanuskodnak, kortársai lehetnek a karabélyoknak, melyek uraik mellett fekszenek, egészen közel a lóhoz, melyet kötőfék csatol a bokorhoz. És mind e csoportok fölött, e lesült arcok,

ezerszinű öltönyök fölött a hold vakító fehér fényben ragyogott. Egyike volt ez azoknak a tropikus holdas éjeknek, a mely elnémít és csendes fényével megbódít.

A kis európai társaság, mely a kert árnyában összegyűlt, lassankint elhallgatott a csodás éj varázsa alatt. Léonie, kezét vőlegénye kezében felejtve, gyorsan és halkán beszélt, mint valami aludni készülő madár; őket külön hagyták az egyik sarokban, hisz oly boldogok voltak így. Geneviève a másik oldalon az erkélyre könyökölve a Mansourahot nézi, az eleven, kivilágított hegyet, hallgatja az éneket, zenét és néha-oda is pillant, hol a jegyesek szívet cserélnek egymással. Majd egy napon ő fogja ugyanezt hallani a szeretett ajkáról; és kezeit összekulcsolja, mialatt nehéz sóhaj száll föl elszorult szivéből. Fogja-e valaki őt szeretni? Azután gondolatban hirtelen elsorolja azokat, a kik szívének jelöltjei lehetnek.

— Nem — szól, elűzve magától a kedves álomképeket — én örökre oda akarom magam adni és ezek nem értenének meg.

E pillanatban de Chabrol úr, kit valamelyik hölgy megszólított volt, fölemelte hangját, e csengő hangot, mely egyike volt vonzó tulajdonainak. A fiatal leány összerezzen és összehúzta szemöldeit. Oh! különösen ez nem! — és szíve hangosan kez-

dett dobogni. Hirtelen eszébe jutott, hogy minden nap meglátogatja, atyját, hogy esténként bizalmas társaságban mindig találkozik vele, vele szokott sétálni és nagyon megijedt: vajjon nem akarják-e vele összeházasítani később, majd mikor annyi idő lesz, hogy választhat?

— Soha, soha! Hisz féltékeny, követelő, zsarnok lenne, folytonosan korholná, bántaná, megalázná. Hirtelen mozdulattal egyenesen a fiatal emberhez ment, ki szintén az erkélyre könyökölt, de közelebb a társaság zöméhez és minden előzmény nélkül megszólította:

— Uram, önnek meg kellene házasodnia.

— Talán talált valakit a számomra, kisasszony? — felelt, mert el volt határozva, hogy tréfának tekinti e különös bevezetést.

— Nem, de majd keresek.

— Hát olyan sietős?

— Nagyon.

De Chabrol Jean szemébe nézett a fiatal leánynak, látta, hogy a hangja megváltozott és észrevette, hogy valamely komoly gondolat behatása alatt beszél.

— Szabad tudnom, kisasszony, hogy mi okból sürgeti ennyire házasságomat?

— Nem.

— De legalább megengedi, hogy kitaláljam?

Genevièvet nagyon megzavarta saját következetlensége.

— Ne találgassa, uram, biztosítom, hogy olyan okom van reá, mely csupán engem érdekel.

— Akkor kitaláltam — felelt Jean kissé keserűen — menekedni akar tőlem, ugye?

Geneviève nagyon zavartan, de azért határozottan felelt:

— Igen, úgy van.

Ekkor megfogta a kezét, épen úgy, mint amott Marlou a Léonieét és komolyan szólt:

— Esküszöm becsületesemre, hogy sohasem fogom szemeimet magára vetni; különben is, kisaszony, önben semmi olyan tulajdonság nincs, a mit én a feleségemben óhajtanék; ez egygyel több biztosíték az ön függetlenségére nézve.

Geneviève mosolyogni akart, de a könyvek oly gyorsan szemeibe szöktek, hogy nem volt ideje a rácsra hajolni, hogy egy fénybogár után nézzen, mely a fal hasadékán becsúszott; mélyen megzavarodva és megalázva érezte magát az eskü által és a Mansourah a szomorúság eddig ismeretlen ködébe borult szemei előtt.

Ez a kölcsönös magyarázat nem sokat változtatott a Geneviève és ellensége közti viszonyon; hallgatagon egyetértve, mindketten megőrizték a titkot, és úgy tetszett, mintha el is felejtették volna,

az egyik, hogy folytassa támadásait, a másik, hogy visszaverje azokat, néha vérző sebeket ejtve egymáson.

Egy reggel nagy társaság rándult ki a Djebel Ouachra: La Tourék, Desportesék, a jegyesek, de Chabrol úr, körülbelül tizenöten, boldogan, hogy együtt tölthetik a napot a város vízvezetékeit megtöltő nagy medenczék mellett. A vihar kiárasztotta volt azokat és ezért a hegyoldal kizöldült, mintegy ünnepelve a kirándulókat.

Előre megbeszélték, hogy a fiatalok ott hagyják a meglett embereket, hogy lovon megtekintsék a legújabbban kiásott római romokat; ez a csapat a két fiatal leányból, a papákból és a fiatal emberekből állott és egy spahiból, ki ismerte a vidéket és ki vezetésükre vállalkozott.

De Léonie az utolsó pillanatban kinyilatkoztatta, hogy ő lemond a kirándulásról és ennek következtében Marlou és a papája sem voltak hajlandók útra kelni. Geneviève azt gondolta, hogy az ördög avatkozott a dolgaikba és rosszkedvűen kelt útra atyjával és az elmaradhatatlan de Chabrol úrral.

Természetesen járt útról szó sem volt, még csak egy kis gyalogútról sem; a rövid, puha fű lágy szőnyeget alkotott, de a spahi egész biztonsággal haladt egyenesen előre és a három lovas követte a nélkül, hogy az iránynyal törődött volna.

Lassankint a fű ritkulni kezdett, az ösvény pedig mind meredekebbé vált.

— Mondd csak, Arbi, tudod, hogy merre mégy?

— Bono, bono — felelt a spahi.

— Bono, bono — ismétlé Geneviève, ki Ragotja hátán újra visszanyerte jó kedvét.

És mindig följebb mentek, míg lassankint az óriási sziklalépcsők összeszorultak, úgy hogy végre meg kellett állniok egy merev sziklafal előtt, melyet már lehetetlen volt megmászni. Jobbra, a hegy meredélye magaslott, balra pedig három óriás lépcsővel mélyedt le a völgybe.

— Macache sabir (nem tudom) — szólt filozof nyugalommal a spahi. És jelekkel mutatta, hogy nincs más hátra, mint visszatérni ugyanazon az uton, a melyen jöttek. Ekkor valósággal veszélyben forogtak. A jó kis arab lovak engedelmesen haladtak volt föl a sima és csúszós köveken, de lefelé a lépcsőzet igazán nyaktörő volt, különösen olyan tapasztalatlan lovasra nézve, mint a milyen Geneviève volt.

— Kisasszony, önnek le kellene szállnia a lóról; a spahi ráülne Ragotra és visszaadná, mikor leérünk.

Geneviève feleletül nagyot húzott ostorával a lóra, minek következtében az megiramodott, mielőtt valaki meggátolhatta volna. La Tour úr fölkiáltott ijedtében; míg a kapitány elsápadt és

ajkaiba harapott. Kitéve magát annak, hogy ő maga gurul le a veszélyes úton, meggyorsította lovát és bár nem mehetett mellette, annyira szűk volt az út, mégis elég közel volt hozzá, hogy beszélhessen vele és oly hangon, melyen átértzett az elfojtott harag, megszólította:

— Kisasszony, figyelmeztetem, hogy ha még egy lépést tesz, kiemelem a nyeregből.

Geneviève visszafordult feléje és nyugodt hangon felelt:

— Próbálja meg.

Egyidejűleg kihúzta lábait a kengyelből; de Chabrol úr első mozdulatára leugrott volna, kitéve magát annak, hogy lezuhan, vagy pedig a lovak lábai tapossák agyon.

Jean szemeiben a harag villáma lövelt föl, de nem mert feléje közeledni.

— Papa! — kiáltott Geneviève — ne félj semmit, Ragot biztos és én nem félek.

Ő nem félt! Meghiszem azt! E pilanatban a diadal mámorában át tudott volna kelni az Auresen, vagy pedig leugrani a mélységbe. Összeszedte lobogó ruhájának ránczait, hogy ne zavarja a ló mozgását és kezeivel megveregetve annak nyakát, halkán szólt hozzá:

— Ne törd ki a nyakamat, öregem, mutasd meg, hogy mire vagyunk képesek . . .

A ló megértette és nagy gonddal helyezte előre előbb az egyik lábát, azután a másodikat és így érkezett el a meredély aljáig a bolondos gyermekkel, ki reá bizta magát.

Geneviève ekkor szemeivel a kapitányt kereste; még ott fönn állt a gránitmagaslaton, mozdulatlanul, mintha kővé vált volna és várta, hogy a lelkében dúló harag lecsillapodjék, csak azután csatlakozott társaihoz.

— Dühös — gondolá Geneviève — de mégis bámulnia kell bátorságomat és az még jobban haragítja.

Mikor hozzájuk ért, szemöldökei már nem voltak összehúzva és arcza visszanyerte szép, nyugalmas kifejezését.

— Látja, uram; hogy nem történt semmi bajom?

— Igaz — felelte kissé szomorúan — de engem, tanárját a lovaglásban, megszégyenített; hisz úgy ült a lovon, mint egy krumplici-zsák.

Genevièvenek ordítani volt kedve, de máskorra halasztotta ez oroszláni szeszélyének kielégítését; nem akarta bevallani vereségét ezelőtt a borzasztó ember előtt.

La Tour úr, kit kora fölmentett az efféle haszontalan vakmerőségek elkövetése alól, gyalog jött le a meredek helyen; szidta leányát, de ez hamar megnyugtatta, mert alapjában büszke volt bátorságára és ügyességére; csupán a spahit lehetett saj-

nálni, mert mindenki ő rá öntötte ki rossz kedvének túltelt serlegét, és ugyancsak be kellett burkolóznia flegmájába, hogy kibirja a szemrehányások e záporát.

★

Azóta három hónap mult el, Geneviève határozottan nem megy vissza a zárdába; majd a hideg kipirosítja kissé az amazon arcát, tél van, kemény tél, daczára látszólagos szelidségének, mert éhinség előzi meg, mely a vidéken mindenütt szedi áldozatait és oda ül a sátrak nyílása elé.

Nyáron, mikor a reggeli dobszó fölverte az öröszéget a Brèche kapuja előtt, a kapuőr kijött rekeszből, mely az erősség falába volt ékelve, megfordította a kulcsot, kinyitotta a vaspántokat, nyikorgatta az ajtó sarkait és a nap besütött a város e nyílásán; jöttek a kabylok olajos tömlőikkel, terhelt fehér szamaraikkal, a szakálltalan mozabik gyapotcsomagokkal; a buzás zsákok, a datolyacsomagok egymást érték; gazdagság, élet vonult be a vén városba. De e télen, mikor a lusta szürkületben a város kapui megnyíltak, négy tüzér követte a kapuőrt, vállaikon hordágyat czipelve; menetközben néha lehajoltak, fölemelték a merev teteimet, kétfő, három, négy, hat, tíz.

— Morto — szólt dunnyogó hangon a kis fehér turbános katona.

És elhordták gyászos terheiket, míg a szegény nomádok, kiket nem útközben talált az éj, éhesen vetették magukat a közöttük kiosztott levesre.

De a hivatalos és magánjótékonyság nem volt elég a nyomor enyhítésére és az éhhalál szomorú látványa mindennap megújult nem csupán Constantine kapujánál, hanem magában a város szívében is.

Egy este, de Chabrol úr gondtelt arczzal érkezett barátaihoz; hiába próbálták fölvidítani, hallgatólag maradt és elmerült gondolataiba.

— Mi baja? — kérdezték végre.

— Gyermeke van ma reggel óta.

— Hát megházasodott? — kiáltott Geneviève.

— Még nem, — felelt finom mosolylyal — de legyen nyugodt, gondolok rá. Hanem, bár nőtlen vagyok, ma reggel óta atyja vagyok egy kis négerlánynak, ki roppant alkalmatlanságot okoz nekem.

— Pedig nem kerülhet sok fáradságba mérsékletet, okosságot, önmegtartóztatást prédikálni a leányának.

— Ugyan, Geneviève, hallgass, hadd beszélje el, miképen történt, hogy ma reggel óta atyja egy kis négerleánynak!

— Oh! hamar elmondom, mert nagyon egyszerű. Ma korán reggel le akarván menni a Bardoba, éppen akkor értem a kapuhoz, mikor kinyitották.

Egészen elleptek a szegény nyomorultak és miután közöttük néhány halott volt, lovam nem akart elhaladni. Egyszerre csak a kiéhezett sápadt arcok között két fényes szemet pillantok meg, melyek könnyörögve néztek reám és két esdő felém nyújtott kezeckét. Körülbelül tízéves leányka volt, ki mellett anyja örök álmát aludta. Mit mondjak többet, a félig holt gyermek egészen lovam lábaihoz csúszott térdein és elébe feküdt, mintha véget akart volna vetni szenvedéseinek. Szóval most nálam van és nem tudom, hogy mit csináljak vele?

— Küldje el hozzánk.

— Már gondoltam rá — felelt a fiatal ember egyszerűen.

Geneviève szemei megteltek könnyel, nem mondott semmit, de elhagyta helyét és de Chabrol úr mellé ült.

— Csakhogy — folytatá ez — megtartom fogadott atyai jogaimat felette.

— Természetesen, megosztjuk a költségeket. Hol van a kicsike? Küldjünk valakit érte?

— Nem, Champuis átadta neki az ágyát ma éjjelre, de holnap reggel gondoskodnunk kell számára valami állandóbb menedékről.

— Holnap, kilencz órakor érte megyek... Érte megyünk — tette hozzá, látván Geneviève kérő arcát — és majd meglátjuk, mit tehetünk érte.

Mikor a hölgyek másnap beléptek a kapitány csinos arab házába, a konyhaajtó nyitva volt és azon át a képzelhető legcsudálatosabb kis lényt pillantották meg. Fekete volt, mint a korom, szemei fényesek voltak, gombos kék katonaoöltönyt vette körül ijesztően sovány testét.

A kis leány, mert kis leány volt, az asztal előtt állt és kezeiben egy párolgó csészét tartott, melyet védeni látszott az újonjöttek elől.

— Szegény kicsike — mondá Geneviève, meghatva ennyi nyomor által, mit az ijedség e mozdulata nyilván elérült.

Péronne a hölgyek után jött, öltönydarabokat és fehérneműt hozva magával; közeledett a kis négerleányhoz és arab nyelven kezdett hozzá beszélni, miközben: macache (nem), bono (jó), ouachantific (mindegy) szavakat meggondoltan használva, végre is győzedelmeskedett a szegény kis árva vadságán. Megértette, hogy a világ összes boldogságát ígéri neki, ha e hölgyeket követi és hasonló módon azt felelte, hogy el is megy, ha ura is vele jön az ígért paradicsomba, de mindenesetre csakis akkor, ha megette a levesét.

Kérelmének ez utóbbi részét azonnal engedélyezték, a mi azonban az elsőt illeti, de Chabrol úr, ki szintén odaérkezett és ki meglehetősen tudott arabul, kijelentette, hogy az lehetetlen a nélkül,

hogy számot adott volna neki az illendőség okairól, melyek különben is nagyon mellékeseknek tetszettek volna a kis négerleány előtt.

E kijelentésre a kicsike könyázott arczát megtörölte az öltöny ujjával, mely testét fődte és anyanyelvén ez egyszerű szavakat mondta:

— Tegnap mama; ma te.

A kapitány megígérte, hogy gyakran meg fogja látogatni és lehetőleg vigasztalta, azután, mikor a két hölgy felment az emeletre, hogy gyönyörködjék a szép kilátásban, mely a szalon ablakából nyílt, Péronne nőiesebb öltözéket adott a kis leányra, a Champuis dolmánya helyett. A vörös virágos ing, szoknya és az épen oly hatásos kendő látása egészen megszelimítette a kicsikét és látható örömmel engedte, hogy öltöztessék.

— Hátha megnyirnyók? — ajánlotta Champuis, ki a gyors kivitel embere volt.

— Az igaz — felelt a savoyai leány — úgy hamarabb fog menni. Hogy hívnak, te kis szercsen?

És Péronne, hogy jobban megértesse magát, hatalmas ökölcsapást mért a harczos gyomrára és teletüdővel kiáltotta: Champuis!

A katonának ez hizelgett és ő is ismétlé: Champuis, miközben ujjával önmagára mutatott, azután hogy hátra ne maradjon szeretetreméltóságban a

szakácsné előtt, gyomrára tette a kezét és szólt: Péronne!

Aztán mindketten, nevetve a feletti örömben, hogy ennyi eszük van, állaikat a néger leányka felé nyujtották, mintha mondták volna: Hát téged hogy hívnak?

A kicsike megértette és mellére téve a kezét, szaggatottan monda: Tafna!

— Nos, tehát Tafna, gyere az istállóba és majd a lónyíró ollóval olyan frizurát csinálunk neked, mint Ramponneunak.

Nem tudom, mit értett Champuis Ramponneau-frizura alatt, de annyi bizonyos, hogy a szerencsétlen gyermek annyira leberetválva került ki a kezeik közül és annyira rút volt, hogy Péronne, megijedve ezen eredménytől, mely pedig nagyon fényes volt a nyíró szempontjából tekintve, bekötötte a Tafna fejét egy sárga kendővel.

Fent szintén nagyon el voltak foglalva, nem ugyan a gyermek testével, hanem a lelkével. Mindhárman az ablakban könyököltek, komoly képpel és tökéletesen elfelejtették a kilátást csudálni, a miért odajöttek.

Mikor mindent meghatároztak a kis négerleány nevelésére nézve, Jean kinyitott egy szekrényt és néhány aranyat véve ki belőle, La Tournéhoz fordult:

— Nem mondok le atyai jogaimról, asszonyom, és viselni akarom a teher egy részét. Ime, ez a fogadott leányom öltözékére; később, majd ha olvasni fog tanulni, fizetni fogom a tandíjat René testvérnél.

És miután La Tourné nem akarta elfogadni:

— Oh! kérem, fogadja el; nekünk férfiaknak oly ritkán van alkalmunk jól tenni!

Hangja meghiúsult volt és a fiatal ember nap-sütötte arcán hirtelen pír vonult keresztül, mintegy bizonyosságául azon élénk vágyának, hogy részt vehessen valamely jótékony ügyben.

Geneviève, hirtelen és meggondolatlanul, mint mindig, kinyújtotta a kezét:

— Adja ide azt a pénzt, ha elfogy, majd kérek megint.

Aztán, kissé megzavarodva, ő is elpirult és a kezében csillogó pénzre bámult, nem találván alkalmasabb helyet pillantásának.

De Chabrol úr most először látta szive jóindulatának engedelmességet; egy pillanatig ránézett és gondolá: Vajjon van-e valami ez alatt a bárdolatlan külső alatt, valami meleg, áldozatkész és nemes...

E pillanatban a földszintről nevetés hallatszott és La Tourné, gondolván, hogy az öltözék be van fejezve, meg akart róla győződni.

A kis négerleány büszkén állott Champuis és Péronne között, kik oldalukat tartották nevetükben.

Mikor megpillantotta de Chabrol urat, egyenesen feléje tartott és nagyot ütött öklével a gyomrára, mialatt iszonyúan elfintorította az arcját. A kapitány nagyon elbámult és azt hitte, hogy gyámleánya a sok szenvedés következtében megbolondult.

Tafna, miután feleletet nem kapott, ismétlé eljárását.

— Kapitány uram, — szólt Champuis fulladozva a nevetéstől — Tafna a nevéért kérdezi kapitány uramnak.

És úgy a hogy, elbeszélte a Péronne eljárását a kis leány nevéért illetőleg.

— De Cha-brol — szótagoló a fiatal tiszt, kezét nem a saját szívére, hanem a gyermek fejére téve.

Ez megragadta a simogató kezét, csókkal halmozta és ismétlé: De Chabrol, egész a La Tourék házáig, hova Péronne elvezette.

★

Daczára a nyomornak és éhínségnek, Constantineban mégis tánczoltak; sőt még többet is tánczoltak, mert az minden rendezett társaságban szabály, hogy a gazdagok annál többet mulatnak,

minél szerencsétlenebbek a szegények. A bál, mondják, csak ürügy, hogy alkalmat adjon a jótékonyagra.

— Azonban Geneviève nem örült a farsang előkészületeinek, mert anyja ünnepélyesen kijelentette, hogy nem fog elmenni a bálba. Hiába hivatkozott a fiatal leány magas termetére, megelőző példákra. Az anya ellentállt és látta, hogy a kérelmezőnek szemeiben vihar készül kitörni.

— Hizeleghet magának azzal, hogy ugyancsak nevetlen leánya van — szólt a doktor, ki lábait melengette a tűznél, mialatt a vita leghevesebb pontját érte el.

— De hát miért nem akarja mama, hogy táncoljak?

— Tökéletes igaza van, hogy nevetségesen vennéd ki magad a bálban! Először is, mert nem vagy szép, a te pókkarjaiddal, fekete vállaiddal, beesett arczoddal és hozzá, ha ilyen morczos képet vágsz a tánczosaidra, ülve maradsz.

Geneviève imádta a haragos öreget és nem vette rossz néven szidásait, mert tudta, hogy alapjában gyöngéden szereti; kijelentette neki, hogy ő rossz bíró.

— Ejh! hát válassz egy másikat.

És tudva, hogy mennyire ellenszenves neki de Chabrol úr, gonoszul hozzátette:

— Válassz egy fiatalabbat, ha nem is jártasabbat, például de Chabrol urat, neki van izlése...

— Hagyja őt; kérem! Nem elég, hogy minden nap látom, azonfelül mindennap rá hivatkoznak.

És rosszkedvűen szobájába ment, bezárkózott és átadta magát elmélkedéseinek.

Különös dolog, megbocsátotta anyjának, hogy megtagadta kérését és a doktornak durva őszinteségét, de ingerült volt de Chabrol úrra, ki pedig nem volt oka bántalmának. Az ő hibája, ő izgat mindenkit ellenem, ő vezet itt mindent. Ah! milyen szép volna az élet ő nélkül!

És mialatt így elmélkedett, kibontotta haját lefekvés előtt és a tükör hiven visszasugározta képét.

— Az igaz, hogy nem vagyok szép; de hát miért? Szemeim nagyok, orrom egyenes, szám olyan, mint mindenkié; és fogait vicsorgatta a tükörben. Azt mondja a doktor, hogy fekete vagyok, de hisz Lucy még feketébb, mint én és mégis csinos; a mi pedig a soványságot illeti, az nagyon előkelő. Ekkor zavartan lesüté szemeit, mert lelkiismerete megfelelt kérdésére: «Nem vagyok se jó, se szeretetreméltó, az tesz csunyává».

És tény, hogy e monológ alatt rettenetes borús képet vágott.

— Értem, hogy de Chabrol úr kitalálja az arczomról, ha róla beszélek. Gonosz kifejezésem van!...

Igy hát neki köszönhetem még a rútságomat is. Ő az én rossz szellemem! üldöz, eltipor engem!

És gyermekes haragjában sírni kezdett és eltávozott a tükörtől, mely oly kegyetlen igazságot adott tudtára.

Ez este, mikor imádkozott Geneviève, szégyenelve fölfedezéseit, megígérte őrangyalának, hogy szives lesz mindenki iránt, csupán de Chabrol urat illetőleg tesz kivételt. Az elnéző angyal megelégedett e fél ígérettel; megszokta már, hogy e gyermek oly hirtelen és teljesen tért vissza mindig a jó útra, hogy mindig a holnaptól remélte a jobbat és türelmesen fogadta a ma botlásait.

Ha az ember föltett magában valamely jó szándékot, még akkor nem javult meg és ha pontos akar lenni, számadásába egy csomó visszaesést is föl kell vennie. Megtörtént tehát, hogy alkalomadtán Genevièvenek volt még olykor néhány szélys és zsarnoki kitörése.

— Mama, a ruháim nagyon rövidek, gondolja meg, hogy már tizenhatéves leszek.

— Az eszedre nézve még csak tizenkétéves vagy.

— De a ruhákat nem azoknak az esze szerint mérik, a kik viselik. Tizenhatéves korában már nagy kisasszony az ember és nekem már csak három hónap hiányzik belőle...

— Arra, hogy megtanuld, a mit nem tudsz és

elfelejtsd, a mit rosszul tanultál, nem sok — tette hozzá a doktor, ki, mintha előre megszagolta volna, mindig jelen volt az efféle beháborúknál.

— Miért felel ön? Nem öntől kértem, hogy meghosszabbítsa a ruháimat.

— Nem, de hozzám fordulsz mindannyiszor, mikor jól akarod magad érezni; már pedig semmi sem árt annyira a kis leányoknak, min a hosszú ruha.

— Igazán nincs szerencsém — kiáltott Geneviève elégedetlenül — vagy de Chabrol úr, vagy Vanel doktor, de mindig van valaki, a ki ellenkezzék velem.

E társalgásban legjobban megsértette az a megjegyzés, a mi tudatlanságára vonatkozott.

— Harmincz helyesírási hibát követtek el — mesélte a csillagoknak, melyek pedig nem tehettek róla — és ép úgy összezavarom a francia Lajosokat, mint az angol Henriket; nagyon is sok van. De ez a Burker úr hibája, az egy számár, nem tud engem szorgalmassá tenni! Oh! ha de Chabrol úr látná a diktandó füzetemet, vagy mama megbizásából írnom kellene neki! Mert végre az is megtörténhetik, ha például mama kificzamítaná a hüvelykujját, vagy szemgyulladást kapna... Meghálnék szégyenemben; olyan kiállhatatlan az ő fensőségével, meg aztán olyan jól ír; négy szó, de az aztán meg van írva! Négy szó, az éppen elég, ha az ember

nem akarja magát kitenni annak a veszélynek, hogy ellenkezésbe jöjjön a szabályokkal. Ha mama kifizamítja a csuklóját s helyette írnom kell a kapitánynak, azt fogom írni: «Ki nem állhatom. — Geneviève». Épen négy szó.

Az a kapitány épen akkor lépett be, mikor a fiatal leány napvilágra hozta e káprázatos levelezést, búcsuzni jött. Biskrába, a várba rendelték. Ez újság megnyugtatta ellenségét, ki kegyeskedett megváltoztatni arczkifejezését és mellé ült, mikor az elmaradhatatlan viszt megkezdődött.

— De Chabrol úr, valamit mondanom kell önnek, mielőtt eltávozik.

— Istenem — mondá a fiatal ember komikus ijedtséggel — csak nem a feleségemről akar beszélni; biztosítom, hogy...

— Nem, a leányáról. Számolni akarok.

— Lássuk.

— Vegye elő a jegyzőkönyvét.

— De sokkal egyszerűbb lenne, ha megmutatná nekem a maga számadási könyvét, megbizom a számaiban.

Geneviève haja gyökeréig elpirult; nem volt sokkal erősebb a számolásban, mint a nyelvtanban. Az a Burker még arra se tanított meg, hogyan kell egy könyvet vezetni!

— Nem — tette hozzá hangosan — nem írtam

föl, nem volt érdemes. Először, mama czipőt vett neki; írjon fel öt frankot.

— Hogyan, öt frank egy pár czipő?

— Mindjárt megmagyarázom: maga vette az egyik felét, én a másikat.

— Ah, jól van! Legyen öt frank, aztán?

— Egy fésű hetvenöt cent.

— Ah, kisasszony, ez aztán haszontalan kiadás volt, hisz nincs egy szál haja sem.

— Bocsánatot kérek, azóta kinőtt a haja, olyan a feje, mint az astrakán prém.

— Tehát hetvenöt cent; azután?

— Ennyi az egész, a mi az öltözéket illeti.

— El van látva a feje és lába, az ugyan nem sok.

— A többit mama és én adtuk; régi ruháink elég jók neki.

— És fogadni mernék, hogy mindazt a maga tündérujjai varrták.

Geneviève megzavarodott, nem tudott varrni és azt gondolta, hogy a hallgatás ilyen esetben hazugság; jobb lesz őszintén bevallani az igazat.

— Nem, én nem varrtam semmit.

— Hát a többi kiadások? — sietett kérdezni de Chabrol úr, ki látta Geneviève zavarát és tetszett neki ez az egyenesség.

— Öt frankot fizettem a tanításért egy hónapra.

— Ah! határozottan, kisasszony, maga hasonlíthatatlan megbizott. Szabad tudnom, hogy vehetett rá egy olyan kitünő tanárt, mint Burker úr, hogy ilyen árért adja leczkéit?

— Burker számár!

— Tessék?

— Azt mondom, hogy ki nem állhatom.

— Őt sem! Hát mindazokat számárnak titulálja, a kik elég szerencsétlenek, hogy nem nyerték meg a tetszését? Az istállója meglehetősen tele lehet! Talán számozva is vagyunk, megtudhatom az enyémet?

— Azt hiszem, uram, hogy sürgősebb dolog a számadásunkat bevégezni; tehát a mint mondtam, öt frank a francia leczkéért, miután Burker úr azt mondja, hogy Tafna majd arab leczkéket fog neki adni, melyekre nagy szüksége van.

— Így hát legalább becsületes számár.

— Most tehát maradt nálam 29 frank 25 cent; úgy van?

— Teljesen, és a mint látom, nem lesz többre szüksége visszatértemig.

— Most pedig, uram, kérdezek valamit öntől. Miért volt úgy meglepetve a multkor, mikor azt mondtam, hogy Tafniát kereszténynek akarom nevelni?

— Már nem tudom.

— De igen, tudja, látom a szemeiből; valószínűleg megint valami gonoszat gondolt.

— Hogy kívánhatja, hogy visszaemlékezem.

— Mondja meg az igazságot, úgy, a hogy van.

— De hisz ez rettenetes, ez vallatás, segélyért kiáltok. Doktor!

— Atout! passe! Teringettét, nem passe! Az ördög vigye el magát, Chabrol, szórakoztat és elfelejtem, hogy még van egy atoutom.

A kapitánynak le kellett mondania a doktor segítségéről, azért hát bátran szembeszállt a veszélylyel és halkán felelt:

— Miután az őszinteségemre hivatkozik, bevallom, hogy mi, férfiak, meg vagyunk szokva azt látni, hogy anyáink és testvéreink mint tökéletesednek a vallás iránti hűség következtében: és mikor feleséget választunk magunknak, az első, a mit mindenekelőtt megkívánunk tőle...

— A hozomány — vágott közbe a doktor, ki boldog volt, hogy megboszulhatta magát az imént eltévesztett kiadásért.

— Bocsánatot kérek, azok, a kik méltók a házasságra, kik azt akarják, hogy nejükben barátot, becsületük örét és gyermekeiknek tisztelt anyát nyerjenek, azok azt kérdik: vallásos-e? És ha azt felelik, hogy igen, biztosak felőle, hogy életük társa szelid, jóakarátú, áldozatkész, jókedélyű, elnéző

lesz, kész könnyen elfelejteni a bánatmat és jóval fizetni a rosszért.

Mindenki nevetéit, csak Geneviève nem, ki nagyon izléstelennek találta ezt a tréfát.

— És így — szólt — látván, hogy én semmi-
ben sem hasonlítok ehhez az arczképhez, azt kép-
zelte, hogy pogány vagyok.

— Nem, kis rokonom, hanem olyan fiatalnak
ismertem magát, hogy képtelennek tartottam valami
komoly gondolatra.

— Látod, mama, sértegetnek, mert még kis leány-
nak tartanak; így van, ha az ember ilyen kurta
ruhát visel. Már tizenhatéves leszek, uram!

Mikor egy óra múlva Jean hazament, a sok-
szinű lámpa, mely a csarnok egyik sarkát megvilá-
gította, kialudt; de miután jól ismerte a házat,
egyenesen a ruhafogasnak tartott, hogy világítás
nélkül is elővegye köpenyét. Itt élénk és kellemet-
len meglepetés érte, mikor előre nyújtott keze
meleg testet érintett, melyet eleinte kutyának hitt.

— Jó estét, de Chabrol! — kiáltott azonnal egy
vékony, rekedt hang, és Tafna, mert a kis néger
leány volt, csókokkal borította a kezét, mely meg-
szabadította volt az éhhaláltól.

— Jó estét, kicsikém; hát tanulsz francziául?

— Tafna inkább kitalálta, mint értette a kérdést,
vidám nevetésben tört ki és elkezdte mondani egész

tudományát: igen, nem, köszönöm, adjon, szem, kenyér, orr stb.

Mialatt beszélt, Tafna a kapitány mögött koczogott; egyszerre csak észrevette, hogy sötét van; el kezdett szaladni és kiáltott: lámpát, lámpát! Bár a csillagok eléggé világítottak, a kapitány, Tafna kedvéért, várakozott míg az visszatért és a festett, faragott rácsozatra könyökölt, mely a csarnokot körülvette.

Nemsokára kis, pislogó lámpa közeledett feléje a kis néger lány kezében, ki így megvilágítva, valószínűs kis ördögnek látszott.

— Holnap? — kérdé, az ajtó kilincsébe csimpaszkodva, melyen de Chabrol úr kiment.

— Nem, egy hónap mulva.

És miután nem értette meg, elmondta neki arabul is.

— De Chabrol, egy hónap mulva — ismétlé szomorúan, Péronne előtt, mikor visszament a cselédszobába. — Beseff (šok) egy hónap!

-- Ne mondd: de Chabrol, mondd: de Chabrol úr!

— Qui fèche úr? (mit mondasz?) Ő mondani de Chabrol, én mondani de Chabrol; macache (nem) úr!

Nem lehetett ezt kibeszélni a fejéből; kis katona volt ő, kinek a kapitánya kimondta a napi parancsot még az első nap és ő el volt tökéelve azt megtartani.

Negyvennyolcz óra mulva, már korán reggel egy utiruhába öltözött utas haladt ki a városból, követve hű Champuisjétől. Úr és szolga Batna felé tartottak. A mint Tafna már két nap óta mondogatta, egy egész hónapig lesznek oda.

— Oh, milyen unalmas nap! — gondoló Geneviève, már előre egész erejéből ásítva — nini, de hát miért? — És tudomásul vette, hogy a nap ragyogóan sütött be szobájába, hogy a madarai énekeltek, hogy minden örömteljesnek látszott körülötte. Ejh, rázzuk föl magunkat! — Kiugrott ágyából, megcsókolta anyját és beszaladt a szobájába, mert meg volt győződve, hogy rossz hangulatát el fogja űzni. Nem motozott öt percznél tovább a fiókja közt, mikor már elgondolkozva leült egy kis alacsony székre. — Nem tehetek róla, de unatkozom, ez a nap szörnyű nyomasztó lesz, és ma este még az az örömem se lesz, hogy a saját külön ellenséggemmel veszekedhessem; három mértföldnyire van innen, gondolom. Milyen buta gondolat volt tőle elmenni; ez az ember mindent rossz időben tesz: ha itt marad, az csak azért történik, hogy engem untasson, és ha elmegy, még jobban unatkozom.

— De ez már mégis erős! — kiáltott hirtelen fölugorva — azt hinné az ember, hogy mert elment, azért vagyok olyan... Tafna! — kiáltott — mikor valami egérszerű mozgást hallott a folyosón.

— Kisasszony?

— Kérlek, hozd a reggelimet.

— Mindjárt.

Mikor a tálczát elhelyezte a Geneviève asztalán, Tafna köténye zsebeibe dugta kezeit és várta, hogy úrnője megszólítsa; ez volt a szokásos francia leckeórája, azonkívül, mit a szerencsétlen Burker úr szokott adni. Geneviève mondta előtte a mondatokat és Tafna ismétlé azokat, átalakítva őket a szerint, a mint neki kényelmesebb volt.

— Lássuk, kis leány, mondd el a tegnapi lecke-kédet.

— Én szeretni másról beszélni.

— No, hát mondd — szólt Geneviève, ki telve volt elnézéssel minden fegyelmetlenség iránt.

— Én akarni beszélni de Chabrolról.

A csokoládé hirtelen kiömlött a csészéből, mint valami folyam a medréből és elömlött a tálczán.

— Untatsz! — kiáltott Geneviève, kinek türelmetlen térde okozta ezt a katasztrófát.

Tafna e rossz kedvet látván, ezt mondata helytelenségének tulajdonítja és alázatosan csakhamar egy másikat gyártott.

— De Chabrol nagyon jó, én őt szeretni, én reggel sírni, én látni elutazni, én látni Champuis; ő is nézni.

— Ki nézett?

— Champuis.

— Es a kapitány?

— Qui fèche, kapitány? Én mondani, de Chabrol.

— Na hát, mit csinált de Chabrol?

— Ő így tett: fű, fű, fű... És Tafna szörnyű arczfintoritással fütyülni próbált.

★

— Mi baja Genevièvenek? — kérde La Tour úr néhány nap mulva nejétől — mintha szomorú, aggódó volna.

— Én is észrevettem, de mikor kérdeztem tőle, olyan mélyen elcsodálkozott, hogy nem lehet komolyabb a dolog; talán a tavasz teszi idegessé.

Nem, nem egészen úgy állt a dolog; Geneviève kedvetlen volt, mert tünődött valami fölött és gondolatai nem valami nagyon örvendetesek voltak.

— Látod, Noémi — mondá egy alkalommal Geneviève barátnőjének — ez a szamár Burker képtelen arra, hogy engem mindarra megtanítsa, a mire egy előkelő hölgynek szüksége van. Pedig három hónap óta igazán szorgalmas vagyok és még sem megy a dolog. Mit fog gondolni a férjem? Tizenöt nap múltán már nem fog szeretni, mert untatni fogom. Meg aztán fölfedeztem, hogy csinos hangom van és nincs senki, a ki megtanítsa, hogy mikép használjam. Hát még a rajz, angol nyelv?

— Az már igaz — helyeslé Noémi. — Meg aztán nem is ér semmit, ha az ember a saját családi körében növekedik föl; mindenki kis leánynak veszi az embert egész negyven éves koráig, megszokják a kinézésünket és így nem érünk el semmi hatást. Például, te kezdesz szépülni; multkor des Essartsné, ki csak nem rég érkezett, így szólt hozzám: «A maga kis barátnője ugyancsak szépnek ígérkezik» és mikor Jeannet és Mariet említettem neki: «Nem, La Tour kisasszony; úgy néz ki, mint valami fiatal Isis, egyenes profiljával, mandulavágású szemeivel és hosszú, barna hajával».

— Azt mondta! — kiáltott Geneviève gyönyörködve; a tükörhöz szaladt, hogy a tényt konstataálja, de megvetéssel tért vissza. — Lehet, hogy profilban igen, de szemben nem találom.

— Hisz tudod, hogy a campanai muzeumban Isist csak profilban lehet látni; de hát én csak azt ismétlem, a mit hallottam és des Essartsné nélkül sejtelmem sem lett volna, hogy még csinos is lehetsz, tudod a megszokás következtében.

— De hát végre is, mit tegyek?

— Hagyd itt Constanstinet és menj vissza két évre Párisba.

— Oh! nem, Noémi, nem akarom itt hagyni mamát; te nem tudod, mit szenvedtem én ott.

— Hát nem fogsz majd többet szenvedni, ha

egész életeden át helytelenül írsz és hamisan énekelsz? A férjed azt fogja mondani: «Az igaz, hogy valami etruszk festményhez hasonlít, de azért jobb lett volna, ha a vázáján hagytam volna». Ha csak nem akarsz valami alantas lényhez nőül menni.

— Soha! — kiáltott Geneviève, hirtelen mozdulattal.

— Akkor, édesem, nem marad más hátra, mint lemondani a férjhezmenésről.

Geneviève sokatmondólag elfintorította az arcát; ezek a lehetőségek láthatólag nem voltak inye szerint; azért egyedül keresett megoldást, mely megfelelően elkényeztetett gyermeki követelésének és nagy gondokba merült. Hány éjt töltött álmatlanul, mi mindent eltökélt magában és mily gyorsan mondott le komoly szándékairól! Pedíg nagyon szerette volna tökéletesíteni tanulmányait és annyira hiányos nevelését; az évekkel a belátás is megjött, meg a hiúság is: végre véget kellett vetni e bizonytalanságnak, mely úgy gyötörte, mint valami nagy szerencsétlenség.

E közben a társaság nagy hangversenyt rendezett a sáskák áldozatainak javára, melyek az éhség áldozatai után következtek. Kicsit későn kezdték, mert május már a vége felé járt, azért nagyon siettek, hogy június közepéig elkészüljenek, mert akkor még elviselhető a hőség. Ez volt az első alkalom,

hogy műkedvelők szerepelhettek. Boldog ország! Valóságos forradalom támadt a városban.

— Pfuj! a deszkákra lépni — mondá az ellenőr felesége, kiről azt beszéltek, hogy éppen onnan lépett le a nagyvilágba.

— Én rosszul leszek — vélekedék az őrnagyné.

De e hölgyek sokkal jótékonyabbak voltak, sem hogy megtagadták volna közreműködésüket, mi helyt nagyon kérték őket.

A férfiak mindjárt az első fölszólításra beleegyezésüket nyilvánították. Boussagol úr megigérte, hogy elénekli a «Szomorú fűz» románczot, a mire kérték és a «Madarak»-at, a mire nem kérték; az egyik zuáv hadnagy fölhangolta hegedűjét, melynek gyakran volt szüksége erre a műtetre és a 65-ik ezred zenéjének közreműködésével meglehetősen kecsesítő műsort lehetett összeállítani.

Mialatt a rendezők a terem diszítésével foglalkoztak, a hölgyereg az öltözékek kérdése fölött tanácskozott.

— Kivágott ruhákban jelenjenek-e még?

— De kedves asszonyom, hisz ez nem opera; a császárné kalappal és felöltővel megy a hangversenybe.

-- Igen, mert van alkalma vállait és gyémántjait produkálni másutt, míg mi...

— Tudom, hogy a páholyban a magas ruha

nem veszi jól ki magát; de nem lehetne-e a közép-utat választani? — mondá egy harmadik érdekelt. — Vegyünk föl mi félig kivágott ruhákat, a közreműködők pedig öltözzenek egészen kivágott ruhákba.

— Ugyan mit gondol? hisz akkor egészen színésznőknek nézik őket? stb. stb.

Efféle társalgások folytak naponként legalább harminczszor. La Tournéra természetesen néhány jegyet sóztak, hogy túladjon rajtuk; azt egészen fölösleges említenem, hogy azok közül egygyel de Chabrol urat akarta boldogítani, a ki már ismét visszajött Constanstineba, azonkívül arra is számított, hogy bizonyosan el fog jönni az ünnepélyre, de ebben csalódott, mert a hangversenyt megelőző napon a fiatal ember tudatta vele, hogy a távoli rokona meghalt és gyásza miatt nem mehet, e kifogást használva föl arra, hogy megmenekedjék az unalmas nyügtől.

De említettem-e már, hogy Geneviève kivitte, hogy őt is elvigyék? Ő igazán jól mulatott és mindent kitünőnek és szépnek talált. — Milyen kár, hogy az a mogorva kapitány nem jött el, semmi kifogást nem tudott volna találni magatartásomban és kedélyhangulatomban — gondolá jóhiszeműleg.

A hangverseny javában folyt; a kis ellenőrné már elmondta monologját és Boussagol elsőhaj-

totta románczát, a 65-ik ezred zenekara összes trombitáiba fujt, mikor a tábornok páholya megnyílt és egy tiszt, főnöke fölé hajolva, valamit sugott a fülébe. A tábornok összerezsent és rettenetesen elsápadt; fölkel és kiment. A szomszédos páholyban, hol a törzskar ült, a szárnysegéd felé hajoltak, az valamit mondott, aztán szavait tovább adták jobbra és balra, és nemsokára túlkarsogva a 65-ik erőteljes zenéjét, a gyászos újdonság körüljárta az egész termet: az Oliviers-táborban megöltek egy tisztet a sétatéren.

A bajtársak mindjárt összeszámlálták egymást: Hol van de Morton? — A kórházban, Serssel együtt. — Bué nincs itt? — Nincs, elment azzal a szakasszal, mely az adót vitte Philippevillebe. — És Morel? Ki látta Morelt? — Senki sem felelt. Vagy Morel, vagy de Chabrol, mert csak ők hiányzanak.

A zene elhallgatott és a szinpadról lediskuráltak a terembe, nem törődve mással, csak a két szegény fiatal ember életével, különben is a földszint lassanként kiürült, a páholyokat nyitogatták, a férfiak hírekért siettek, a nők meg a jövő-menőket kérdezték.

La Tour úr az első volt a kimenők közt, de nem jött vissza, mert fiatal barátjával a színház bejárata előtt találkozott volt és e szavakkal vált el tőle:

— Olyan szép idő van, sétálni megyek, tiszteletet a hölgyeknek.

Geneviève olyan volt, mintha kővé vált volna, fehér, mint ruhája; az első esteli ruhája, melyet oly örömmel öltött volt magára:

— Ő az — gondolá — és én vagyok az oka; ha nem akartam volna a hangversenybe jönni, velünk töltötte volna az estét... az erkélyen... szidott volna... mindegy, de mentve lett volna... milyen szép májusi éj van... soha sem fog többé az ő komoly hangján hozzám szólani... Oh! ő az... ő az... Mindez, mint valami rémes álom, határozatlanul vonult el gondolatában.

Fölkelt és gépiesen kifelé indult.

— Geneviève — kiáltott anyja — mit csinálsz?

— Menjünk — szólt.

— De várj atyádra, megtilt...

Geneviève nem hallotta, elindult egyedül, hajadon fővel, a folyosón összetolult emberek között. La Tourné csak a lépcső alján érte utól.

A színház ajtaja tárva volt a sötét tér felé az éjjeli órában; a sötétségben két fáklya fénye lobogott kísértetiesen; egy hordágyat kísérték, melyben egy tiszt volt kiterítve, arcza egy zsebkendővel letakarva. Mellette de Chabrol Jean haladt, kalaplevéve, nagy könyecseppek folytak végig az arcán. Ő találta meg sétaközben barátja holttestét.

Geneviève meglátta őket, fölismerte mind a kettőt, a holtat törzstiszti egyenruhájáról, a másikat meghatott magatartásáról; kinyujtotta a karjait, hogy támaszt keressen és anyja karjaiba hanyatlott. Ájultan vitték haza.

— Milyen fogékony ez a leány a benyomások iránt, doktor — mondá másnap La Tourné. — Alig ismertük azt a fiatal embert és Geneviève olyan beteg, mintha valami drága barátot veszítettünk volna el.

— Ön nagyít, asszonyom, nem ugyan leánya fogékonyságát illetőleg, hanem a baj komolyságát illetőleg, holnapra nyoma sem lesz az egésznek.

— És elmegyek a temetésre — gondolá Geneviève, ki úgy tett, mintha aludnék, hogy átadhassa magát gondolatainak.

Az igazán megható, mennyire együtt érez a hadsereg, különösen itt, távol a közös hazától. Ez a haláleset általános családi gyászt okozott a katonagyarmatban; a férfiak virrasztottak bajtársuk holtteste fölött és igyekeztek rangjához méltó temetésről gondoskodni; a nők, kik pedig többnyire idegenek voltak, virágokat hoztak; levágtak a hajából egy fürtöt és néhány rózsza közé csomagolva, elküldték la Meusebe és megírták a szomorú hírt. Szegény anyja, ki fia dicsőségéről álmodozva éldegélt, meg fogja tudni, hogy már nem él; de leg-

alább valami mégis elérkezik hozzá belőle és tudni fogja, hogy fiát utolsó útján is szeretet és gyöngédség kísérte.

— Az ördög vigyen el, ha valaha meg tudom érteni az asszonyokat, még ha a pólyában vannak is! — szólt a jó doktor, botjával apró ütésekkel mérve a padlóra, La Tourné szalonjában.

És Geneviève-re mutatva, folytatá:

— Itt van egy, a ki majd belehalt, a miért a zárdába küldték, most meg azért akar meghalni, hogy nem akarják visszaküldeni. Mit szólok hozzá? ugyan mit mondjak, hisz ha a pokolba akarna menni, mi oda is elengednők; örüljünk, hogy szélséye most az egyszer józan formát öltött magára. Pakkolj csak és menj, az még a legbiztosabb!

És csakugyan csomagoltak: ez alkalommal nem volt szó sem lóról, sem macskáról, sem földről, sem kövekről; Geneviève ez év emlékeül csupán a sáskák áldozatainak javára rendezett hangverseny műsorát vitte magával.

Elment a madár, kirepült a fészekből, hogy kalitkájába fusson. Sírt ugyan most is néha, de nem sokat, nem volt rá ideje.

Minden posta a főnöknő dicséretét hozta magával; a januári osztályzat: magaviset: kitünő; szorgalom: kitartó; fogalmazás: elegáns, eredeti; törté-

nelem: nagyon jó, 1-es, 1-es, 1-es; földrajz: nagyon jó, 1-es, 1-es, 1-es; helyesírás: nagy előmenetel, 15-ik, 10-ik, 6-ik stb., stb.

La Tour kisasszony e negyedévben háromszor kapott érdemjelet, kétszer szorgalomjegyet, azonkívül az udvariasság és a szent énekek értelmét.

— Csodálatos! — mondák a szülők.

— Milyen boszorka! — mormogá az öreg doktor.

— De doktor, miért nem akarja hinni — kezdé az anya — hogy megjött az esze?

— Ta, ta, ta, a maga leányának megjött volna az esze? Ugyan menjen! Ha valami új vendég költözött az agyába, fogadni mernék, hogy az nem az ész.

— Hogyan?

— Nem hogyan, hanem ki?

— Azt gondolja?...

— Nem gondolok semmit, csak tudomásul veszem, hogy az a kis bolond elájul, mikor a szegény Morel holttestét megpillantja, és megtérését ezen naptól kezdve lehet számítani. Ugyan ne nézzen rám ilyen rémülten, mit félhet egy halottól?

— De hisz alig ismertük.

— Épen azért, a fiatal leányok olyanok: éljenek bizalmas körben együtt egy vonzó és tökéletes kapitánnyal és meg fogják gyűlölni; és mutassa-

nak nekik a díszszemlén egy másik kapitányt, de mindenesetre kevesebb személyes vonzóerővel, mint az előbbi és ime, beleszeretnek és föláldozzák szellemének lustaságukat és függetlenségüket.

Tafna írni akart fiatal úrnőjének, de miután még nem volt első sem a helyes, sem a közönséges írásban, megkérte Péronnet, hogy legyen titkára. Ime a levél egész frissességében.

«Úrnőm! Én tudni foltozni és megfoltozni de Chabrol mellényét, mit Champuis hozott. Én lenni elégedett, de sírni szombaton, mikor takarítani kis úrnő szobáját és megcsókolni takaróját. Én őt óhajítani látni érdemjellel, mint a tábornok. De Chabrol mindig jó és tanítani engem szeretni keresztény Istent, hogy uraság mindig boldog legyen.

Hű szolgáló, Tafna.»

— De Chabrol mindig jó — mormolja Geneviève — mialatt tanára kétségbeesett hangon kiáltja:

— H-moll, La Tour kisasszony, h-moll, kérem, hogyan énekelhet ön a-mollban h hangot?

— De Chabrol mindig jó... Csak legalább várna rám!

— Geneviève, Janitzer úr beszél magához, azt mondja, hogy énekeljen. — Talán a holdban van? — szólott egyik jóakaró társnője, karját meglökve.

— Tessék? énekelni? mit?

És meggondolatlanul belekezd egy kromatikus skálába, úgy hogy az öreg tanár majd kiejti kezéből a könyvet.

— Helyes, kisasszony, a hanganyag tömör, nagyszabású; ön nagy előmenetelt tesz; de szórakozott: én az a-moll skálát kértem.

Tafna volt az oka!... Szegény kis Tafna sok kacaját csalt ki a drága számüzött ajkairól, mikor furcsaságaival hosszú levélnek anyagot szolgáltatott. Ime egyike azon számos jellemvonásoknak, melyeket La Tourné leveleiben elbeszél:

Egy este, mialatt ebédeltek, a kis néger lány úrnője öltözőszobájában rendezgetett és azt gondolva, hogy félóráig csendben és magában lehet, elhatározta, hogy fölhasználja az alkalmat. Ekkor Péronne, ki már átadta volt az utolsó tál ételt az inasnak, azt gondolta magában: Viszek egy kancsó vizet úrnőm szobájába, mielőtt még mi ebédelni kezdenénk; rendet csinált a tűzhelyen, megtöltötte a kancsót és megindult a folyosón. Az öltözőszoba ajtaja félig nyitva volt; egészen kinyitotta tehát és kancsóját elejtette ijedtében.

— Kisértet, kisértet! — kiáltott hangosan.

— Én fehér lenni — felelt Tafna tánczolva.

— Álarczos! kisértet! — ismétlé Péronne rémülten, ijedtében nem találta az ajtókilincset és a szobában kimeredt szemekkel keringett.

A néger leány nem értvén, hogy ő maga az oka e nagy ijédtségnek, szintén elkezdte szemeit forogni és torkaszakadtából kiáltozott.

Az egész ház összeszaladt és La Tourné, azt gondolván, hogy legalább is tűz ütött ki, azért ordítóz-
nak, átkelt a vizen, mely a kiömlött kancsóból folyt és bement a szobába.

Mindnyájan irtóztató nevetésben törtek ki, mikor kézen fogva kivezette Tafnát a csarnokba, a világosra.

— Én akarni szép lenni — szólt a kis néger leány zavartan — és elővenni úrnőm kenőcsét és a jószagú port; de Péronne látni kísértet, én is félni.

Elképzelhetik, milyen volt Tafna gold-creammal és rizsporral bekenve. A mi pedig Péronnet illeti, őt csupán egy pohár rum hozta helyre; és hogy úrnője megvigasztalja, azt mondta, Tafna oly rút volt, hogy ő maga is megijedt volna tőle, mi még jobban zavarba hozta a szegény kis néger leányt...

A napok multak, multak; már itt a tavasz, a nyár, nem sokára eljön a szünidő — nem Geneviève számára, mert ő azt mondta elutazásakor:

— Csak akkor jövök vissza, mikor már nem kell többé elmennem, két év múlva, mikor egészen felnőtt leány leszek és azt mindenki tudja, hogy Geneviève nem mond kétfélét: ő e két hónap alatt is tanulni fog, rajzolni természet után, Saint-Germain

szép árnyas lombjait, hol a zárdának kis remetelakja van a családtalan növendékek számára; kétszer egy héten elmegy Janitzer úrhoz; a növénytant fogja tanulmányozni; ah! az a tény, hogy elég foglalkozása van; de néha szive összeszorul, szemei megnedvedesednek; ha mind e sok áldozat hasztalan lenne, ha nem várná meg?

Október is megérkezett, Geneviève elhagyja Saint-Germaint és visszatér a zárdába, holnap jönnek a többi növendékek.

— Ah! jónapot, édesem... jónapot barátnőim. Minden kar kitárul, minden szív megnyílik.

— Ki ez a nagy növendék? — kérdik az ujonczok.

— La Tour Geneviève, a mi Genevièvenk!

Miután a boldog népeknek nincs történetük, hallgassunk e békeséges lakban lefolyt békeséges térről.

Tavaszzal de Chabrol úr szabadságot kapott és miután Párison kellett keresztül utaznia, megkérdezte La Tournét, nincs-e valami megbízása leánya számára.

— Köszönöm és felhasználom ajánlatát, de figyelmeztetem, hogy leányomat nem fogja látni; a szabály nagyon szigorú, a család tagjain kívül csupán ötven évnél idősebb egyéneket fogadnak és öszintén szólva, önt nem számíthatjuk az aggastyánok közé.

A fiatalember pünkösdi reggelén átment a Pont-Royalon, hogy megbizását a zárdában elvégezze. Páris, a tavasz szép Párisa, későn ébredt ez évben, mintha csak virágjait, aranykódét, harangzúgását a fiatalember számára tartogatta volna. Egy rózsával megrakott taliga haladt el mellette, megrázódva a Bac-utca hegyes kövezetén. «Jó uram, végy meg minket, mi rózsák, szerencsét hozunk neked.» Jean átvette a nagy rózsacsokrot, mit a kereskedő nyújtott neki és hosszan szagolgatta, mialatt egy utczagyerek orrát égfelé tartva, kezeit zsebeibe mélyesztve, leleményesen siklott el és e közben oda kiáltott:

— Szépe számára vette, tiszt uram?

Jean elmosolyodott:

— Ha a kis fúria, kinek e virágokat viszem, tudná, hogy őt az én szépemnek nevezték, bizonyosan a képembe csapná rózsáimat.

A kerítés két lépésnyire volt tőle; bement, átadta a csokrot, a La Tourné kis csomagját és saját névjegyét a portásnő-testvérnek, azután kiment az udvarba. A kápolna ajtaja nyitva volt, a fiatalember meghallotta az orgona hangját és a kísérő fiatal hangokat, melyek hol karban, hol egyenkint hangzottak és bement a kápolnába.

Gyönyörűen volt az földiszítve az ünnepre és csupa válogatott közönséggel, a városnegyed leg-

előkelőbb hölgyeivel telve. Fönt a kórus jobbra és balra rácsozattal beborítva, a rácsozat mögött pedig valószínűleg az apácák és növendékek állottak, de ezt csak sejteni lehetett, mert a szem nem hatolhatott keresztül a sűrűségen.

Míg de Chabrol úr csendesen utat tört magának az áhitatba merült tömegben, az ének elhallgatott és csupán egy hang kezdte meg a «Benedictus qui venit in nomine Domini»-t.

A fiatalember megállt egy térdeplő előtt; letérdelt és fejét kezeibe rejtve, hallgatott. A hang friss volt, de e mellett mély és szívreható. Oly örömteljesen és áhítatosan ismétlé a Benedictust, hogy lelkét egészen megragadta. Jean azt gondolta, hogy egész az öröklétig tudna így térdepelni, ájtatos énekeket hallgatva, de a mise bevégeződött és a tömeg kifelé tódult, így neki is ki kellett mennie a templomból.

Odafönn Geneviève összegöngyölte kottáját és többi társnőivel együtt kifelé indult. Gépiesen pillantott le a templomba, de egyszerre odaszegződött helyéhez, nyakát előrenyujtva a legfeszültebb kíváncsisággal. Jeant pillantotta meg, ki ép e pillanatban tünt el a nagykapu mögött.

— Ugyan, Geneviève, siessen, a testvér csak magát várja, mert be akarja zárni a kaput.

Geneviève oly szórakozott kifejezéssel rohant az

emelvény kijárata felé, hogy társnője nem bírta a mosolygást visszafojtani, szintén a rácshoz szaladt, hogy ő is lássa, mi van odalent és így szólt:

— Mi lehet odalent olyan érdekes?

Ott volt Richetailland marquisené, a ki kifelé ment mankóival és társalgónőjével; jobbra de Ratrois, az alapítványi hölgy, kit inasa követett az imakönyvvel; a sekrestye mellett a tisztelendő úr egy fölfordult gyertyát mutatott a sekrestyésnek. Philomène testvér meg egy másik gyertyát helyezett a szent József szobra elé.

— Nem értem, miért volt olyan vörös és olyan zavart — gondolá a csalódott társnő, négy fokot ugorva egyszerre a kis csigalépcsőn, mely a tantermekhez vezetett.

Mikor az énekesek beléptek a tanterembe, annak ablakait tárva találták, melyen át a nap melegen ömlött a szobába és sugaraiban tánczoltatta az aranyfényű porszemeket. Néhány légy megrészegetve a fénytől, bizonytalanul nekiröpült az ablaküvegnek; a tanári szék irányából pedig pompás rózsailat szállt föl.

Geneviève arrafelé tekintett, nagy rózsacsokrot vett észre, mellette egy kis csomagot és egy névjegyét. A dobozon e fölírás volt: La Tour kisasszonynak, a névjegyén pedig: De Chabrol Jean, tüzérkapitány.

La Tour kisasszony nagyon megokosodott; nagy érdemjegy, fehér öv, Mária-gyermek, mind e ki-tüntetések kötelezők: de ez alkalommal elfelejtette, hogy e tisztességek mérsékletet igényelnek, a tanári szék felé rohant, két kézzel megragadta az illatos csokrot és örömtől rózsás arczát belerejtette.

— Csakugyan ő volt — gondolá. — Oh milyen szép ünnep ez a mai!»

Negyedórai szünet volt; a kis kíváncsiak, meg a nagyok is, mind Geneviève körül sereglettek, és ki-nyujtva kezeiket, egy-egy rózsát kértek. De a fiatal lány nem akarta kincsét egyenként széosztani, azért feje fölé emelte a virágokat és elszaladt, így kiáltva:

— Nem, nem, egyet sem, a szűz Máriának szán-tam őket.

És csupán a fehér kép élvezte e tiszta szerelem illatát és hallotta már talán századszor annak val-lomását.

★

Végre vége a kétévi munkának, erőfeszítésnek és reménykedésnek. La Tourné eljött leányáért és elvitte először a nagymamához, ki Lyonnais köze-pén lakik, és már régóta sóhajtozik ezért a látoga-tásért.

Páristól Charleuxig mindenféle eddig ismert köz-lekedési eszközt igénybe kellett venni, vasút, gőz-

hajó, postakocsi egymásután következtek és három nap mulva elgyötörve érkezett az utas rendeltetési helyére.

A bellevillei postakocsi utóljára következett e sorozatban és miután az nap épen vásár volt, a kocsi tömve volt egészen a kocsi tetejéig.

A kocsi belsejében a piros arcú és pisze orrú parasztlányok ültek. Főköötőjük oly rövid volt, hogy a csipke alá virágot kellett dugni, hogy meghosszabbítsák, a virágok alá meg öt vagy hat göndör fürtöcskét, melyek a kaczer lányok nyakszirtjén játszadoztak.

Szomszédaik, a faczipőkereskedők, takácsok és marhakereskedők arcza lapos volt, gallérjaik füleikre huzva, barna bársony a ruhájuk, kalapjuk magas tetejű és az esernyőjük vörös. De még így sem tetszettek vissza a leányoknak, kik rájuk bizták sajtoskosaraikat, selyemdarabjaikat és titkaikat, hangos kaczagás és erőteljes lökdösés kíséretében, melyeket Geneviève szintén megértett a szakasztulós oldalán.

Öt óra volt reggel, a fölkelő nap sugarai átsuhantak a nyárfák között és ezer fényeszeszélylyel vették körül a kocsit, vagy pedig belemerültek a Loireba és aranyávokat vontak lusta vizébe, más-kor fölemelkedtek a rezgő fák legmagasabb csúcsáig, aztán meg eltűntek a szőlőkkel borított halom mö-

gött, hogy megint teljes fényükben tűnjenek elő egy pár lépéssel távolabb.

Geneviève félálomban látta maga előtt, mint egy álomképet elvonulni a gyönyörű tájakat, melyeket legelésző tehenek élénkítettek és ha anyja egy-egy bámuló fölkiáltása élénkebb figyelemre ösztönözte, így szólt:

— Szép, de nem ér föl a Koudiatatival, a Hammah zöldebb...

A mi pedig nem volt igaz, de ő azért saját életének árán is erősítette volna, ha valaki merészkedett volna neki ellentmondani.

Lassankint alacsony falak választják el a mezőket, azután házak, konyhakertek, napraforgók következnek; a város nincs már messze. Itt van, egészen barnának látszik vén falai mögött. A postakocsi zörög az egyenlőtlen kövezeten, az utasok kiszállnak és a kocsi kiürül. Geneviève-t egészen elkábította a nagy lárma az álmatlan éj után.

Most már csak néhány lépést kell tenni, mert ott van a városház és Geneviève nagyanyjának háza épen ahhoz támaszkodik.

Drága nagymama, milyen boldog és reszkető, hogy karjai közé szoríthatja leányait és mily csodálat tükröződik szemében, mikor tudomásul veszi, hogy mennyit változtatott ez a két év az ő szörnyű Genevièvején!

Nem ismernők Genevièvet, ha föltehetnők, hogy a csendes ház, melybe lépni láttuk, megtartja nyugalmas kifejezését, mialatt ő ott tartózkodik. Nem ment lefeküdni, hanem azonnal megkezdte körútját a konyhában, melyben Louise már a harmadik generáczióknak készíti a beafstecket és melyből nagyon gyakran kikergette La Tournét, húsz évvel később pedig Geneviève kisasszonyt!

— Szeretnék még néhányszor ráütni a törülőruhával ennek a kicsinyeire — szolt ifjú úrnőjével szembe nézve; e közben pedig ápolgatta Cocotteot, a papagályt és tanítgatta erre a névre: Geneviève, mely pedig nagyon nehéz szó egy papagály nyelvének és melyet Cocotte minden erőlködése daczára sem tudott kimondani.

Azután az unoka megkérte a nagymamát, hogy nyissa ki vén szekrényének egyik fiókját, melyben legdrágább ereklyéit őrizte. Az elhalt nagypapa aranycsattos rózsaszin harisnyakötőjét, az elefánt-csontkeresztet, mely húszéves korában elhunyt leányának ajkait érintette, egy megsárgult csipkét, az első áldozásáról megtartott imakönyvet; minden ott volt a régi helyén és pompás ambra illatot árasztott.

Geneviève egy kis medaillonra tette ujját, melyben egy szöke fürt mint az arany úgy csillogott.

— Ki kellene cserélni, nagymama, nézze, milyen fekete lett a hajam és barna fejére mutatott.

De nagymama sohasem változtatott semmit az ereklyefiókban; csak tett hozzá; annyi volt az egész.

A sorrendben harmadiknak a padlás következett; Geneviève nagyon szerette ezt a padlást, nem csupán nagy méreteiért és szép gerendázataért, hanem a fa és régi könyvek illatáért, mely oly kincsnek létezését árulta el, melyből a fiatal lány gyakran merített.

Nagy régi ládák voltak azok, telve a mindenféle elképzelhető divatlapok gyűjteményeivel.

Geneviève még hajdanában kiválasztotta azokat, melyek leginkább érdekelték; abban az időszakban a papírra festett hölgyek képezték legkedvesebb társaságát. A legvénebbek, de azért nem a legkevésbé szépek, látták a nagy forradalmat; és a nagymama annyit mesélt e szörnyű időkről, hogy az unoka egész történeteket gondolt ki, melyekben a regény, ha őszintén bevalljuk, segítségére jött az emlékeknek. Bizonyára sok tévedés volt a korszakban, tényekben, a hősök véleményeiben, de Geneviève pompásan tájékoztatta magát közöttük és ez volt a fődolog.

Most, hogy már olyan tudós volt, nevetett gyermekkori tévedésein, de még most is mulatott rajtuk és mialatt nagyanyja és anyja igyekeztek kárpótolni magukat a hosszú távollét után, ő felmá-

szott a padlásra, hogy köszöntse de Chavanne marquist és Corday Charlottot.

— Nagy Isten, mi ez? Nagymama könyvmoly lett?

E fölkiáltást a padláson gondosan elrendezett nagy könyv- és irathalmaz látványa csalta ki belőle; de miután ez őt nem érdekelte, énekelve, mint valami madár, kiszedte képgyűjteményét és maga körül rakta a földön: Corday Charlottot gitárjával, Mme Maintenont à la Titus frizurájával, Robespierret farsangi ruhájában. Nagy ösét, de Chavanne marquist, csak nagy nehezen tudta megtalálni és szomorúan vette tudomásul, hogy nagyon meg van viselve, különösen a sarkainál.

— Nagyon is szerettem — gondolá Geneviève — majd egy lapot kell ragasztani a tulsó oldalra.

Geneviève, mióta e képeket nézte, úgy érezte, mintha megint kis leány lenne; énekelve beszélt hozzájuk és körülvette de Chavanne marquist egy csomó krinolinós, fölbóbitázott hölgygyel. Ezek összecsucsorították ajkukat és kacsintgatva szedték az almát és tépdesték a margitvirág leveleit. A fiatal leány térdelve, sarkain ült, hosszú hajfonata hátán csüngött, időnként egy-egy képet érintve selymes végével.

Egyszerre csak fölemelte a fejét, egy árnyék vonult képei és az ablak közé. Egy fiatalember, ele-

gáns háziruhában, fogai között szivart tartva, állt előtte, meglepetve és bámulva nézve rá.

A régi, hirtelen modorú Geneviève még nem halt meg egészen, daczára a «becsület szalagjának» és a «szorgalom érmeinek»; hirtelen fölügrott és kiáltott:

— Hát nem vagyok én itthon?

És a lépcső felé sietett.

— Bocsánat, kisasszony — szólt alázatosan az idegen — a házam fedelét igazítják és azért d'Espaillyné megengedte, hogy itt helyezzem el az alpolgármesteri archivumot és hogy egy átjárót csináltassak a két ház között. Hígyje meg, hogy...

— Ah! hát ön az alpolgármester?

— Sajnos, igen, kisasszony.

— És ismeri a nagymamát?

— Nagyon jól, kisasszony.

— Tud tánczolni, uram?

— Hogyne!

És miután a fiatalember egy lépéssel közeledett feléje, lejebb ment egy lépcsőn és meglehetősen haringosan kiáltott:

— Vigyázzon, uram, Robespierre hágott.

Csakugyan, a czipő hegye érintette a képet; a fiatal hivatalnok hirtelen visszafordult a vérszomjas triumvir említésére; de hiába emelte föl előbb az egyik lábát, azután a másikat, nem látott egyebet,

mint egy régi képet és aggódva gondolt a kérdések azon sorozatára, mit e csinos sphinx, mely ott az ajtó keretében állott előtte, intézett hozzá; a táncz, Robespierre, az archivumok sehogyse függetek össze.

— Talán álmodom — gondolá — hanem becsü-
letemre, nem szeretnék fölébredni.

És mint valami visszhang ismétlé:

— Kisasszony, tudok tánczolni.

— Ah! annál jobb, ön lesz a negyedik. A viszont-
látásra, uram.

És miután ráfordította a kulcsot a padlásajtóra, mely mögött az alpolgármester magára maradt archivumaival, leszaladt a lépcsőn és nagyanyjához sietett.

— A nagyember-gyűjteményem megszorodott
odafönn.

— Ah! igaz, most jut eszembe, kicsikém, ne
menj föl a padlásra, mert az alpolgármester...

— Épen most találkoztam vele; úgy látszik, tán-
czolni is tud, annyi bizonyos, hogy pompásan ugrál
a lábhegyén.

És nevetve mesélte el a bemutatkozás körü-
lményeit az archivumok és divatlapok között.

Másnap Louise, ki a lakatosmesterséghez is értett,
egy nagy lakatot helyezett a padlás ajtajára, mi
azonban nem gátolta meg sem az archivumokat,

sem a divatlapokat, hogy az alpolgármester úr látogatását fogadják.

— Nagymama, miután van negyedik tánczosunk a négyeshez, úgy-e, rendez egy kis mulatságot? — kérde Geneviève kedveskedve.

— Tánczolni nálam? — kiáltott d'Espaillyné meghökkenve — de hisz az lehetetlen.

— Miért? — kérde a kis sphynx és egiptomi bálvány állásába helyezkedett, könyökét nagyanyja térdein nyugtatva és úgy nézve föl rá.

— Miért, miért, hát mert én már nem tudom, hogyan kell azt tenni.

— De mi tudjuk — felelt zavartalanul Geneviève, ki pedig épen nem tudta.

— De nincs elég lámpám.

— Majd gyertyákat teszünk mindenüvé. Legalább nem lesz olyan meleg.

— De nincs elég székem.

— Minek kellene az a sok szék, hisz egész idő alatt tánczolni fogunk? a szülőknek meg elég lesz a te húsz széked.

— De ha meghívom az alpolgármestert, akkor az egész várost meg kell, hogy hívjam.

— Dehogy, nagymama, azt fogja mondani azoknak, a kiket nem akar meghívni: «Nagyon sajnálom, de csak azokat hívhatom meg, a kik a padlásomra szoktak járni».

Ilyen jó okokkal Genevièvenek győznie kellett, és nemsokára Charleuxben egyébről sem beszéltek, mint d'Espaillyné báljáról; azt említeni se kell, hogy ennek legfőbb disze az alpolgármester volt és La Tour-Malifauxék ezt rossz néven is vették, miután ők rokonok voltak. De Geneviève fönn tudta tartani függetlenségét és egyenlő mértékben osztogatta kegyeit közöttük; egyenlő számú polkát és valczert tánczolt mindegyikkel: a kotillont a legidősebbnek adta közülök s habár azok közül, a kik rokonszenvére számítottak, egyik sem volt teljesen kielégítve, viszont senki sem panaszkodhatott, mert egyenlően kedves volt mindenkivel.

Az események egymáshoz lánczolódnak még Charleuxben is, sőt különösen Charleuxben, miután oly szűk a kör; azok a családok, kik d'Espaillynéhoz hivatalosak voltak, vissza akarták adni az udvariasságot, s így tánczoltak a polgármesternél is és másutt is, míg La Tour-Malifauxék, kiknek városi szállásuk nem volt elég nagy, hogy nagyobb-számú társaságot magába fogadjon, falusi ebédre hívták meg az ismerősöket Sorreinba.

A tánczmultságokban, a falusi kirándulásokban az alpolgármesternek elég alkalma volt Genevièvebe szeretni, a mit ő nem is mulasztott el. Miután egy hónapig titokban égett, igyekezett tüzével gyujtani; de fáradsága kárba veszett: a

sphinxek kőből vannak! mondá, aggodalmas gondal kötözgetve nyakkendőjét és húzogatva vörös keztyűit; majd a nagymamához fordulok.

A nagymama meghallgatta, mosolygott és megígérte, hogy pártjára fog állani a hivatalos megkérésnél e szerencsés játékosnak, ki, be kell vallanunk, elég szép atoutokat tartott kezeiben: jó állást, vagyont, határozott, bár békülékeny természetet stb.

A következő egyedüllét alkalmával a nagymama megpendítette a dolgot unokájának:

— Geneviève, szeretnél férjhez menni?

Nem tudom, miféle bolond gondolat vonult át a fiatal lány lelkén, azt hitte, hogy szülei bizták meg nagyanyját, tudja ki érzelmeit de Chabrolt illetőleg.

— Oh! igen; felelt elragadtatással.

A nagymama kissé meg volt lepetve, miután csupán a saját jelöltjére gondolva, azt találta, hogy ez nem igen egyeztethető össze azzal a hidegséggel, a mit pártfogoltja iránt rendszeren tanusítani szokott.

Geneviève arcán a legkeserűbb csalódás tükröződött és meggyőződéssel kiáltott:

— Demollans úr tetszenék neked?

— Oh! egy cseppet sem!

— Hát mi kifogásod van ellene?

— Semmi, épen azért nem akarom.

— Lássuk csak, leánykám, légy komoly, ez a

dolog komoly meggondolást igényel és nem lehet egy paradoxonnal elintézni.

— Nagymama, sohasem beszéltem komolyabban, mint ma és azt mindjárt be fogom bizonyítani: azt kifogásolom Demollans úrban, hogy nincs semmi szöglet a jellemében; semmi határozottság a meggyőződésben; ő mindig annak a véleményét osztja, a kivel beszél; hát ilyen gyenge báb való énnekem? mondja meg igazán? Egészen rabszolgámmá tenném és az nem lenne tisztességes egyikünkre nézve sem, különösen pedig a kormányra nézve nem — tette hozzá nevetve. Azt akarom, hogy a ki elvesz, az uram legyen és tudja: mit akar és azt tésse meg velem is.

Ah! ha tudná, hogy megszerettem azon a napon, mikor éreztem a hatalmát fölöttem, azon a napon, mikor legyőzve, megalázva megértettem, hogy fölöttem áll mindenképen.

Geneviève, kedvencz helyzetében, nagyanyja előtt térdelve, könyökét térdeire támasztva, szemibe nézett azzal a mélységes titokzatos kifejezéssel, mi annyira vonzóvá tette.

De Espaillynének mosolyognia kellett ezen vallo-
más felett, mely a tagadással kezdődött és a leg-
melegebb dicsérettel végződött. Mit gondolt volna Klára testvér, Geneviève iránytan-tanítója, ha a logika e teljes hiányát hallhatta volna?

— Kisasszony — szólt volna méltatlankodva — a bekezdés nem sejtette a végeredményt.

Espaillyné, nem oly erős logikus, vagy talán jobb diplomata volt és megelégedett azzal, hogy így szólt:

— Nem értelek.

— Nagymama, mindent elmondok magának! kiáltott élénken a fiatal leány, de ígérje meg, hogy nem mondja el ezt a titkot szüleimnek, mert ha tudnák, segíteni igyekeznének és azt én nem akarom. Azt akarom, hogy ő magától gondoljon rám, azt akarom, hogy mikor viszontlát, szebbnek, szeretetreméltóbbnak, tanultabbnak, átváltozottnak, megtértnek találjon és értse meg, hogy a sok erőfeszítés és munka mind csak azért volt, hogy neki tessek. Mert lássa nagymama, mindez nagy megérőltetésembe került, simulni, gyalulódni, különösen pedig engedni, hogy mások rendelkezzenek velem; volt idő, mikor kedvem kerekedett valakit kidobni az ablakon, hogy megmutassam, hogy még szabadon cselekedhetem a saját fejem szerint; de nem, már nem voltam szabad: . . . oh! ő nagy zsarnok, elhiheti!

— De kicsikém, hátha nem veszi észre . . .

— Nem, az lehetetlen! vágott közbe Geneviève kedves mosolylyal, nagyon is megváltoztam, azt észre kell vennie és a szive majd csak megérteti velem, hogy kiért történt ez az átváltozás.

— Igen, de én megtiltom, hogy te mondd meg neki; megígértem, hogy titkodat nem adom tovább, gyermekem, de csak azon kettős feltétel alatt, hogy ezentúl is bizalmas maradsz irántam és hogy önérzetes magatartásodat nem változtatod meg irányában . . .

— Nem is kérdezte a nevét nagymama?

— Jean?

Az unoka nagyanyja keblébe rejté arcát, ez volt vallomása.

— Anyád gyakran beszélt nekem róla és tudom, hogy méltó volt annyi erőfeszítésedre, de ez nem elég ok és sokkal szebb lett volna, ha irántunk való szeretetből javultál volna meg.

— Oh! nagymama, soha se lett volna elég erőm!

Espaillyné mosolygott e ritka őszinteségen és az általa ajánlott és Geneviève által elfogadott szerződést egy csókkal pecsételték meg.

Azután arra a sokkal kevésbé kedves munkára kellett gondolni, hogyan utasítsák vissza finoman az alpolgármestert: «Unokám még nagyon fiatal, majd meglátjuk egy vagy két év múlva», ezen az alapgondolaton variáltak egy pár szeretetreméltó mondást és miután La Tourék nemsokára elutaztak, a dolog semmi feltűnést sem okozott.

A charleuxi csendes ház megint visszasülyedt előbbi nyugalmába, a nagymama könyes szemekkel rakosgat a szobákban; ezzel a szalaggal kötötte össze a haját és megcsókolja a szalagot; ezeket a tűket itt felejtette. «Louise, jöjjön föl a padlásra, a kisasszony bizonyosan mindent szanaszét hagyott.» És fölmennek; de a nagymama ebben rágalmazta unokáját. Robespierre, de Chavanne marquis és a hölgyek a ládában alusznak a következő látogatásig.

— Asszonyom, szól Louise elgondolkozva, azt gondolom, hogy a kisasszony már nem jön ide vissza többet; már ő nemsokára asszony lesz; nagyon is szép ő ahhoz, hogy sokáig nálunk hagyják, arra meg még legalább öt-hat évig kell várni, hogy a leánya fölmászhasson a padlásra. Öt-hat év... vajjon megérjük-e mi még azt?

Ezalatt Constantineban tárt karokkal ölelték egymást apa, anya, leány, meg aztán a hű Péronne, míg Tafna éles sikoltozással fejezte ki mérhetetlen gyönyörűségét.

A kis kék-szoba egészen föl van virágozva, az állványokon ezer új apróság van kirakva és az ablak előtt egy kis íróasztal, mely az előtte való nap érkezett, tárja föl fiókjait a fiatal leány előtt. Belerakja irkáit, leveleit; ebben a kis csomagban egy hervadt rózsa, meg egy névjegy van, azután elsiet, néz, hallgat, beszél egyszerre. Oh! milyen boldog!

A villásreggelinél, míg az asztalkendőjét kibontja La Tour úr, így szól nejéhez:

— De Chabrol kért, hogy mentsem ki nálatok, tegnap fölkészülve jött hozzám, Mainfroid tábornokot kell elkisérnie Sétifbe, de a 15-ki bálra itt lesz.

Geneviève félrehúzta a száját, nem a bál miatt, mely gyönyörűnek ígérkezett, hanem a három napi várakozás miatt. Három nap hosszú idő!

Napközben barátnői látogatását fogadta, kik kíváncsian siettek megnézni és megbírálni a kis párisit. Olyan jól esik a többiek előtt mondhatni: Láttam, tudom, megbíráltam.

— Megérkezett La Tour kisasszony?

— Igenis, onnan jövök.

— Ah! fogadták? Olyan szép, mint a milyeneknek mondják?

— Oh! bájos, kissé talán hideg és a szemeit többnyire lesüti; hanem az igaz, hogy ha kinyitja, olyan nagyok, hogy beárnyalják az egész arcját.

— Hogy van öltözve?

— Oh! nagyon különösen; képzelje csak, alig van krinolinja és miután nagyon karcsú, olyan hosszúnak látszik... meg aztán a haja hosszú fonatban lóg le a hátán és majdnem a földet érinti.

— Gondolja, hogy ez jó izlésre vall? Édesem, ez nagyon eredeti gondolat, de ha az én leányomnak jönne efféle ötlete, én nem engedném meg.

— Az ön leánya olyan jól van nevelve, hogy nem enged meg magának ilyen különcségeket.

A barátnő hozzá tehetette volna, hogy egy más ok is van, mely fölmenti e szeszély alól, tudniillik, hogy haja kis patkányfarkhoz hasonlít és Ravet, az orleans-utczai nagy művész, csak nágynehezen tud csinálni belőle valamit, még ha gyökérig föl-tapirozza is. A társalgás folyik tovább:

— Nem látta, hord fülbevalót?

— Képzelve, édesem, még ki sincsenek furvá a fülei! Bizonyosan fél, hogy elrontja őket, mert kicsinyek, de bevallom, hogy én majdnem illetlennek találok e hiányt; mintha csak nem volna a kezemen keztyű az utczán, vagy fátyol az arczomon, mikor gyónni megyek.

— Különben, a tisztok feleségei mindent megengednek maguknak és a leányaik is sokat.

Ez utolsó megjegyzésből könnyen ki lehet találni, hogy két czivil beszél a katonaságról.

Genevièvet, kit az ellenpárt kémlel és bírál, körülveszik övéi. A tábornok, ki kis kora óta ismeri, maga jött el, hogy meghívja az ünnepélyre:

— Kicsikém, a császár csak kifogás, a bált magáért rendeztük; jól ékesítse föl magát, a keret méltó lesz tizennyolcz évéhez és szép szemeihez.

Szépítse magát. Ah! meghiszem azt! De nem a többiekért nem, — csupán csak barátjáért és annyira

vágyik szép lenni, hogy szinte fél a fontos percztől. Ha kiállhatatlannak fogja találni, ostobának vagy csunyának?

— Te nem eszel ma este semmit, szólt hozzá atyja az asztalnál, pedig erősítened kell magadat, ha egész éjjel táncolni akarsz.

És a jó ember kezeit dörzsöli, mert leányának ez első bálja az ő dicsősége is egyszersemind. Már fölvette szép egyenruháját, rendjeleit és most a folyosón járkal, honnan Geneviève szobájába lehet jutni:

— Készen vagy már?

— Igen papa — felel egy friss, nevető hang.

— Még nem — siet helyreigazítani La Tourné — ki gyermeke körül forgolódik, hogy helyenként, igazítson öltözékén. Most gyöngysort helyez a finom nyak körül, azután meg vékony ezüst pánntal szorítja hátra a nehéz fonatot, mely ez alkalommal mint egy diadém veszi körül fejét.

Végre, készen van: elindulnak, megérkeznek.

— Siess, vedd le a felöltödöt, már sokan vannak.

A bátor Geneviève most nagyon fél; egy csomó csarnokon kell keresztül menni, míg az ember az arab-szalomba érkezik, hol a tábornok vendégeit fogadja! . . . Karját atyjáéba fűzi és vezetetni engedti magát.

Ajkai kissé remegnek az izgalomtól, fejét hátra

veti és arcza megrózsásodik; fehér öltözéke még jobban kiemeli vakító arczbőrét; atyja ez órában mindenesetre a legbüszkébb és legboldogabb ember az egész katonai területen, lassan halad előre, köszöntget és mosolyog; Geneviève kissé homályosan lát, de már kezd magához térni; hisz ez arczokat ő mind ismeri. De ők, a vadászok, a zuávok, nem találnak meg benne semmit abból a gyermekből, kit hajdanában ismertek. Tánczolni akarnak vele, ime közelednek: Szabad kérni egy keringőt kisasszony? — Kisasszony, egy négyest, — egy mazurt, — valamit, akármit?

Most már nem fél és tánczrendjét atyja karjára helyezve fölírja: I-ső keringő — egy vadász, I-ső polka — egy postahivatalnok, I-ső négyes — egy utász.

La Tourné a szárnysegéd karjára támaszkodva, bemutatja neki nagynehezen a tisztikart; míg végre, daczára a sürgés-forgásnak, elérkeznek a mór-szalongig. Ez gyönyörű látványt nyújt. A falat az izlám-tól harmincz év óta elvett zászlók diszítik, csodálatos formájú, színes lámpák szelid átszűrődött világításba helyezik a termet; a sujtásos egyenruhák, a törzsfőnökök fehér, vörös vagy fekete burnuszai, a fényes öltözékek csak áthaladnak a termen, melyben csak keleties, alacsony divánok és kerevetek vannak; ha már köszöntötték a táborno-

kot, átmennek a három sor oszloppal ellátott csarnokba, hol két kert között fognak táncolni, melyeknek fáin a színes lámpák úgy csillognak, mint az arab mesék gyümölcsei.

A tábornok Geneviève elé sietett, elvezette helyéhez és csak azután tért vissza a többi vendégeket fogadni.

Geneviève leült; most, hogy már átesett a bejövetel nehézségein, szemeivel valakit keres a tömegben, valakit, kinek ma reggel kellett érkeznie Mainfroid tábornokkal; szemei körüljárják a termet, de hirtelen lesüti őket. Össze találkoztak szemben, kissé balra egy tűzérével, ki karjait összefonva azzal a bizonyos titokzatos, mélységes kifejezéssel nézett rá, mely ép úgy lehet a szájalom mint a bámulat kifejezése. Ő az! Milyen erősen dobog a Geneviève szive! Közeledik, meghajlik, beszélni fog; mit fog először mondani, ebben a várva várt perczen!

— Jó estét, kisasszony.

— Jó estét, uram — felelt, kis remegő kezeit a feléje nyújtott kézbe helyezve.

Ő pedig La Tourné felé fordult.

— Nagyon sajnálom, hogy elfoglaltságom megátolt abban, hogy önöket megérkezésükkor üdvözljem, de remélem, hogy nemsokára kárpótolhatom magam és ha megengedi, erre a leányát kérem

föl. Kisasszony, a régi jó viszonyunk emlékére tánczol velem egy keringőt?

Geneviève ijedten nézett rá. «Istenem, máris közénk helyezi a multat!» De ő nevet e naiv ijedtségen és mindketten elmosolyodnak, midőn az elmult időkre gondolnak. És Geneviève, hosszas keresés után, végre megtalálja tánczrendjén a második keringőt, melyet pedig a hamis már kezdettől föntartott számára.

Úgy tánczolt, mint valami madár és érdekes arczán visszatükröződött, hogy mily örömet érez ez élvezet fölött. Nagyon ünnepelték, versenyeztek egy-egy szaváért; mosolyáért, úgy hogy minden tánczot kétfelé kellett osztania, hogy mindenkit ki-elégítsen. De Chabrol úr, mialatt a második keringőre várt, figyelmesen nézte a fiatal leányt és e vizsgálat eredménye egy hosszú ráncz lett a két szemöldöke között. Ime egy kedves gyermek, kit meg fog részegíteni a hiúság és kaczárság, kár érte, mindig azt hittem, hogy alapjában van benne valami jó, nemes és nagy; de mindegy! a világ elvégzi az ő munkáját és én mizantróp vagyok.

Aztán másfelé fordult és úgy tetszett neki, hogy a többi tánczosnőnek mindnek nagy lába van és mind olyan közönséges típus. Igazágtalan vagyok, ez azért van, mert elfárasztott az utazás, gondolá, de a mint kinyujtotta az egyik lábát, a karját, meg-

mozgatta a fejét, úgy találta, hogy egész lénye jó állapotban van.

«Talán a hőségtől van», pedig épen léghuzamban állott. Világgyűlölete okainak keresésében egy tánczó párt zavarta meg, mely kissé surolta tánczközben; de Fleurus marquis volt Genevièvevel; ez, mikor szemben találta magát de Chabrol úrral, egy pillanatra reá emelte szemeit. Szép tiszta szemei föltétlen önuralmat árultak el és jobb hatást tettek a mogorva Jearra, mint saját nagynehezen összehalmozott érvei; és azonnal úgy tetszett neki, hogy ez a legszebb és legvigabb bál mindazok közül, a melyeket valaha látott, határozottan el volt bájolva, de mikor ennek tudatára jutott, egészen elment a kedve. Mióta tűrhet magában efféle gyöngeséget egy komoly ember? És a két szemöldök közötti ránc újból bemélyedt. Még akkor sem mult el, mikor a második keringő következett. Geneviève, ki jókedvének tetőpontján volt és kinek fogalma se volt arról, a mi a Jean gondolatában végbement, nevetve kiáltott feléje, mikor a tánczra fölhevta:

— Ej, uram, milyen untatottan néz ki; én oly jól mulatok!

— Mulat és mi mulattatja?

— De minden; először is a táncz, aztán a zene, a virágok, a fény, különösen pedig ez a kis sarok itt, hol a fákon a narancs piroslík az illatos

virágok mellett. Nem találja, hogy mindez nagyon szép?

Igy beszélgettek tánczolván és körülmentek a csarnokban nagy köröket képezve, míg végre a virágos és fényes Éden közepébe jutottak; itt megálltak, hogy élvezzék a látványt, mit az oszlopok közt nyüzsgő, tánczó és sétáló elegáns népség nyújtott selyemsuhogás és sarkantyúpengés kíséretében.

Jean nem felelt, nem nézett maga elé, hanem oldalt egy kis barna fürtre, mely egyenesen lógott le a fül mellett Geneviève arcán. Ez a kis merev, ecetszerű fürt minden szabály ellenére volt ott, egyenesen szelve át a gömbölyű, rózsás arcot; ez bántotta de Chabrol urat, ki úgy látszik, nagy kedvelője volt a szimétriának; és kedve volt azt mondani Geneviève-nek: «Ugyan, simítsa hátra!» De végre is, mi köze volt hozzá; ez hóbortosság volt tőle és haragudott önmagára hóbortossága miatt.

Geneviève látva, hogy nem felel, ismétlé a kérdését:

— Nem találja, hogy szép?

«De igen — gondolja magában — nagyon bájos és még inkább kiemeli az érdekes arc sphinxszerű kifejezését», de nem tud uralkodni magán, haragszik a kis fürtre és ezt feleli:

— Akarja, hogy megmondjam, mi az oka, hogy

olyan jól mulat? Az, hogy körülrajongják, hizelegnek, hogy maga a bál királynője. Azt hiszi, hogy szereti a virágokat, a fényt, a zenét. Szereti a hízélgést, megrészegeedik a saját diadalától!

Geneviève szembefordult táncosával és egy pillanatig meglepetve nézett rá, ajkai megnyitak, hogy megmondják az igazat: Ha boldog vagyok ma este, ez azért van, mert viszontláttam magát; de eszébe jutott nagymamájának tett ígérete és miután semmit sem mondhat védelmére, hallgat, nyakát előre nyujtva és száját kinyitva néz rá, míg a megerőltetés, hogy szavait visszatartsa és a fájdalom is egyúttal két könnycseppet csal pilláira. Szemeit lehunyja, hogy elrejtse gyengeségét, de a nehéz könyvek visszatarthatatlanul gurultak le keblére.

— Táncoljunk — szól kezét táncosa karjára téve.

— Milyen ostoba vagyok, bocsásson meg kishasszony — kiált Jean, kitérés nélkül elkeríti a két szegény könnycsepet; miféle jognál fogva szomorítottam meg mogorvaságommal első mulatságát?

— A barátság jogánál fogva, remélem — feleli Geneviève, ki, úgy látszik, azonnal elfelejtette a narancsfák árnyában kiejtett kellemetlen szavakat.

De a mulatságnak ez estére vége volt; és mikor hazamenet anyja kérdezte:

— Jól mulattál, leánykám?

— Igen, de azt képzeltem, hogy még jobban fogok mulatni.

Ő, a rosszkedvű, duzzogó nem várta be a reggelt, hogy elhagyja az ünnepélyt; miután Geneviève-t visszakisérte helyére, még egy darabig a terem sarkában rágcsálta kuszált bajuszát, azután fölvette csákóját és emelt föl, kihívó szemekkel távozott.

*

E katonai ünnepély tehát a lehető legpompásabban sikerült, mi nagyon bántotta a civileket. Minekünk is rendezni kell egyet; de kinél? A polgármesternél nem; az a katonasággal tart; jobb lesz a bírónál. És a bíró az általános tanácskozás után négyszáz meghívót bocsát ki.

Ez alkalommal Geneviève ruhája kék lett volna és hajába nagy margitvirágot tűztek volna. Anyja már ki is rakta az ágyra, míg a fiatal leány halkan mondá:

— Téged én ma nem veszek föl.

És csakugyan, mikor fészülködött, egyszerre csak rendkívül fáradtan leeresztette a karjait és kijelentette, hogy migraineje van.

— Hát szokott a zárdában migrained lenni.

— Soha.

— Mustárpapirost kell a nyakadra tenni és el kell hívni a doktort.

— Nem, kedves mama, az mind nem használ semmit; lefekszem, holnapra elmulik.

És a mint megmondta, másnap reggel friss volt, mint az a vadrózsa, mely éjjel nyitja meg kelyhét és reggelre illatosan nyiladozik. La Tourné, mikor így megpillantotta, föllélegzett, bár úgy találta, hogy a kék ruha szempontjából nagyon rosszkor jött az a fejfájás.

Nincs a világon semmi olyan következetlen, mint egy tüzérkapitány gondolkozásmódja, ha bizonyos befolyásoknak átengedi magát. De Chabrol úr, ki oly hirtelen eltávozott a tábornok báljáról, mert oly mérhetetlenül unta magát, különös élvezettel kecsgettette magát a biró bálját illetőleg és mindjárt a kezdetnél megjelent. La Tour is ott volt, de egyedül, mi nagyon sok tánczosnak nehezeére esett. A mi Jeant illeti, ő fölötte állott az ilyen gyöngeségeknek; egy tánczosnő helyett talált tizet is és olyan kedvvel tánczolt, hogy mindenki elcsodálkozott. Másnap egész Constatine tudta, hogy de Chabrol kapitány eljegyezte Leras kisasszonyt; hát nem tánczolt-e vele háromszor és hálából ezért a kotillonban nem ő kapta-e tőle a pohár punchot, a párnát, a fáklyát és a többi kompromittáló tárgyakat, melyek hasonló esetekben mindent elárulnak?

E házasság mindenkit meglepett és leginkább Leras kisasszonyt, kinek nem lévén sem szépsége,

sem vagyona, sem esze, nem hozott volna más hozományt, mint azon szenvedélyes vágyat, hogy vén leány ne maradjon. Különben pedig szerényen mondá azoknak, a kik már gratuláltak is neki:

— Még nem ígértünk egymásnak semmit.

Meghiszem azt és ha hősöm szívében olvasok, a mi minden regényírónak meg van engedve, azt hiszem, hogy nem gondol egyébre, minthogy elűzőn gondolatából egy nagyon is kedves álmoképet, mely, ha nem vigyáz, egész valóját behálózza. De hát mi rossz volna abban? fogják mondani. Rosszul ismernők a Jean szívét, ha azt hinnők, hogy könnyen megadja magát, hogy nem fog félni ettől is, attól is, hogy saját gyengesége ellen nem fog szövetségest keresni az aggasztó multban, melyben a gyermek rakoncátlan engedetlensége annyiszor nyilvánult.

Kezességet óhajtott a jövőre nézve, hogy bizalmas szívvel adja át magát és nem csupán az első elragadtatásnak engedjen, szóval olyasmit óhajtott, a mi nem létezett és mindez különös következetlenségbe sodorta.

Azért volt olyan mogorva a tábornok bálján, mert nagyon is ünnepelték a fiatal leányt, azért volt olyan jókedvű a biróék bálján, mert Geneviève nem volt ott, miáltal a veszély kisebbedett; azért ment másnap La Tournéhoz, ép úgy, mint mikor a goromba

feleletek csakúgy hullottak a fejére, míg az augusztusi hullócsillagok aranyporként tünedeztek le az égen.

Geneviève-t kedvencz helyén, az erkélyen találta; hol az éjszakával beszélgetett, nem törődve a sokkal prózaibb társalgással, mely bent a maraboutteremben folyt. De Chabrol a kötelező köszöntések után az erkély ajtajában választott magának helyet és így azt mondhatta, hogy a szalonban maradt, bár a valóságban egészen közel volt a fiatal leányhoz.

— Lássuk csak, uram — szólt az, kissé oldalt hajolva, hogy ráláthasson — mondja el a tegnapi bál részleteit, miután a fejem nem engedte, hogy elmehessek.

— Igazán migraineje volt?

— Hát kételkedik?

— Be kell vallanom, hisz épen nem látszik betegnek.

Geneviève égett a vágytól, hogy azt mondhassa: Hát persze, hogy nem voltam beteg, de meg akartam magának mutatni, hogy önként le tudok mondani mulatságaimról, akármit gondol is rólam. De attól félt, hogy ha így beszél, nem tartja meg nagyanyjának adott szavát. Megelégedett tehát azzal, hogy egész közönyösen így felelt:

— Oh! hisz egy bál, az olyan csekélység!

És mialatt beszélt, alulról nézett rá, hogy lássa,

milyen hatást tettek szavai, ajkait pedig összeszorította, mintha kérte volna őket, hogy ne mondjanak semmit, a mi kompromittálhatná.

A kapitány is ránézett és azt kérde magától, hogy mit gondoljon erről a hajdan oly szeszélyes, akaratos és most önmagától annyira különböző gyermekről; kételkedni kezdett szavainak őszinteségében. Még a kaczérságot is megszerezte a többihez? kérde magától aggodalmasan. Egy pillanatig sem gondolt arra, hogy ő érette változott így meg.

— Geneviève — szólt La Tour úr, kiosztva a kártyát a doktornak — nem énekelnél egy kicsit?

— Szokott énekelni, kisasszony? — kérde de Chabrol úr.

Geneviève nem felelt; lassan a zongora felémelt, mely épen szemben volt az ajtóval és rejtélyesen mosolygott. A kóta-állványon az «afrikai nő» egy áriája volt kinyitva, mi akkor újdonság volt; eljátszott belőle néhány ütemet, azután hirtelen megváltoztatta a hangnemet, két-három lassú akkordot ütött meg és megkezdett egy komoly templomi éneket, mely pompásan illett hangjához; a «Benedictus qui venit» volt, a pünkösdi ének. Belehelyezte egész lelkét és láthatta a mély hatást, melyet éneke keltett, a játszók magatartásán, kik letették kártyáikat és előrehajoltak, hogy jobban hallhassák. Nagyon szerette volna tudni annak a

véleményét is, ki az ajtóhoz támaszkodva állott, de a Jean szemeiben nem oly könnyen lehetett olvasni, ha nem akarta és azok most oly mereven szegződtek a padlón elterülő szőnyeg rózsáira, hogy Geneviève semmit sem tudhatott meg belőlük és ez bántotta. Ha jobban odanézett volna, láthatta volna, hogy a karosszékre támasztott kéz kissé reszketett és ajkai elhalaványultak a szőke bajusz alatt; de nem figyelhet az ember mindenre és Geneviève kiábrándulva ment vissza az erkélyre.

A többiek, a szülők és barátok el voltak ragadtatva és kérdésekkel halmozták el e tehetséget illetőleg, mely mindnyájukra nézve ujság volt. Geneviève nevetve felelt:

— Igen, nagyon szeretek énekelni, mert azt teszem a hangommal, a mit akarok.

Hamiskás mosoly vonult el a kapitány ajkain e naiv vallomásra és a fiatal lány, ki az erkély karfájára könyökölve állt, nagyon meg volt lepelve, mikor néhány pillanattal később mellé könyökölt és kérdé:

— Hát látott akkor engem a zárdában?

— Igen — felelt és a szeme közé nézve kérdé — tetszik önnek a hangom?

— Azt hiszem, igen, de még egyszer kellene hallanom, hogy biztos legyek felőle.

Elénekelte egy spanyol románczot, la Complainte

de Fides, azután a «Szomorúfűz» románczát, ez utóbbit olyan megható kifejezéssel, hogy de Chabrol urat egészen megzavarta. Mikor bevégezte, bezárta a zongorát és így szólt:

— Ma este már nem énekelek többet; a szívem egészen elszorult attól az emléktől, mit az a darab földidéz bennem. Akkor énekelték a színházban, mikor hirül hozták szegény Morel úr halálát. Emlékszik? Akkor kezdődött az én megtérésem. Gondolja meg csak, ha maga lett volna és nem ő!

— Nos? — kérdé Jean zavartabban, mint a hogy mutatni akarta.

Geneviève elpirult, titkának felét elárulta.

— Ejh, hát — szólt meghatott hangon — nem tudtam volna elviselni a gondolatot, hogy haragban legyek egy halottal és így az élők jártak jól vele.

Nevettek e mondáson, pedig komolyan mondta és tovább beszéltek a multról, a két év előtti időkről, a mióta annyi megváltozott a Geneviève szívében. Vanel doktor tudós fejtegetésbe kezdett arról az emberi testbe hajtott golyóról; az őrnagy azt mondta, hogy le kellett volna lőni az egész törzset, mely menedéket nyújtott a gyilkosnak; a felesége azt találta, hogy az egész törzs sok lett volna; ezen veszekedtek kissé, míg Geneviève és Jean úgy találták, hogy vannak szép órák az életben és kegyetlen emlékek, melyekre kellemes visszaemlékezni.

Az éj ragyogó volt, mikor de Chabrol úr elhagyta a vendégszerető házat; a helyett, hogy hazatért volna arab negyedébe, fölment a Kasbahig, igyekezve rendbeszedni gondolatait, mintha a csillagok csöndes fénye megvilágíthatta volna lelkének mélyét.

Mikor már egészen a város fölött volt, megértette kutatásának hiábavalóságát és megindult a mór utcák tömkelegén. Ott sötét éj uralkodott, a csillagos ég keskeny szalagja is minduntalan eltűnt a házak mögött. Az utcán alvók burnuszaikba burkolva feküdtek a földön és hallatták egyenletes lélegzetüket, mi egyedül árulta el jelenlétüket és ha néha, daczára a nagy vigyázatnak, melylyel ez élő burkolat között haladt, megérintett egyet a lábával, akkor az fölmordult; de ha meghallotta a francia kard csörrenését, az átkozódás elhalt az éjben, a sötét tömeg fölemelkedett, hogy kissé távolabb feküdjék le, messze a győző lábaitól.

Mikor haza érkezett a fiatalember, egy karoszékbé vetette magát a nyitott ablak elé és nem-sokára egészen elmerült a szélkerék szemléletébe, mely egy madzagra függesztve forgott az ablak könyöklője fölött. Geneviève-re gondolt és remek hangjára, a mint énekelte: «Adjatok, adjatok a szegény léleknek!» Újra maga előtt látta a kápolnát, melyben először hallotta a Benedictust, és a vidám

párisi tavaszi reggelt, a virágos kocsit, meg a tola-
kodó utczaíút. . .

A szélkerék tovább forgott és minden fordulata újabb gondolatot keltett benne. Eszébe jutott a daczos, akaratos gyermek, a körmenet és a megvető pillantás, a Debel-Ouchiara rendezett kirándulás és ott fön­n a gránitfal­on mindkettőjük akaratának erős küzdelme. Hogy szembeszállt vele akkor és mennyire megváltozott azóta!

Agya telve volt ellentmondásokkal; most már nem hitte azt, mit az imént állított: «Alapjában még mindig az a kis hajthatatlan, vad teremtes lehet, csak fékezi magát a forma kedvéért; kinevelték, annyi az egész. Meg aztán szépsége, fiatalsága, hatalmas, meleg hangja akaratom ellenére befolyásolnak és nem engedik, hogy e bájos külsőségek között az igazságot kutassam».

Ez az utolsó gondolat igaz lehetett, de Jeannak nem tetszett és rossz kedvében erősen megló­dította a szélkereket, mely lusta lengéssel már-már megpihent volt. Ez megló­dult, kitégult és megint forogni kezdett, mi által módot nyujtott a fiatalembernek, hogy gondolatmenetét megváltoztassa: «Igen, nagyon bájos, elbájoló és miután ezt még idejében észrevettem, örködni fogok, hogy jelenléte ne legyen veszélyes nyugalmamra nézve. Mindenekelőtt ritkán fogok La Tourékhoz járni, különösen este, mert

olyankor szoktak a sphinxek szirének módjára énekelni; sokat fogok dolgozni és szórakozni és a mi fő, igyekezni fogok minél előbb élettársat választani magamnak, mert ez hiányzik boldogságomból, már egy idő óta érzem».

Ez utolsó gondolat elérzékenyítette; milyen boldogság lesz az!... Kis családja lesz. Szeretetteljes, okos, határozott feleséget óhajtott: «Nem tudnék szeretni egy babát!» A mi külsejét illeti, szerette volna, hogy barna legyen, haja fényes, szemei mélyek és hosszúkásak. Oly szépek azok a nagy szemek, melyek többnyire pilláik mögött rejtőznek és csak akkor mutatkoznak, ha kérnek valamit, vagy akaratlanul is beszélni akarnak. Azt akarta, hogy magas legyen, hajlékony, mint a nád, fejét kissé hátravetve tartsa és különösen, hogy énekelni tudjon, nem azon a vékony, éles hangon, melyen a fiatal leányok rendszeren szoktak, nem, hanem azon a bizonyos, egyetlen, bársonyos, mély hangon, olyanféle hangon, milyent Párisban a vén kápolnában hallott volt... A szélkerék nagyot ugrott és a falhoz ütődött. Jean dühösen fölkel, észrevette, hogy egy óra óta különös arczképet rajzol maga elé.

E mogorva álmodozásnak és hősies elhatározásoknak eredménye az lett, hogy másnap kilovagolt Lerasékkal. A fiatal leánynak szőke haja volt és szürke szemei, melyek mindenesetre becses tulaj-

donságok oly valaki előtt, ki annyira fél a fekete szemektől és a barna hajtól.

Este, két óra hosszat ásítózott az ablaka előtt és önmagával nagyon elégedetten feküdt le. Másnap a körbe ment, és a pique-dámával szemben töltötte az estét, mely azonban ép oly kevésbé tudta magához bilincselni, mint Leras kisasszony.

Nyolcz nap mulva, de Chabrol Jean nem birt tovább küzdeni az unalommal és miután éppen vasárnap volt, elment La Tournéhoz: hisz az udvariasság és eddigi jó barátságuk kötelezték erre.

Mikor belépett, a szalon tele volt vendéggel; nem volt egyetlen üres szék sem és így nem volt más hátra, mint vagy elmenni, vagy leülni a fakosárra. A kosarat választotta; különben is a hely nem volt rossz, onnan ép Geneviève profilját látta, mert a marabout-szalon e bizarr sarkában a fakosáron kívül csupán a fiatal leány alacsony széke számára volt hely.

A ház úrnői kikérdezték, vádolták és pirongatták hosszas elmaradása miatt, mi azonban neki igen jól esett. Egy jószívű fiatal asszony, gondolván, hogy az ő védelme még édesebb lesz neki, mindenféle titokzatos célzásokkal összezavarta a kérdést és holmi szőke haját és kék szemeket emlegetett; azután elment, mert Lerasnét kellett meglátogatnia.

— Ott megint fogunk találkozni, úgy-e? — kérde a fiatal embertől, ki összehúzta szemöldökeit és nemmel felelt, azután kisietett a szeles asszonyka a szalonból Geneviève kíséretében. Az ajtónál hamisan azt kérdezte tőle:

— Tudja, hogy egyébről se beszélnek, mint erről a házasságról?

— Milyen házasságról? — felelt a fiatal leány, szívdobogva.

— De hát a de Chabrol úréról Leras kisasszonnyal.

— Nem tudtam; megtörtént már az eljegyzés?

— Nem még; különös választás, a leány se nem szép, se nem okos, se nem gazdag, de nagyravágyó és majd a férjét is előre fogja vinni.

Geneviève biborpiros arczzal tért vissza a szalonba; egyenesen a székéhez tartott és az okkupált kosár felé fordult:

— Ön nem fogja elvenni — szólt hirtelen a kapitányhoz — mondja, hogy nem igaz, hogy nem fogja elvenni Leras kisasszonyt?

Azután észrevevé, hogy elárulja magát, csendesebben hozzátette:

— Bocsásson meg, hogy így beszélek; a régi Geneviève ébredt fel egy pillanatra, de van egy mentségem, az a mély barátság, melylyel ön iránt

viseltetem és érzem, hogy önt e házasság nem fogja boldoggá tenni.

Jeannak kedve lett volna kijelenteni, hogy igen is, el fogja venni Leras kisasszonyt, csupán azért, hogy Geneviève szemére hányja választását; de nem tudott hazudni és arcza oly jelentőségteljes kifejezést öltött, hogy a legnagyobb aggodalmakat egyszerre lecsillapította. Hanem azért az alkalmat felhasználta, hogy megboszulja magát egy régi sérelemért és hozzátette:

— Pedig hisz meg kell hogy házasodjam, már csak azért is, hogy megtartsam a magának tett ígéretet; hisz becsületszavamat adtam.

E pillanatban, ha a fiatal leány egy szót szőtt volna, Jean bevallja szerelmét és a regény bevégeződött volna; de már is sokat mondott, lesütötte szemeit és nem merte felelni: Visszaadom a becsületszavát.

Szomorúan váltak el egymástól, miután a boldogság egy pillanatra megjelent előttük.

Már három hónapja mult, hogy Geneviève haza érkezett; november meghozta a telet állandó esőzéseiével; az erkély csak minden harmad-negyednap nyilhatott meg a nap jótékony sugarai előtt, és a marabout szalont most minden este az olajfa tüze világította meg.

Lassanként eloszlottak Chabrol előítéletei és

aggodalmai lecsillapodtak; Geneviève igazán az a bájos, tiszta, naiv, szeretetteljes leány volt, a milyennek óhajtotta. Szive nem csalta meg. Gyakran volt alkalma tapasztalni, mint feledkezik meg önmagáról mások érdekében, mennyire nincs sejtelve a rosszról, mily kedvesen szégyenli hirtelen természetének apró kitöréseit, melyeknek néha még áldozatául esett, melyek azonban csupán egyenességét és könnyen fellázadó gyöngédségét árulták el.

És mégis, a kapitány napról-napra szomorúbb lett; minél kedvesebb volt előtte Geneviève, annál, távolabb hitte magát tőle és ha néha a remény sugara a fiatal lány szeméből egész szívéig lopódzott, ugyanazon kegyetlen gondolat mindig elfojtotta a nagy öröm csiráját: «Hallgatott és lesütötte a szemeit, mikor eskümre emlékeztetem, hogy soha sem fogom őt nőül venni».

A mi Geneviövet illeti, néhány vigyázatlan és azonnal visszavont szót kivéve, nem árulta el magát és nagyanyját kivéve senki se sejtette, hogy mi megy végbe a szívében. Különben hite ingadozni kezdett; bár bizonyosnak látszott előtte, hogy szerettetik, de ép oly bizonyosan látta azt is, hogy komoly akadály tartja vissza Jeant a vallo mástól. A szegény kicsike elfojtotta sóhajtásait, sírt is néha és ha mindketten napvilágra hozták volna titkos gondolataikat, elcsudálkoztak volna, hogy

mily kevés különbség létezett a két hajdani összehérhetetlen között.

Egy harmadik személy nem kevésbé aggódott a dolgok illetén fordulata fölött és ez Geneviève anyja volt. Már régóta óhajtotta ezt a házasságot; azért engedte, hogy bizalmasan közeledhessenek egymáshoz és a Jean megmagyarázhatatlan hallgatása, kitörései, szeszélyei majdnem ép úgy aggasztották az anyát, mint a leányt.

Tafna csendesesen éldegélt e zivatarok közepette és nem is igen figyelt azokra, bár a kis ravasz gyakran gondolta magában: de Chabrol és a kisasszony quif-quif, azaz egyenlők; de most újra elfogta a hajdani vágya, mely a mult évben arra ösztönözte, hogy úrnője rizsporát használja. Pedig ő csinos kis négerlány volt, fényes szemű és fehér fogú, ki büszkén hordta rövidre nyirt fejét és fehér perkálruháját. De fehér ruháján annál jobban kitűnt kezének feketesége és mindig kisasszonya hófehér kezével hasonlította össze: «Én fekete lenni», szólta fejét lóggatva és új módot keresett, hogy miképpen változtathatna színt.

Tafna tehát elgondolkozott és hála kifejlődött észtehetségének úgy gondolkozott, hogy ha a bekenés nem használt, az még nem elég ok, hogy lemondjon a fehéredés reményéről; bizonyára nem, elhatározta, hogy valami jobb módot keres.

Egy napon, mikor valamiért kiküldték a városba, mint valami nyíl elröpült a les Galettes-tér felé, átsietett egy kis névtelen utcán, bement egy sötét udvarba, onnan egy gőzölgő istállóba és ott kezeivel a salétromos falon tapogatózva, végre egy kis alacsony vas-zárral ellátott ajtóra talált. Megrázta a zárat, és nemsokára egy krol-král (gyűrű, mit az arab és zsidó nők bokáíkon hordanak) zörgése hangzott. A zörej mindinkább közeledett és az alkudozás megkezdődött az ajtó között.

— Nyisd ki az ajtót, — szólt a kis négerlány — a Thibhez (doktor) jöttem.

— Vendégei vannak — felelt Kraila, a zsidólány, a doktor minden eselédje.

— Csak nyisd ki — ismétlé Tafna — majd megvárom, míg elmennek.

— Várj, majd félrehuzom a reteszt — válaszolt Kraila.

És mikor kinyitotta az ajtót, hozzátette:

— A Thibnél egy szép moukère van; ülj le a csarnokban, majd meglátod, mikor elmegy.

A szép moukère nagyon pézsmaszagú volt, haikba volt burkolva, de krinolinja, aranybőr cipője és áttört harisnyája kétségben hagyták az embert nemzetisége felől. Toulousei kiejtéssel bucsúzott el a doktortól és átengedte helyét Tafnának.

— Nini, te vagy -- szólt a doktor, mikor a kis négerlányt belépni látta — talán beteg valaki nálatok?

— Nem Thib, magamról akarok beszélni.

És Tafna roppantut megzavarodva a szalon ajtajában állva maradt.

Szalon! Inkább hasonlított raktárhoz, mint szalonhoz. Hosszú ablaktalan, csupán a csarnok által világított terem volt ez, melyben fel volt halmozva mindaz a sok összeillőtlen tárgy, mit husz évi doktorság és rendtelenség összehordhatott.

Fehér fa-íróasztal, tele apró Elzévir-kiadásokkal, tetején azon hat katona koponyájával, kiket Marey-Monge tábornok rendeletére végeztek volt ki. Tafna, a mint meglátta őket, szörnyű képet vágott, míg azok visszavicsorogtak reá. Szemben egy ébenfával és elefántcsonttal kirakott szekrény állott, ez becses és értékes darab volt, de az előtte álló oroszlánbőrt már egészen elpusztították a férgek. Egy óriási cédrusfa-asztalon a «nápolyi tánczos» sárga bronzból öntve, kecsesen hajlongott egy sebész-készlet előtt, melynek néhány részlete a mellette levő édesség-dobozba került, melyet a Thib nyalánk látogatói már majdnem egészen kiürítettek. Egy csomó pénz, egy atrapinevs-üvegcsé, régi érmek, egy plombirozott fog, egy jeruzsálemi olvasó, és az asztal alatt egy cseberben egy zuáv

mája, ki az előtte való nap halt meg. Leírhatatlan volt mindaz.

— Na hát lássuk, ülj le és mondd el, hogy miért jöttél — kérdé e muzeum birtokosa, egy csomó tű, gomb és szeg között keresgélve az üvegcese dugóját, melyek mind egy gyönyörű japáni serlegben voltak összehalmozva.

— Én fehér akarni lenni.

— Tessék? — kérdé Vanel ur leejtve a csomó szöveget, mit kezében tartott volt.

— Én fehér akarni lenni, én bemázolni akarni Tafna külsejét és úrnő nagyon szidni, akkor én mondani: Thib fehérré tenni Tafnát belülről az ő kis üvegjeivel. Ő lenni egy nagy Thib.

Ha a doktornak módjában lett volna, hogy ha nem is fehérré, de legalább szürkévé vagy sárgává változtathatja Tafnát, megpróbálta volna tudomány-szeretetből és ez eredeti naiv bizalom kedvéért; de fehérré változtatni egy négert!... gondolni se lehetett rá. Előbb nevetett, azután visszanyerve állásához mért komolyságát, szólt:

— Négy szem helleborusra van szükséged.

Tafna, félvén, hogy elfelejti ezt a nehéz szót, rámutatott a Regnault-lapdacsokra helyezett tinta-tartóra:

— Te felírni nekem a négy szemet.

És az orvos felírta a Geneviève kaczagására gon-

dolva, ha majd a kis lány megmutatja neki e papirost.

De Tafna furfangosabb volt, mint a hogy gondolta és a helyett, hogy egyenesen haza ment volna, megállt Gadotnál, a gyógyszerésznél és oda nyújtotta a receptjét.

— Négy szem helleborust éhgyomorra.

A jó ember ismerte személyesen egész Constantinét, megismerte az irást és a kis négerlányt is, körülbelül megértette a helyzetet és komolyan felelt:

— Nem tartjuk; ezt csak Párisban lehet kapni.

A kis négerleány a földre hullott álmaiból; visszavette a papirost, haza rohant, hogy elbujjék és kedvére kisírja magát szobácskájában.

Oly gyorsan és zavarodottan ment, hogy nem vette észre de Chabrol urat, ki komoly, kedvetlen arc- czal haladt a les Galettes-tér felé. Ő észrevette Tafnát, de nem tudta megállítani, oly gyorsan tűnt el, mint az árnyék.

A fiatal ember a jó Vanelhez ment.

Mikor a zárat megzörgette, La Tourné épen azt az ajtót nyitotta belülről és mind a ketten meglepetve és zavartan néztek egymásra, egyik sem tudta mit mondjon; a fiatal ember nyerte először vissza szólási képességét és kezdé:

— Épen most találkoztam Tafnával, ki mint

egy örült rohant ki Gadottól és attól féltem, hogy valami baj történt önöknél.

A doktor, ki fent a lépcső tetején állott, meghallotta és a homlokára ütött:

— A kis ostoba — gondolá — elvitte a receptemet a gyógyszerészhez.

De bizonyos okokból nem akarta, hogy a találkozás sokáig tartson és magának tartotta észrevételeit.

De Chabrol ur belépett és az ablakkal szemben levő karosszékbe vetette magát:

— Doktor, beteg vagyok — szólt mély sóhajjal.

— Láza van?

— Igen.

— Rosszul alszik?

— Rosszul.

— Keveset eszik?

— Keveset.

— Aggódik, szomorú?

— Igen, igen.

— Nos hát, barátom, ön szerelmes.

— Épen azt akartam mondani, doktor.

Aztán elbeszélte öreg barátjának, hogyan foglalta el Geneviève egész szívét anélkül, hogy maga is tudta volna; hogy a fiatal lány telve van minden jó tulajdonsággal és minden bájjal; hogy nélküle nem élhet és hogy ő tulajdonképpen nagyon nyomorult és nagyon szerencsétlen.

A doktor hallgatva simogatta a saját állát és vastag ajkait lassanként gonoszkodó mosolyra vonta.

— De barátom, mit beszél szerencsétlenségéről és nyomorról, hisz nagyon egyszerű a dolog: vegye el.

— Ejh! hisz épen ez a baj, nem vehetem el, mert áthághatatlan akadály van közöttünk.

— Az ördögbe! talán ön már megházasodott?

— Nem, de La Tour kisasszony becsületszavamra fogadtatta velem, hogy soha sem fogom szememet ő rá emelni.

— Geneviève ilyen tett volna! — kiáltott a doktor, nagy dühös léptekkel méregetve végig a szalonját; — ezek a lányok örültek! ugyancsak jól tettem, hogy nem házasodtam meg. És már rég ideje, hogy ezt az ostobaságot elkövettette önnel?

— Három éve, doktor.

De most jóizú, gúnyos nevetés felelt a kapitánynak.

— Három év! de, barátom, ön elég újoncz azt hinni, hogy egy asszony három évig megmarad ugyanegy gondolat mellett.

— Geneviève kisasszony nem olyan, mint a többi, ő neki jó az emlékezőtehetsége és igen is képes kitartani ugyanegy eszme mellett! Különben hazatérte után figyelmeztettem erre a fatális ígéretre...

— És mit mondott?

— Semmit; rám emelte szép szemeit és azzal

a bizonyos rejtélyes kifejezéssel nézett rám, mit ön is ismer, mely parancs, kérdés, szemrehányás, de valami oly bájos és titokzatos, hogy az ember fél megérteni és mégis szeretné tudni, drága kis sphinx...

— La... la... semmi költészet; én doktor vagyok, nem értek a mithológiához. Tehát felemelte a szemét, azután lesütötte, úgy-e és semmit sem felelt?

— Sajnos! úgy van!

— Hallja, ez nagyon is komplikált história nekem, szegény agglegénynek; ma együtt ebédelek vele, majd igyekezni fogok ügyesen kitudni... Jöjjön vissza holnap, majd megint beszélünk erről a dolgról.

— Oh doktor, mennyire hálás vagyok ön iránt, milyen jó ön; egész életem sem lesz elégsé...

— Már megint elragadta a heve; hagyjon nekem békét és most menjen el, mert én is el akarok menni hazulról. És vigyázzon, nehogy megint hamisan esküdjék holnapig.

Mikor a kapitány elment, a doktor előkereste a botját és kalapját és azalatt magában számítgatta: 1-ső fél három órákor jön a mama közölni velem afeletti aggodalmait, hogy oly sokáig húzódik a dolog; 2-ik négy órákor jön a szerelmes fiatal ember tanácsot kérni tőlem, miképp szegheti meg a

becsületes ember a szavát. Keressük fel a 3-ik számot otthonában, ő fogja nekünk az utat megmutatni. Különben is az ebéd ideje közeleg; most az egyszer korábban ott leszek.

És a doktor kisietett, miután Krailát intette volna, hogy mérsékelje kissé a mosásban buzgalmát, mert valóságos áradást szokott előidézni a csarnokban és a lépcsőn, mihelyt ura kiment.

Mialatt ezek az események a les Galettes-utczában végbementek, Tafna forró könyeket hullatott szobájában és ha a Tafna sírt, az oly lármával történt, hogy az egész ház megremegett belé. Geneviève meghallotta az éles kiáltásokat és a kis négerleányhoz sietett, hogy lecsillapítsa kétségbeesését, melynek okát nem ismerte.

Kérelmeinek és szelid szavainak hatása alatt Tafna mindent bevallott: Constantineban nem lehet helleborust kapni és ennek következtében Tafna egész életére fekete marad.

Fájdalmának oka nagyon komikus volt, de Geneviève jó szívével csak a szegény gyermek bánatát látta és minden erejéből igyekezett őt megnyugtatni, de mindhiába: Tafna fehér akart lenni.

— De hát — kérdé Geneviève kifogyva meggyőző okaiból — miért vágyódsz már oly régen arra, hogy fehér légy?

Szegényke végre nagy zokogva felelt:

— Én egészen fekete a fehérek között; én egyedül... Tafna nem kap férjet... nem muchachat (gyermeket)...

És miután Geneviève kinyitotta a száját, Tafna kitalálva, mit akar mondani, megvetően folytatá:

— Nem, én nem akarni egy néger moukérja lenni. A fehérek jók; a négerek buták.

Geneviève érezte, hogy a kis kesergőnek igaza van. Így tehát, ő és de Chabrol úr, mikor boldoggá akarták tenni e gyermeket, épen elvonták szerencsájától és szívét oly magányra kényszerítették, mi boldogtalanná fogja tenni egész életére.

Szegényke! fehér akart lenni, hogy szeressék. Ezen érzelmet illetőleg a fiatal lányok könnyen megértik egymást, bármilyen színűek legyenek is; Tafna úrnőjének pedig különben is jó okai voltak átérezni a kis négerlány keservét és hosszadalmasan felelt neki, elsorolván saját szívének titkos bánatait, szelid szemrehányások és hasznos tanácsok alakjában:

— Szegény gyermekem, hát azt hiszed, hogy a boldogságot megnyerhetjük az által, ha tetszetős arcunk van? Tafna, lehet az ember fehér és mégis szerencsétlen; megvethetik az embert nem arca színéért, hanem lelkének színéért. Hidd meg nekem, hogy a te erőlködésed azért, hogy megfehéredjél, nem oly hiábavaló, mint az, ha az ember

jellemét, modorát akarja megváltoztatni. Azt hiszi, hogy a helleborus átváltoztatja, elmegy érte még Párisba is — tette hozzá szomorú mosolylyal — és mikor visszatér, csakhamar észreveszi, hogy azok, a kikért megváltozott, még csak észre se vették.

Ez a szép, virágos beszéd egészen kárba veszett Tafnára nézve, és valljuk be, hogy Geneviève, mikor ilyen ékesszóló volt, inkább magának beszélt; fölhasználta az alkalmat, hogy kiöntse szegény, túláradt szívét, melyet végkép elkeserített az a magány, melyben de Chabrol úr egy idő óta hagyta.

Pedig az alkalom {nem volt jó, sőt épen ellenkezőleg, majd mindjárt meglátjuk.

Az orvos, a helyett, hogy a fehér márványlépcsőn ment volna fel, a cselédlépcsőre került, mert meghallotta Péronnetól az udvarban, hogy a kis-asszony hiába igyekszik Tafnát megnyugtatni. A derék ember két czélt tűzött maga elé: helyrehozni azt, a mit a helleborus által vétett, és beszélni Genevièvevel, míg a szalonig mennek.

Geneviève, mikor Tafnához ment, siettében nyitva felejtette az ajtót, ott leült a kis kesergő ágyára, ki térdeire hajtotta a fejét, és így egyik sem láthatta a doktort, ki botjára támaszkodva, csendesen hallgatta ezt a tanulságos beszélgetést.

-- Nem szükséges már, hogy beszéljek Genevièvevel -- mormogott lábujjhegyen távozva. Milyen

fecsegők az asszonyok!... De nekem mindegy, az a szegény de Chabrol dolga.

A doktor lassan visszament a földszintre, kiszakított egy lapot a jegyzőkönyvéből és írónnal ezt írta rá:

— Jöjjön ma este La Tournéhoz, felvilágosítást szeretnék öntől kérni, valami felől, mielőtt beszéljünk.

Beletette egy borítékba, kiáltott Jugurthának, ki éppen a kapu előtt ténfergett; azután felment a nagy lépcsőn és méltóságteljesen vonult be a szalonba.

— Nos! — kérdé szemeivel La Tourné, mikor kezet szorítottak. De a doktor úgy tett, mintha nem értené és roppant jó étvágygyal ebédelt, közben az egész társasággal gúnyolódva.

Fél kilenczkor csengettek a bejáratnál. Geneviève, ki ismerte ezt a merész és rövid csengetést, könnyedén elpirult; a doktor kezeit dörzsölte és jelentette:

— De Chabrol úr.

A szegény kapitány nagyon sápadt volt és szemei, ép úgy, mint előbb a La Tourné szemei, kérdően tekintettek a doktorra. Jobban tette volna, ha kissé balra fordult volna, hogy lássa, mikép felelnek a sphinxek, ha nem kérdezik őket.

Leültek, zavart csend állott be; a Thib törte azt meg:

— Ejha! kapitány, miért adta becsületszavát,

hogy nem veszi nőül Geneviève-t? — szólt a fiatal ember felé fordulva.

A kapitány elvörösödött és dühösen felállt.

— És te — folytatá a kérlelhetetlen bíró, Geneviève felé fordulva — miért nem mondtad azt el neki, a mit az imént bizalmasan közöltél Tafnával: hogy szereted három év óta és sirsz, ha nincsen itt?

A fiatal lány is felállt, szemeit lesütve és zavartan. Így nem látta, hogy ez utóbbi szavak alatt mint változott át a Jean arcza; azt sem látta, hogy közeledett feléje és megfogta a kezét; de azt érezte, hogy forró csókot nyom arra és akkor ránézett drága zsarnokára, gyermekkori ellenségére, e kérlelhetetlen győzőre és e tekintettel feloldta becsületszava alól.

E pillanatban Tafna, kidagadt szemekkel, karjain a teás tálczát hozva lépett be; mikor látta, hogy mindenki áll és de Chabrol Geneviève kezeire van hajolva, mindent megértett; első gondja volt leejteni a csészéket és a czukortartót, aztán úrnőjéhez rohant és éles sikoltásokkal adott kifejezést mérhetetlen örömének:

— Én — kiáltott — fekete maradni és ringatni a kis de Chabrolokat.

A Szent-István-Társulat kiadványai.

Magyarországi szent Erzsébet. Irta <i>Horn Emil</i> .	Kor.
A francia akadémia által jutalmazva. Fordította	
<i>dr. Rada István.</i> Füzve	2.—
Kötve... ..	3.—
Az ember eredése, faji egysége és kora. Irta	
<i>dr. Platz Bonifác.</i> Gazdagon illusztrálva. Füzve	5.—
Szent István király élete. Irta <i>dr. Karácsonyi</i>	
<i>János.</i> 26 képpel. Füzve	3.—
A megszabadított Jeruzsálem. Irta <i>Torquato T.</i>	
Olaszból fordította <i>Jánosi Guszláv.</i> Két kötet.	
Díszes vászonkötésben vörösmetszéssel kor. 6.80,	
arany Metszéssel	7.60
Mindszenti Gedeon legújabb költeményei.	
Füzve kor. —.60, kötve	1.—
A Csendes-Oczeánon. Utazási élmények. Irta	
<i>May Károly.</i> Német eredeti után ford. <i>Szekrényi</i>	
<i>Lajos.</i> Kötve	6.—
A keresztény nő. Képekkel. Irta <i>Ruschek Antal.</i>	
Díszes vászonkötésben	3.—
Művészettörténeti korrajzok. Bevezetésül a	
képzőművészetek egyetemes történetébe. Irta	
<i>Divald Kornél.</i> I. kötet. 86 képpel. Ára füzve	
kor. 2.—, kötve kor. 2.40. — II. kötet. 75 képpel.	
Füzve kor. 2.40, kötve	2.80
Áhitat szárnyain. Himnuszok és vallásos költe-	
mények. Akantisz V. rajzaival. Irta <i>Bán Aladár.</i>	
Szines borítékba füzve	3.—
Az Úr Jézus szülőföldjén. Paur Géza 38 raj-	
zával. Irta <i>Huber Lipót.</i> Szines borítékba füzve	3.—
Márta naplója. A női ifjúságnak ajánlja a Szent-	
István-Társulat. Kötve	2.40
Magyar drámai mesék a magyar ifjúság szá-	
mára. Irta <i>Pintér Kálmán.</i> Angol félvászonköt....	2.—

A Szent-István-Társulat kiadványai.

A MAGYAR NÉP KÖNYVTÁRA.

Eddig tizenegy kötet jelent meg.

Egy-egy kötet ára csinos félvászonkötésben,
színes borítékban 60 fillér.

Az I., II., III. és IV. kötet tartalma :

Elbeszélések a magyar nép számára.

Irta *Vincze Alajos*.

Az V. kötet tartalma :

A műhelyből. Elbeszélések magyar iparosok
életéből. Irta *Bodnár Gáspár*.

A VI. kötet tartalma :

Tanulságos történetek. Irta *Kincses István*.

A VII. és VIII. kötet tartalma :

A magyar nemzet története. Elbeszéli *Bodnár G.*

A IX. és X. kötet tartalma :

A magyar föld. Irta *dr. Sziklay János*.

A XI. kötet tartalma :

Mit ígér és mit ad a szociáldemokrácia.

Irta *Nagy János*.

Megrendelhető

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkiadóhivatalában

könyvkereskedésében

Bpest, VIII., Szentkirályi-u 28.

Bpest, IV., Kecskeméti-u. 2.

Részletes könyvjegyzékkel kívánatra ingyen és bér-
mentve szolgálunk.

